

PATİKALAR

Resmi Tarihe Çentik

KA
OS
GL

esimlerin kurtuluşu
heteroseksüelleri de
özgürleştirecektir

PATİKALAR

Resmi Tarihe Çentik

Yayına Hazırlayan: Yıldız Tar

Kaos GL Sözlü Tarih Ekibi: Semih Varol, Umut Güven, Yıldız Tar

Deşifreler: Berivan Koç, Deniz Mutlu Taşyürek, Semih Varol, Umut Güven

Düzeltili ve Son Okuma: Karin Karakaşlı

Proje Danışmanı: Umut Güner

Yayımlayan: Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği
(Kaos GL)

Birinci Baskı: Aralık 2019, Ankara

Bu kitap parayla satılmaz. İnsan haklarının desteklenmesi amacıyla yapılan ve ticari olmayan etkinliklerde serbestçe kullanılabilir.

Kaos GL Derneği

PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere - Ankara

Telefon: +90 312 230 0358

Faks: +90 312 230 6277

E-posta: bilgi@kaosgldernegi.org

www.kaosgl.org

Tasarım

Ceket Medya

Basım

Ayrıntı Basımevi, Ostim-Ankara

Bu kitap, Rosa Lüksemburg Stiftung'un (RLS) desteğiyle yayımlanmıştır. Bu, kitap içeriğinin RLS'nin resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmemektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ:	7
İnsan en çok neyi özler?	
GİRİŞ:	10
Kırık ve parçalı tarih güzeldir	
EVVEL ZAMAN İÇİNDE...	14
Umut Güner: Yozgat'ta ormana karşı kapatılan perdeler	
Mine Yanat: Kız Lisesi'nde saklambaç	
Oya Burcu Ersoy: Lojman çocuğu özgürlüğü	
Yasemin Öz: Yatılı okul tertip sistemi	
Özgür Azad: Dışarı bakılan sınıf camı	
Salih Canova: Cihanbeyli'de bir köy-dünya	
Tuğrul Eryılmaz: 70'ler 80'ler panoraması	
KARŞILAŞMALAR	25
Esmeray Özadikti: Körfez Kızları	
Ali Erol ve Ali Özbaş: Büyük ve Küçük GP Maceraları	
Oya Burcu Ersoy: Acaba ben L nokta nokta mıyım?	
Buse Kılıçkaya: Kağıt bardak kesiği	
Yasemin Öz: Benim gibi birisi var mı?	
Öner Ceylan: Sanki evime geldim	
Yeşim Tuba Başaran: Ben sıradan bir insanım, nasıl böyle bir şey olabilir?	
Umut Güner: Bir insan ömrünü neye vermeli?	
Can Yaman: Toy, canlı, deneyimsiz insanlardık	
Özgür Azad: Vahaydı onlara ulaşmak bile	
Uğur Alper: Bir bidon kayganlaştırıcıyı küçük şişelerde dağıttık	
Yasin: Her yerde benim gibi birini buluyordum	
ÇOĞALMALAR: KAOS GL DERGİSİ	47
Ali Erol: Fotokopiden de önce	
Ali Özbaş: Söz uçar yazı kalır	
Ali Erol: Yoksulluğun da yoksulluğu	
Ali Özbaş: Ve çıktı!	
Yeşim Başaran: Katlıyoruz sayfaları tek tek	
Yasemin Öz: Ruhum o kadar lezbiyensin diyor ki!	
Buse Kılıçkaya: Cezaevinde yoldaş	
Özgür Azad: Muazzam bir şeydi	
Salih Canova: Bir piknikten neler doğar?	
93: MEYDANA ÇIKIŞ VE İSTANBUL'DA YÜRÜYÜŞ DENEMESİ	56
Mine Yanat: Ne demek eşcinsel terörist?	

TOPLAŞMA MÜCADELESİ	58
Ali Özbaş: İHD'den "kovulma"	
Ali Erol: Bar ve kafelerde toplantılar	
Mine Yanat: İstanbul ev toplantıları	
Öner Ceylan: Lambda mekânlarda	
ODTÜ, LEGATO	60
Yeşim Başaran: Beni çaycı abiye sorabilirsiniz	
DEMİR ATMA ZAMANI: KAOS KÜLTÜR MERKEZİ	62
Ali Erol: İlk mekân	
Oya Burcu Ersoy: Kültür merkezi buluşmaları	
Umut Güner: Kafe-kültür merkezi tartışmaları	
İSTANBUL'DA BİR YUVA:	
LAMBDAİSTANBUL KÜLTÜR MERKEZİ	68
Öner Ceylan: Terkos Çıkmazı	
Özgür Azad: İlk yer ve zincirleme kartopu...	
ÜLKER SOKAK	70
Esmeray: Ülker'de ne oldu?	
Tuğrul Eryılmaz: Ülker Sokak benim kafamda hep çok acıdır	
GECELER, GECELER	75
Şevval Kılıç: İstiklal'de on yedi trans kadın kulübü vardı!	
Salih Canova: Gece hayatının değişim ve dönüşümü	
Uğur Alper: 90'larda lubunya gece hayatı	
SAPPHO'NUN KIZLARI	82
Yeşim Başaran: Kendi deneyimimizle ilgili nasıl konuşacağımızı bilmiyorduk	
Oya Burcu Ersoy: Militan dönemler	
SES VERDİK DÜNYAYA:	
LAMBDAİSTANBUL AÇIK RADYO'DA	86
Uğur Alper: Bir demo kasetten programa	
Öner Ceylan: RTÜK sansürü de var tabii	
BAHARANKARA-GÜZTANBUL	88
Yeşim Başaran: Basın açıklaması ve iki buçukuncu gün...	
Öner Ceylan: Ev ağırlamaları	
Uğur Alper: Çocuklar 29 Ekim'i kutluyorlar!	
1 MAYIS 2001: KAOS GL SOKAKTA!	90
Oya Burcu Ersoy: Burdayız!	
Buse Kılıçkaya: Örgütlüyüz!	

2003: MİKROFONU ALDIK ELİMİZE, SEMPOZYUM	91
Umut Güner: Her yeri afişledik	
Oya Burcu Ersoy: Açılış konuşmasında açılma	
Buse Kılıçkaya: Eyvah, annemler en ön tarafta!	
ALIŞIN, BURADAYIZ: 2003 İSTANBUL ONUR YÜRÜYÜŞÜ	99
Can Yaman: Hep provası yapılmıştı	
Esmeray Özadikti: Küçük bir bayrağımız vardı	
Mine Yanat: Seneler sonra bir heyecan!	
Öner Ceylan: O an sadece attığımız bir adımdı bizim için	
Yeşim Başaran: 2004 ve kutular	
Özgür Azad: Nerden nereye?	
DERDİME DERMAN:	
LAMBDAİSTANBUL DANIŞMA HATTI	102
Yeşim Başaran: Nasıl kuruldu?	
Esmeray: Sorular, sorular	
KADIN KADINA ÖYKÜ YARIŞMASI	104
Oya Burcu Ersoy: Nasıl başladı?	
UZUN YOLUN DURAĞI: KAOS GL ARTIK DERNEK!	105
Yasemin Öz: Nasıl oldu?	
LAMBDAİSTANBUL KAPATILMA DAVASI	107
Yeşim Başaran: Dava ve görünürlük	
Özgür Azad: Toplumsal etkisi	
PEMBE HAYAT KURULUYOR	108
Buse Kılıçkaya: Saldırılarından öz örgütlü mücadeleye!	
Umut Güner: Kuruluş	
2006: BURSA'DA SALDIRI	111
Yeşim Başaran: Aynı gökyüzünün altında değil miyiz?	

ÖNSÖZ:

İnsan en çok neyi özler?

Varlığımız kadar farklı özlemlerimiz var elbet. Ama bir de ortaklaşabileceğimiz hasretler bulunur. İhtiyaç anlamındaki hasret. İştirilmeyi ister misal insan çünkü ses vermek zaten başlı başına zorlu bir eylemdir. Hikâyemizi emanet etmeyi ve güvenebilmeyi dileriz. Bu gök kubbede hoş bir sadâdan daha fazlası olarak baki kalabilmeyi...

Resmî anlatıları sadece devletler oluşturmaz. Tıpkı faşizme de sadece makro politikada rastlanmadığı gibi. Hatta ne kadar alıntılacak o kadar yetmeyecek olan Ingeborg Bachmann'ın dediği gibidir: “Faşizm, atılan ilk bombalarla başlamaz, her gazetede üzerine bir şeyler yazılabilecek olan terörle başlamaz. Faşizm, insanlar arasındaki ilişkilerde başlar, iki insan arasındaki ilişkide başlar.” Hâl böyle olunca, toplum hafızasındaki ezber söylemleri yıkmak için biricik insan hikâyelerine, çatlaktan sızan hakikate bakmak gerekir. Patikalar: Resmi Tarihe Çentik kitabının yaptığı tam da bu işte.

Patika dediğin engebeli bir keçi yolu. Dahası verili, yapılı bir yol değil. Sen onu ısrarlı ayak izlerinle aşındıra aşındıra çizersin. Bu kitapta sesini duyduğumuz herkes işte o patikayı ayrı ayrı ve birlikte örenlerden. LGBTİ+lar'ın duymazdan gelinmiş, dahası tahrif edilmiş ya da ahkâm kesilmiş hikâyesi.

Burada birinci elden özneler var. Kendi varoluşu için bin bir ayrımcılığa, ce-halete, önyargıya karşı mücadele vermek durumunda kalanlar “Hazırsanız başlayalım” diyor adeta. Siz kulak verebildiğiniz, dinlemeyi öğrenebildiğiniz ölçüde ulaşacak bu hikâyeler yerine. O yüzden sadece anlatılana değil, tatlı, yani, hani, şey kelimelerine, ünlemlere, iç çekişlere, susuşlara ve üç noktalara da talip olmanız şart.

Son otuz yılımıza, gıyaplarında örülen eğreti anlatıları parçalayarak bakan, baktıran on yedi insan... Hareket tarihi açısından dönüm noktası olan olayları anlatırken bile kendi küçük hayatlarının koca ayrıntılarını paylaşan, bu şekilde seslerden örülü yepyeni bir tarih ve arşiv sunan on yedi insan... Ve elbette hafızaya, tarihe ve arşive bambaşka bir yerden bakılması gereğinden yola çıkan, başta kitabı yayına hazırlayan, projeyi doğuran Yıldız Tar olmak üzere bütün bir ekip... Hepsine ayrı ayrı minnettarım.

Burada hatırı olan mekânlar ve insanlar var. Hayatın o tuhaf karşılaşma ve tesadüfleri. Çocukluk ve ilk gençlik yalnızlıkları. Kendine norm diye dayatılan düzen içerisinde biçili hiçbir rolü yakıştıramayanların sahiciliği. Siz hiç ansiklopediden bir tanım arayıp benden başkaları da varmış diye sevindiniz mi? Hayvanlar gibi adeta koklaya koklaya kavimdaşınızı aradınız mı? Mutluluk ve ıstırap, coşku ve öfke, hayal kırıklığı ve umut iç içe.

Svetlana Aleksiyeviç, sözlü tarih ve edebiyatın sınırlarını bulanıklaştırarak yepyeni bir tür ve dil yaratırken bir meramı vardı: “Tarih sadece olgularla ilgilenir, duygular güverteye alınmaz. Onlar tarihe de alınmaz. Ben zaten dünyaya insancıl bakıyorum, tarihçi olarak değil... Ruhun tarihçisiyim. Bir yandan, belirli bir insanı inceliyorum evet, ama diğer yandan ondaki ebedi insanı da görebiliyorum. Ebediyetin titreşimini. İnsanda her daim mevcut o şeyi. Duygularımızdan mabetler inşa ediyorum... Arzularımızdan, hayal kırıklıklarımızdan yaşanmış ama elimizden kayıp gidebilecek şeylerden.”

Svetlana Aleksiyeviç bu kitabı okusa, nasıl da etkilenirdi diye düşünmeden edemiyorum. Anlatıcıların ilk gençlik hevesiyle paylaştıkları o bir dönem elden ele çoğaltılmış fanzinler gibi bu kitabı sokaklara, bekleme salonlarına, esnaf lokantalarına, kantinlere, otobüs duraklarına bırakmak istiyorum.

Sesler hem birbirine hem bize konuşuyor. Hatırlayanlar, anılarını sil baştan temize çekerken, yılların deneyimiyle bugünü de yaratıyor. Zamanın döngüselliğini görüyoruz bir kez daha. Döne döne yaşadıklarımızı. Ayıranlara inat buluştuklarımızı.

İnsan en çok neyi özler? Kendini açıklamak, savunmak zorunda kalmamayı. Doğrusundan anlaşılmayı. Başka hikâyelere teğellenmeyi. Hayatla bir olmayı. Ve elbette varoluşundan taviz vermemeyi.

Kimi zaman mutant hikâyesi gibi tınlıyor anlatılanlar. O derece yabancı, kendiyle ne yapacağını bilemeyen bir hâlden farklı olan her şeyinin aslında kudretin ta kendisi olduğunu keşfedenler... Sakınmadan anlatıyorlar her şeyi. O yüzden bir imtihandır artık dinleyebilmek de.

Tam da transfeminizm ve HIV+ tartışmalarının orta yerinde afili cümlelerle bilmediğin hayatlara dair ahkâm kesmenin nasıl bir utanç kaynağı olduğunu da gösteriyor bu hikâyeler. Görmek isteyene tabii.

Muhalfim derken faşizmi yeniden üretenler için tokattır bu kitap. Öyle olsun, suratta patlasın, fena utandırısın isterim. Ha kimsenin zerre serzenişte bulunduğu bile yok. Nefret dilinden en çok çekmiş, hedef gösterilmiş, sokak ortasında öldürülmüş, cenazesine sahip çıkılmamışlar; tekmili birden hayat diye bedel ödemişler insanın her hâlini anlar. Güler geçer hoyratlığınıza son kertede. Usul usul, ince ince anlatır derin derin susar. Muhatabını bekler dinlemeye.

Muhatap mısınız bu hikâyelere? Hazırsanız, başlayalım o hâlde.

Karin Karakaşlı

GİRİŞ:

Kırık ve parçalı tarih güzeldir

Hafıza meselesinin gündemime girmesi Kaos GLde sözlü tarih çalışması yapmayı konuştuğumuz günlere denk geliyor. 2014'te konuşmaya başladığımız sözlü tarih çalışmasını 2018'de hayata geçirebildik. İki yıldır sözlü tarih çalışmamız devam ediyor. Her yeni görüşme ile birlikte biricik bir hayatın hikâyesine ortak oluyoruz. Her hikâye yeni bir kapı açıyor ve bizi yeni bir dünyaya davet ediyor. Davete icabet ettiğimizde ise o dünyanın yeni coğrafyalarında gezintiye çıkıyoruz. Kalp atışlarına, baş ağrılarında, el titremesine, ilk heyecanlara, hayallere, hayal kırıklıklarına, utanca, utançtan onura giden duygu serüvenine, öfkeye, şefkate, merhamete dair şarkılar dinliyoruz gibi hissediyorum her görüşmede.

Sözlü tarih için yola çıkarken, aklımızda tekil ve kişisel hikâyeler arasında köprü kurmak gibi bir hedefimiz vardı. Köprüler inşa ederek kişisel hafızadan kolektif olana varmayı diliyorduk. Ancak yolda biz de değiştik, dönüştük ve kişisel olan ile kolektif olan arasındaki sınır bulanıklaştı. Sınırın kaotik bir hale bürünmesi ile birlikte köprü metaforundan da uzaklaşmaya başladık. Köprüler, duygusal bağlara dönüştü. Duygular, rasyonel olanın alanına göz dikti ve o alanı geri kazandı. Peki bu nasıl oldu?

Heteronormativite, güncel olanı şekillendirmenin yanı sıra bir tarih anlatısı sunar. Sunduğu anlatıda ezeli ve ebedî bir heteroseksüellik ve buna eşlik eden natrans olma hali vardır. Güncel, hiyerarşik bir ayrımcılık ideolojisi olan heteronormativitenin tarihle ilişkisi tam da kendini işlevsel, düzenleyici, kontrol edici, disipline edici bir ideoloji olarak kurma arzusunda saklı. Ezeli ve ebedî normatif cinsellik ve cinsiyet fantezisi ile heteronormativite, lubunyanın tarihini parçalar. Büyük anlatıların dışına iter. Her dışlama stratejisi gibi buna eşlik eden bir içerme stratejisini de çalıştırır. Zamana, mekâna, kültüre ve topluma göre değişse de; içerme stratejisi cinsellikler ve cinsiyeti zapturapt altına almanın önemli bir aracına dönüşür. Tarihsel anlatılar söz konusu olduğunda bu içerme stratejisi panik anlarında gelişen komedi unsuru, tuhaflığın tarihi, sıradışı hayatlar, marjinal deneyimlerine dönüşür. İlk kez 1920 yılında psikiyatrist Edward J. Kempf'in çok dar ve "hemicinslerle uzun süre aynı ortamda kalmak" üzerinden ortaya attığı "eşcinsel paniği"¹ kavramı tarih yazımının ve tarihi algılama biçimlerimizin ref-

1 Kavram her ne kadar "eşcinsel paniği" olarak kullanılsa da bu yazıda LGBTİ+ paniği şeklinde kavramın anlamsal dizgesini genişleterek kullanacağım.

lekslerini anlamak konusunda faydalı olabilir. Kempf'in "klinik düzeyde bir panik" olarak tanımladığı eşcinsel paniğini psikolojinin alanından çıkartıp sosyolojik düzleme taşıdığımızda şunla karşılaşıyoruz: Eş zamanlı, senkronik ve kronik olarak işleyen dışlama ve içerme mekanizmaları, eşcinsel paniğini araç ve amaç olarak kullanmakta beis görmez. LGBTİ+ paniği araçtır, çünkü 80'lerin medyasında trans kadınlar için kullanılan "Beyoğlu'nda fink atan nonoşlar", "erkekten dönme", "kadın giysili erkek sesli"² gibi ifadeler bütün bir kimliği tanımlamak için kullanılan kelime öbeklerine dönüşür. Bu tanımlama LGBTİ+ paniğini yaratır, araçsallaştırır ve bu panik üzerinden işkenceyi meşrulaştırmak için panikten beslenir. Bu panik aynı zamanda amaçtır. Ulaşılması gereken bir merhaleyi işaret eder. LGBTİ+ paniği hedeftir de bu anlamda.

Bu arkaplandan beslenerek kendimize sorduğumuz ilk soru şuydu: Panikle parçalanmış bir tarihi nasıl bir araya getirebiliriz?

Walter Benjamin, Parıltılar'da Paul Klee'nin Angelus Novus'una, tarih meleşine bakar. Gözleri, ağız ve kanatları açık; yüzünü geçmişe çevirmiş tarih meleş, "bizim bir olaylar zinciri gördüğümüz noktada, o tek bir felaket görür, yıkıntıları birbirini üstüne yığıp, onun ayakları dibine fırlatan bir felaket." Benjamin; meleşin orada kalmak, ölüleri diriltmek, parçalanmış olanı yeniden bir araya getirmek istediğinden bahseder. Orada kalmak için değil belki, ölüleri diriltmek için de değil ama parçalanmış olanı bir araya getirmek; boşluklardan, enkaz gibi görünenden sızan parıltının peşine düşmek için... Parıltıyı bir araya gelişlerde, birbirimizin gözüne bakışlarda, hamamlarda, parklarda, yurt odalarında, barlarda, kahvelerde, sokaklarda, kazı alanlarında, arşivlerde, sinemalarda aradık.

25 yılı geride bırakırken izlerimize bakmaya karar verdik. İzleri izlere ekleyip ördüğümüz tarihi; hatırladıklarımızı; unuttuklarımızı; kırılan, bölünen, patikalara ayrılan, bazen nehir gibi akan, bazen bir göl gibi bekleyen tarihimizi konuşmak istedik.

İkinci sorumuz ise arşive dairdi. Arşiv çoğu zaman rasyonel, tutarlı, akılcı bir yığın olarak düşünür. Üst üste eklenmiş, birikmiş, kronolojik bir yığın. Peki lubunya arşivi böyle midir? Heteronormativitenin parçaladığı hayat hikâyeleri ve tarihin arşivi nerelerde saklıdır? Pembe Hayat Kuirfest'in 2016'da çektiği bir kısa film, bu soruları yanıtlamada yeni bir kapı açabilir. Filmde yuvarlak masanın etrafında arşiv tartışılır. Ve firari bir arşivin mümkünlüğü, arşivin delil bırakma işlevi ve dahası sürekli arşivi yıkma eğilimi önplandadır.³ Onur Çimen de hem

2 <https://www.kaosgl.org/haber/remziyenin-haklarini-ve-haber-etigini-hice-saymak> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

3 <https://vimeo.com/221641206> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

K24'teki yazısında⁴ hem de Kaos GL'nin Bellek ve Tarih Konferansı'nda⁵ bu soruyu ve queer bir tarih yazımının kaynakça arayışındaki çelişkileri yineler: Kaçak bir arşiv mümkün müdür?

Bu soruların bizim çalışmamızdaki karşılığı Sara Ahmed'ten ilhamla arşivi ve tarihi duygulanımsal bir süreç olarak ele almak yönünde oldu. Klasik bir arşivci ve tarihçi yaklaşımıyla görüştüğümüz LGBTİ+lar'ın tarihini dinleyebilmemiz mümkün değildi. Dahası, kişisel olana iade-i itibar girişimimize uygun da değildi. Bu sebeple sözlü tarih yöntemini tercih ettik ve yine bu sebeple bir döneme, olaya ve temaya odaklanmak yerine hayat hikâyelerini dinledik.

Yapmaya çalıştığımız bir diğer şey ise, olgulara ve tarihsel dönemeçlere odaklanmak yerine, o olgu ve dönemeçlerin çağırıldığı hislere bakmak oldu. Örneğin bizim için esas olan, 2003'te LGBTİ+ hareketinin ilk kamusal etkinliklerinden sayılan Lezbiyen ve Geylerin Sorunları ve Toplumsal Barış İçin Çözüm Arayışları⁶ Sempozyumu'nun tarihsel öneminden ziyade Oya Burcu Ersoy'un o konferansta ailesine açılma hikâyesi, açılış konuşması yaparken ellerinin titremesi, heyecanı ve o heyecanın bugüne nasıl taşındığı idi.⁷

Bütün bu parçalı tarih anlatıları arasında köprü kurma niyetimiz yolda değişti ve dönüştü. Köprüler yerine birbirini çağırın hislere evrildik. Öyle ki 80'lerde bir kız lisesinde yaşadıklarını ve hislerini anlatan Mine Yanat'ın anlatısı⁸; Umut Güner'in ansiklopedide "homoseksüel" kelimesini bulduğundaki hisleri⁹ ile konuşur hale geldi. Yine Umut Güner'in, Yozgat'ta komşusunun oğluyula evde seks yaparken perdeleri kapatması ve ardından "başka perdeler yaratıyor olması gerektiğini" düşünmeye başlaması¹⁰, Yasemin Öz'ün "Benim gibi birisi var mı?" sorusu ve bir Murathan Mungan kitabında gizlenen hikâyesi¹¹ ile birbirini tamamladı.

Çalışma sırasında izleri; 70'lerde bir kız lisesinde, 80'lerde trans kadınların bedenlerini delik deşik eden gazetelerde¹², Güvenpark'ta¹³, 90'larda bir hamam

4 <https://t24.com.tr/k24/yazi/queer-tarihin-belirsiz-kaynakcalari,1822> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

5 <https://www.kaosgl.org/haber/bir-mucadele-bir-kulturun-tek-sozcusu-olmaya-yeterli-midir> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

6 <https://www.kaosgl.org/haber/kaos-gl-nin-hikayesi> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

7 <https://www.youtube.com/watch?v=81xBvBHp68g> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

8 <https://www.youtube.com/watch?v=4zwwD3e7SI0> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

9 <https://www.youtube.com/watch?v=hSeePU52Xm4> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

10 <https://www.kaosgl.org/haber/bir-insan-omrunu-neye-vermeli--renkli-ekran-soylesileri-u-umut-guner> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

11 <https://www.kaosgl.org/haber/benim-gibi-birisi-var-mi--renkli-ekran-soylesileri-yasemin-oz> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

12 <https://www.kaosgl.org/haber/ulker-sokak-ve-bohcadan-tasanlar--renkli-ekran-soylesileri-esmeray> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

13 <https://www.youtube.com/watch?v=Eymb42zdbk> , Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

köşesindeki coşkuda¹⁴, ev toplantılarında¹⁵ ve nice mekânda aradık. Arayışımızın yankısı her anlatıda başka başkaydı ve şunları fark ettik: Kırık ve parçalı tarih güzeldir. Anlatılar başlı başına tarihtir. Tarih, hisler bütünüdür ve hatırladıklarımızı unuttuklarımızı, unuttuklarımız ise hatırladıklarımızı çağırır. Kolektif tarih ise büyük anlatılarda değil, birbirine konuşan hislerde saklıdır.

Bu sorular ve arayışların bir ürünü olarak elinizdeki kitap ortaya çıktı. Devam eden sözlü tarih çalışmamızda bir durak olarak görebileceğiniz bu kitabı okumaya, istediğiniz sayfadan başlayabilirsiniz. Her bir pasajda size seslenecek, sesine ortak olabileceğiniz bir hikâye ile karşılaşacaksınız. Kitapta 90'lar ve 2000'lerin başında Kaos GL ve Lambdaistanbul'la yolları kesişen 17 kişinin hikâyesi yer alıyor. Çalışmamızı ilk etapta 90'larda benzer dönemlerde kurulan ve hâlâ çalışmalarını sürdüren bu iki örgütle sınırlı tuttuk, ancak ilerleyen süreçte daha da genişletmeyi umuyoruz.

Bu kitap ile LGBTİ+ hareketinin tarihini anlatma gibi bir gayemiz yok. Bir kitabın kısıtlılıklarının farkındayız. Bu kitap o tarihi yaşayan kişilerin hafızalarından süzülen bir hikâyeler bütünü. Önümüzdeki dönemde çalışmayı çeşitlendirmek, ses veremediğimiz, ulaşamadığımız kişilere ulaşmak ve yeni video, söyleşi ve kitaplarla hafıza yolculuğumuzu sürdürmek niyetindeyiz.

Görüşmeleri söyleşiler şeklinde yayınlamak yerine tematik bölümlere ayırmayı tercih ettik. Bu sayede kırık ve parçalı tarihe hak ettiği değeri geri vermeyi umut ediyoruz. Görüşmecilerimizin hikâyelerinin arasına dış ses olarak girmek de bir diğer tercihimizdi. Sizi görüşmecilerimizle tamamen baş başa bırakmak istedik.

Bu çalışmanın başlangıcından itibaren bizimle bilgi ve deneyimini paylaşan Gülay Kayacan'a ve bizle görüşmeyi kabul edip içtenlikle hikâyelerini paylaşan bütün görüşmecilerimize teşekkür ederiz.

Artık aramızda yer almayan bütün dostlarımıza özlem, bizle görüşmeyi kabul eden bütün görüşmecilerimize hürmetle...

Yıldız Tar

Kaos GL Medya ve İletişim Program Koordinatörü

14 <https://www.youtube.com/watch?v=hSeePU52Xm4>, Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

15 <https://www.youtube.com/watch?v=ExqXr1izcTM>, Son erişim tarihi: 18 Ekim 2019

EVVEL ZAMAN İÇİNDE...

Umut Güner: Yozgat'ta ormana karşı kapatılan perdeler

Yozgat'ta doğdum. 1994'e kadar Yozgat'ta yaşadım. Liseyi orda bitirdim. Annem babam öğretmen. Öğretmen bir ailenin çocuğuyum. Onun hem tatlı tatlı fırsatları hem de evde de eğitim öğretim devam ettiği 'güzelliği' içerisinde büyüdüm. Taşrada öğretmen çocuğu olmanın sınıfsal olarak bir getirisi de vardı. Tabii çocukken bunu hissetmiyorsun ama kendini kalburüstü hissediyorsun. Annemle babam tatlı insanlardı. (Gülüşmeler) Ama farklı dünyaların insanlarıydılar biraz da. Annem çok kuralcıydı. Standartları olan ve o standartlar ve normlarla yaşamayı seven biriydi. Babam da annemin sevdiği normların dışında kendini konumlandırıp orda mutlu olmayı tercih eden biriydi. Doğal olarak o gerilimi de hep yaşıyorduk biz. Bir yandan da ikisinin bizim gelişimimizde, eğitimimizde uzlaşamıyor olmalarının yarattığı bir güzellik vardı. Kendiliğinden özgür kalabiliyordun. İşte annem mesela bazı şeyleri norm olarak babamın takip etmesi gerektiğini tembihliyordu. Ama babam bu oyunu oynamak istemiyordu. Annem, babam takip ediyor zannediyordu. O alan, inanılmaz özgür bıraktıkları bir alana dönüşüveriyordu. Yol açmadığı yerler, annemin kontrolü babama bırakmadığı yerlerdi. Eve geliş saatleri, çıkış saatleri vesaire gibi daha böyle somut gündelik hayatı planlamaya dönük şeyler. Bir de bir yaşa kadar, on dört on beş yaşına kadar, annemin yarattığı baba normuyla gerçek babamın normları arasında bir farklılık olduğunu fark etmedim. Annemin "Baban buna kızar, baban buna izin vermez, bunu babana sorman lazım" dediği şeyler gerçekten hayatımızda varmış gibi davrandım. Ama belli bir yaştan sonra baktım aa aslında babam için de onlar bir değer atfetmiyor. O zaman, tamam ben babama soruyorum, ben babamdan istiyorum, ben babamla hallediyorum gibi tatlılıklar... Mesela evde gündelik hayatı planlarken, günlük giriş çıkış saatleri sorun olurken yazın amcamlar geldiği için babamla beraber yaz boyu ya da anneannemle beraber ilçede ya da köyde zaman geçirdiğimde saat kaçta eve girdiğim, kaçta çıktığım, kiminle yapıyorum, nerdeyim, karanlık oldu ve ben dışarıdayım gibi meseleler sorun olmaktan çıkıyordu.

Yozgat, Ankara'ya yakın bir yer. O yüzden biz sinemaya Ankara'ya giderdik. Dört saat bir yol gider, film izler ve dört saat geri dönerdik. Yozgat'ta tek bir tane kitabevi vardı. O kitabevinden tek kitap sipariş ettiğinde akşam babam, "Böyle bir kitap istemişsin" diyordu. Yani hani o küçük taşra; herkesin herkesi tanıdığı,

herkesin herkesin naptığını bildiği ve ispiyonladığı bir yerdi. TRT2'de Okudukça diye bir program vardı. Tezer Özlü'yü tanıtmışlardı. Sonra kitapçıya herhalde aynı gün sipariş vermişim. Kitabın gelmesi iki buçuk ayı neyin bulurdu. Ben unuttum gitti; Tezer Özlü kimdi, niye istedimdi. O gün akşam babam şey dedi, istediğin kitap gelmiş. Bu bilginin birden karşına çıkması bunaltıyordu.

Bir diğer şey de benim babam ııh şey fazla- tatlı sert olmayan, bayağı sert bir adamdı. O sertliğinden dolayı eşcinselliğimi babamdan gizlemem gerekiyordu. Babama yakalanmamam gerekiyordu. Bu, çok net zihnime kazanmış. Ama diğer yandan da hiç kimse babamın üzerinden bana saldıramıyordu ve bu bana inanılmaz bir koruma kalkanı oluşturuyordu. Ben şu anda giymeyeceğim kadar kısa şortları giyip sokakta şortla gezip hiç kimsenin laf atmadığını da biliyorum. Ha, keşke laf atsalar dediğim insanlar vardı. Baktıklarını, laf atsalar da hissetsem dediğim, ama atmıyorlardı.

O muhafazakâr şehirde yaşarken, şey yapıyorsun... Komşumuzun oğluyla evde seks yaparken perdeleri kapatmışız. Çünkü seks yaparken perdeler kapatılır. Bu arada Yozgat'ta evimizi gider görürseniz, karşısı ormanlık arazi. Öyle bir yerde perde niye kapatılır? Tabii annem kendi ezberlediği kodlar üzerinden beni anladı. Sonraki bir süreçte bunu gizlemem gerektiğine dönük, yani daha doğrusu bunu yaşamamam gerektiği, bunun olmaması gerektiği yönünde bir müdahalesi oldu. On bir, on iki yaşlarındayken psikiyatriste de gitmeden güzel bir konuşmasını yaptı. Bunu yaşamamam gerektiğine, bunun yaşanmaması gereken bir durum olduğuna dair tatlı tatlı konuştu. Ben orda şeyi anladım; haa, ben bunu yaşıyorsam da perdeyi kapatmayıp ama başka perdeler yaratıyor olmam gerekiyor. Ondan sonra uzunca bir süre o oyunu oynamaya devam ettim.

Benim çocukluğumun geçtiği dönem 12 Eylül sonrası... 12 Eylül sonrası en çok hatırladığım şey, polisten korkmam gerektiği idi. Babam sürekli gözaltına alınıp bırakılıyordu. Onun işkenceye uğradığını gördük. Ama bir taraftan da tam tersi bir aile var. Ailede yaşantı var. Tek kanallı televizyon, siyah-beyazdan renkli televizyona geçişi hatırlıyorum. Bir taraftan da eşcinselliğin çok konuşulmadığı bir yerdi aile. Şeyi biliyorum mesela çocukluğumda, Galatasaraylı Semih vardı, ona âşıktım ben. Galatasaraylı olmuştum sırf o yüzden. Onun posterlerini asıyordum hep. Meydan Larousse'ta homoseksüel kelimesini bulmuştum. İşte eşcinselliğin hastalık olduğunu söylüyordu. Böyle şey, siyah Meydan Larousse... On dört ciltti. Ben o homoseksüel kelimesini bulduğumda inanılmaz rahatlamıştım kendi adıma. Çünkü beni tarifleyen bir şey vardı. Hani hastalık diyor, şu diyor, bu diyor ama... Böyle bir iki paragraflık bir şey. Ha, ben buyum diyordum. Bu arada böyle salak salak anneler evde olmadığına bazen o maddeyi açıp okuyordum. Aa,

evet ben buyum deyip geri kapatıyordum. Sonra annemin o kontrol manyaklığından kaynaklı o maddeyi okuyor olmam anlaşılır diye, ansiklopedinin hep aynı yeri açık olacak diye bir sürü sayfasını okuyordum. Sırf annem anlamasını orayı okuduğumu diye. Öyle bir tatlılıkla geçirdiğim bir zaman dilimiydi.

Benim anneannemin bahçesi vardı. Bisikletim vardı. Kendi mahallemizden çocuklarla flörtleşmek yerine anneannemin bahçeye bakmaya gidip, o bahçede o mahallenin çocuklarıyla flörtleşiyor olmak, annemin gözlerinden uzak duruyor olmayı beraberinde getiriyordu bu durum. Öyle bir güzellikler sağlıyor sana. Anneannemle benim yalnız olduğumuz zamanlarda eve gelen gidenin kim olduğunu anneannemin çok takmadığını fark ettim. Odaya girip biriyle odaya kapanıp iki saat sonra odadan çıkıyor olmamı anneannem dert etmiyordu. Ders çalışıyorlar, diyordu kendince herhalde.

Anneannem tatlı bir insandı. Annemle babam kuzenler. O kuzen olma ilişkisi üzerinden anneannem sadece annemin annesi değil, aynı zamanda babamın halası olarak bizim evdeydi ve bunu hissettiriyordu. Babam da “O benim halam”, diyordu. Anneannem despot bir anneymiş. Ama tatlı bir anneanne idi bize karşı. Toplam yirmi dört torunu var. Dördünü o büyüttü. Ona sorduğunda kaç torunun var diye dört tane diyordu ve beni de onlardan biri olarak sayıyordu. Annemin bütün o gözetleme, aşırı kontrol ve denetleme müdahalelerine anneannem kendiliğinden müdahale edip onları bozuyordu. Anneannem benim hangi evde niye uyuduğumu, niye uyandığımı, gün boyu nerde olduğumu bilmiyordu. Sadece onun yanında olduğumu hissettiriyordu. O da bana inanılmaz derecede güven veriyordu. On üç, on dört yaşında herhalde böyle annemle sürekli kavga ederlerdi. O kavgaların birinde ben şey demiştim ona, “Anneanne ben evlendiğimde seninle birlikte yaşayacağım.” O da “Ha ha evlenirsin sen” gibi bir şey söyledi. Orda böyle hani, şok oldum. Bir yandan korktum. Sanki sırrımı başka biri daha biliyor gibi... O suç ortaklığı öyle gelişen bir süreç gibi diye düşünüyorum. Çünkü ondan sonra daha rahat davrandığımı düşünüyorum onun yanında.

Bir de abim var. Abimle ilişkimiz biraz şeydi. Onun ilk çocuk olması ve ilk çocuk olmasından kaynaklı şımartılma halleriyle gerilimli. Abimle en temel kırılma herhalde beni geniş ailenin içinde bir yemekte tatlı olmayacak bir tarzda ifşa etmesiyle gelişti. Komşumuzun oğlu vardı. Onla biz oynayıyorduk. Muhtemelen onu da fark etti. Ve herkesin içinde “Anne, Umut götünü siktiriyor” gibi güzel bir tabirle... Mesela o çok ilginç. Benim hafızam çok iyi olduğu halde şeyi asla hatırlamıyorum; o yemekten sonra, o abim bunu dedikten sonra noldu o yemekte, biz eve nasıl geldik, ertesi gün nasıl bir gündü, bir hafta sonrası nasıl bir gündü... Bende yok. Yani hiçbir şekilde hatırlamıyorum. Keşke annem yaşasaydı

da onla konuşma imkânımız olsaydı... Daha sonraki süreçte ben de zihnimde bayağı geri plana atmışım. Çünkü yirmili yaşlarda ben annemlere tekrar açıldım “Ben geyim” diye.

Mine Yanat: Kız Lisesi’nde saklambaç

63 doğumluyum. İstanbul, Kasımpaşa doğumluyum. İstanbul’un yerlisi sayılırım çünkü atalarım Fatih kökenli. Liseyi Nişantaşı’nda kız lisesinde okudum. Orada fazla dayanamadım tabii. İkinci sınıfta beklemeye kalınca, o zamanlar Mecidiyeköy Lisesi’ne geçtim. Şimdi İstanbul bu kadar kalabalık değildi bir kere. Cinsel yönelim açısından bakarsak, rahat değildi tabii. Hiç rahat değildi, gizli saklıydı her şey. Benim olayım aslında üniversite yıllarından da önce, şeyde, Nişantaşı Kız Lisesi’nde... Cinsel yönelimimden dolayı zaten kız lisesinden ayrılmıştım. Bütün etrafım kız, yapacak başka bir şey yok. Çekiniyorsun, sanki herkes seni biliyormuş gibi hareket ediyorsun. Öğrenmişlerdi zaten, sınıf hocası öğrenmişti. Düşün kızların arasındasın, ne yapacağını şaşırıyorsun. Acaba yanlış bir hareket ederim de öğrenirler mi? Acaba bir hareketim ters gelir mi? Böyle içgüdüsel olarak şey davranıyorsun. Sonra bir kıza âşık oldum orda. Tuvalette öpüşürken yakalandık. Öyle olunca tabii, kızın ailesinin de sözü geçtiği için benim gitmem gerekliydi. Sessiz sedasız ayrıldım okuldan. Ben gidiyorum zaten dedim. Mecidiyeköy’de, karma bir okula geçtim. Daha rahatladım yani. En azından istedim mi kendimi gizleyebiliyordum.

Oya Burcu Ersoy: Lojman çocuğu özgürlüğü

30 Ocak 1980 doğumluyum. Diyarbakır’da doğmuşum. Beş ay kalmışız orada. Babam askeriyede görevliydi. O yüzden bayağı bi gezdik. Beş ay sonra Bartın’a taşınmışız. Dört sene de Bartın’da yaşadım. Sonra Ankara altı sene. Sonra üç sene Balıkesir. Babam emekli olunca da tekrar Ankara’ya geldik. 93’ten beri de Ankara’dayım. Ben lojman çocuğuydum yani. Hep böyle belli bir kutu içinde denebilir. Çok fazla dışarıyı bilmeden yaşadık. Lojmanda olunca da daha güvenli olduğu için istediğin zaman dışarı çıkıyorsun. Öyle akşam dışarı çıkmak, sorun olmuyor. İstedğin zaman arkadaşlarınla vakit geçiriyorsun. Lojmanda her şey oluyor. Spor yapabiliyorsun, istediğin gibi arkadaşlarınla geziyorsun, tozuyorsun. Gazinolar falan oluyor. Oralara gidip eğleniyorsun. Tatil köyü gibiydi orası aslında. O yüzden zevkliydi. Sadece yasaklar biraz zordu. Mesela çimlere basmak yasaktı bayrak garnizonunda. Çimlere bastığın zaman inzibatlar peşinden koşturuyor düdük çalarak. Kaçıyorduk falan. Ama o bile eğleneliydi. Yasakları çiğniyor olma hali eğleneliydi. Onu bile oyun haline getirebiliyorduk. Bisiklet kullanmak

yasaktı. Mesela benim en çok üzüldüğüm şey o. Ben bisiklet çok böyle arzulu-yordum ama Balıkesir'e taşınana kadar bayrak garnizonunda bisiklet kullanmak yasaktı. Çünkü -işte asker mantığı, bisikletli bir çocuğa araba çarpmış, ölmüş diye yasaktı. Lojmanda yaşayınca biraz izole de oluyorsun. Evde siyaset konuşulmazdı bizde. Annem Atatürk milliyetçisi, öğretmen. Baba asker. Annem CHP'li zaten ama babam mesela asla konuşmadı. Hiç bilmedik. Babam emekli olduktan sonra onu da fark ettim. Gerçekten çok izole büyümüşüm. Biraz dünyadan bihaber büyümüşüm. Öyle olması istenmiş belki de.

Ailede cinsel yönelim, cinsiyet kimliği filan hiç konuşulmadı. Mesela ben dört yaşına kadar erkeğim demişim. Adım Ali, benim küçük bi pipim var şeklin-de geziyordum. Ondan sonra annemler tabii bunu başkalarına anlatıyorlardı gülererek. Babam gayet radikal bir çözüm bularak beni bir sünnet düğününe götürmüştü bu sebeple. Çünkü önce psikoloğa götürüyorlar. Psikolog diyor ki sizin suçunuzdur. Yani kız gibi davranın, etek giydirin, o zaman kızım diyecek falan diye. Ondan sonra böyle bir şey imkânsız çünkü ben etek giydirmek istedikle-rinde ağlıyorum. "Kızım" dediklerinde bağıryorum, çağırıyorum "Ben kız de ği-lim, ben erkeğim, adım Ali" şeklinde. Hatta sarışınım bana kalsa. Sadece cinsel yönelim olarak değil. Bi reddediş ve isyankârlık durumu var yani. Ondan sonra işte sünnet düğününde babam izlettiriyor olayı. Diyor ki sen erkeksen, sana da bu olacak. Ondan sonra bir daha erkeğim demiyorum ben korkudan. Ama erkek Fatmalığım devam ediyor tabii ki. Ben kendimi bildim bileli şeye isyan ettim, onu hatırlıyorum. Abim var benim. İşte abim bana su getir dediğinde "Kalk, ben niye getiriyorum? Sen kendin al" derdim. Eşitliksizliğin farkında olma ve ona dair böyle bir isyan içinde olma durumumu hatırlıyorum.

Regl olduğum zaman, memelerim çıktığında bedenimi sevdiğimi fark etme-ye başladım. Hatta şeyi hatırlıyorum. 17 Ocak'ta ilk regl olmuşum. İlk kez kadın olduğum gün diye onu takvime kaydediyorum ve benim için önemli bir günmüş. Ondan sonra hareketlerimden dolayı "Erkek misin, bu erkeğin yapacağı iş" de-diklerinde ben kızmaya başladım. Niye erkek yapsın? Kızlar da yapar. İşte erkek öyle oturur. Hayır, kızlar da böyle oturur. Bunu yapınca erkek mi oluyorum? İşte öyle konuşuyorsun, niye öyle konuşuyorsun? İşte kızlar öyle konuşmaz. Kim diyor kızlar öyle konuşmaz diye? Böyle şeylerim oluyordu. Ama arkadaşlarım arasında benden korkulduğunu, erkeklerin benden korktuğunu hatırlıyorum doğal olarak.

Yasemin Öz: Yatılı okul tertip sistemi

1974 yılında Afyon'un bir köyünde doğdum. Çocukluğum üç yaşına kadar köyde geçti. Çok hatırlamadığım bir yaş dönemi zaten. Sonra Denizli'nin ilçe-

rinde geçti. Ailemin tayin olduğu yerlerde. 11 yaşımdan sonra Uşak'ta yatılı okulda yedi sene boyunca... Yazları Manisa Salihli'de geçti. Üniversiteyi kazanınca Ankara'da ve ondan sonraki yaşamım hep Ankara ve İstanbul... Muhafazakarlığın ve toplumsal yaşamın en sade haliyle, en kalıplaşmış haliyle yaşadığı yerlerdi içinde yaşadığım mahalleler. Ama Ege şehirleri olduğu için nispeten biraz daha liberal, açık yaşamın sürdürülebildiği yerlerde yaşadım. Yaşadığım yerler, muhafazakar şehirlerdi politik tercihleri anlamında. Ama yaşamın, gündelik yaşamın içinde çok kadınların sokaktaki varlığının baskılanması üzerine yaşayan şehirler değillerdi. Ben zaten bu şehirlerde ancak yazları yaşayabiliyordum hep yatılı okulda olduğum için. Yatılı okulda da yaşlılarımla pek çok şeyi konuşabile- rek, kendimi biraz daha ifade edebilerek yaşadım.

Benim anne tarafım Zonguldaklı ve Zonguldak'ın bir ilçesinde yazları anneannelere tatile giderdik. Ve orada ben ilk gerçek hayattaki geylemlerle tanıştım. Çünkü iki tane açık eşcinsel vardı erkek ve bunlar biliniyordu şehirde. Karikatürize ediliyorlardı. Ama karikatürize edilmek dışında dışlamak, iletişimi kesmek yoktu. Esnaf olarak çalışıyorlardı, biliniyorlardı ve alışveriş de yapıyorlardı onlardan, sohbet de ediliyordu. Ege'de yaşadığım ilçelerde hiç böyle bilgiye sahip değilim. Hiç etrafta ne olup bittiğini hiç bilmiyordum ama yatılı okul benim için belirli anlamlarda bir lezbiyen olarak zorlu bir deneyimdi. Çünkü kız yatılı okuyorum ve çoğunluğu heteroseksüel kızlarla okuyorum. Benden başka bir şekilde LGBT varoluşa dair ipuçları gösteren bir iki kişi vardı. Yatılı okuldaki hiyerarşi çok fazladır. Bir yaş büyükler abladır, sen bir yaş büyüksen ablasındır. Senin yaşıtın olmayanlarla bir arkadaşlık veya iletişim çok kolay güçlenmez, herkes kendi dönemiyle... Tertip sistemi vardır. Ve ama ben arkadaşlarımdan çok sevgi gördüğümü, kötülükle neredeyse hiç tanışmadığımı düşünüyorum. Hatta rekabetin bile çok minimum seviyede olduğu bir okul hayatı yaşadım. Arkadaşlık ilişkilerinin o derece güçlü ve iyiliğe dayalı olduğu... Ama ben sonuçta LGBT bir çocuk- tum ve bunu adlandırabileceğim bir terminolojiye veya bilgiye sahip değildim. Ama bunu bir şekilde dışa vuruyordum. Klasik bir kız çocuğu değildim. Çok küçük yaşlarımda kızların ve erkeklerin yapamayacağı ve yapabileceği şeylere dair çok itirazlarım vardı ve dolayısıyla erkeklerin yapabileceği her şeyi yapabileceğimi düşündüm ve buna hakkım olduğunu düşündüğüm için o yaşta yol yordam bilmem mümkün olmadığından böyle biraz erkek çocuk gibi geziyordum. Kız çocuk muamelesi görmeyi kabul etmediğim için...

Ben LGBT bir çocuk olduğumu altı yaşlarımda falan fark ettim. Ama bunu ayırt etmek mümkün değildi. Senin diğer çocuklardan neden ve ne kadar farklı olduğunu ayırt etmen mümkün değil. Benim için temel ayırt edici şeylerden bi-

risi de şuydu: Kızlar, erkeklerden hoşlanır ama ben hoşlanmıyordum. Öyle bir his duymuyordum. 11 yaşında benim için çok netti artık. Bir kadına aşık olmak, sevgi duymak çok netti. Ama bu çok korkutucu bir şeydi. Kabul edilemez bir şeydi. Okul idaresinde bazı öğretmenlerimi oldukça rahatsız etti bu durum. Benim aşırı yaramaz, taşkın, kural tanımaz tavırlarımı da biraz gerekçe göstererek beni psikiyatriste de götürdüler, ailemin yapmadığı şeyler yaptılar bana. Ergenlik buhranlarımı hiçbir şekilde paylaşabileceğim hiç kimse olmadı. Kimlik arayışımı, kendimi tanımlama isteğimi paylaşabileceğim kimse olmadı. Buhranlı dönemler geçirdim ergenliğimde diye düşünüyorum. Ciddi bir sorgu, çarpışma ve korkuydu benim için. Bu sisteme uygun bir insan olmadığımı fark ettim. Ve büyük bir korkuya kapıldım. Sağlama aracı olarak hani intihar etmeyi bile denedim. Öyle söyleyeyim. Zorlu bir ergenlikti benim için.

Özgür Azad: Dışarı bakılan sınıf camı

80'lerde İstanbul genel olarak belki daha rahattı ama Şişli özellikle pek kriminal olmayan, çok güvenli, gece 1'de hâlâ sokakta, oynayabildiğimiz bir rahatlıktaydı. Sosyal olarak da rahattı genel olarak. Tabii ben azınlıkların azınlığıydım. O dönemin beyaz Türk ya da daha belli kesimleri çok rahatken, o sırada paralel olarak farklı rahatsızlıklar ve zorluklar aslında olabiliyor. Ben de Alevi-Kürt bi lubunya olarak rahattım diyorum ama mesela küçükken de Alevilikle ilgili ailemin “Çaktırmayalım, bu bilgiyi gizleyelim” demek zorunda kaldığını hatırlıyorum. Beyaz Türk, seküler bir semtteydik. Bu konuların daha rahat konuşulabilmesi gibi durumlar da olmamıştı. Kürtlük zaten daha çok anlamadığım, geç yaşta anladığım bi şeydi. Hani Sivaslı olmak işte Trabzonlu olmak gibi küçük yaşta zannettiğim bi şeyken sonra idrak ettim, idrak ettirdiler daha doğrusu.

Tabii çok küçük yaştan itibaren aslında bi farklılık olduğunu, bir tuhafılık olduğunu anlamaya başladık. Başladık diyorum, çünkü aslında herkes başlıyor. Özellikle oğlan çocukları sırf küfretmiyorum diye bile beni tuhaf görürdü. Bi dönem böyle küfretmeye falan çalışıyordum çok böyle tuhaf gelse de bana. Hep bir yerden ele veriyordum ibneliğimi. Çok ne olduğu da konuşulmuyordu ama ortaokulda başlamıştı ibne, kız gibi, karı kılıklı şeyleri, tacizler...

Orta son benim için çok yoğun, travmatikti. 15 gün 20 gün okuldan kaçtım. Ailemden gizli ve... Okula gitmek istemiyordum bu baskılardan dolayı. Aileme de anlatamıyordum, yardım isteyemiyordum. Öğrendikleri zaman yine söyleyemedim gerekçesini ve bayağı bir azar işittim. Yani okuldan kaçmışım muamelesi gördüm, hâlbuki çok başka bir durum vardı. Ortaokul bitince daha mutlu oldum. Lisede de çok süper degildi ama bir an önce bitsin, okuyayım hevesim vardı, is-

teğim vardı. Hep izoleydim. Teneffüslerde şeyi hatırlıyorum, pek dışarı bile çıkmazdım. Sınıfta camdan dışarı bakardım falan böyle, pastoral. Bahçeyi izlerdim zaten sevdiğim için. Lise dönemi içimde biraz ukdedir tabii, hani o olması gereken sosyalleşme ne bileyim işte, bir beğendiğim, hoşlandığım birisine açılabilme, flört etme... Bunları hiç yaşayamadım. O lise aşkı kafası bende hep o yüzden devam ediyor. Yani birisiyle âşık olduğumda, sevgililik moduna girdiğimde hep böyle aptal, liseli ergen âşık tribine giriyorum bazen farkında bile olmadan. Çok içimde kalan bi şey. Acı bi şey aslında...

Salih Canova: Cihanbeyli’de bir köy-dünya

Orta Anadolu’da küçük bir Kürt köyünde yoksul bir ailenin dördüncü çocuğu olarak doğdum. Ailem üçüncü kuşak sürgün Kürtler’den, Osmanlı döneminde sürülmüşler, dolayısıyla orta Anadolu kültürüyle çok bağlantıları yoktu.

Sakin kendi haline mutlu bir çocuktum. Yoksul bir aileydik ancak köyde hemen herkes benzer koşullarda olduğundan bunun çok da farkında değildim. Evimiz sağlık ocağı ve okula yakındı. Sağlık ocağına atanan memurlar ve okula atanan öğretmenlerle ilişkilerimiz vardı. Lojman yetersizliği nedeniyle genellikle karı-koca sağlıkçı veya öğretmen olanlar atanırdı bizim oralara. Annem genelde bu memurların eşleriyle iyi ilişkiler geliştirir, köye uyum süreçleri ve özellikle onlar işteyken çocuklarının bakımları konusunda onlara yardımcı olurdu. Benim de köy dışındaki dünyayla ilk ilişkilim bu memurlar üzerinden oldu. Bu farkındalığın hem olumlu hem de olumsuz etkilerini yaşadım. Olumlu etkisi okuma yazmayı erken yaşlarda öğrenmem ve onların yaşamına öykünmem nedeniyle kendime çok küçük yaşlardayken farklı bir hayat tasavvuru kurmamdı. Olumsuz yanı da, yoksulluğumuzla yüzleşmem oldu. Onlar gibi değildik, onların çocukları gibi bir hayatım, giysilerim, oyuncaklarım yoktu.

Okula gitmeden okuma yazmayı öğrendiğim için ilkokul yıllarım hem kolay hem de başarılı geçti. İlkokul yıllarımda ufak tefek dışlanmalar dışında ne kimliğime dair bir farkındalık geliştirmiştim ne de cinselliğe dair. Bu konuda hatırlayabildiğim çok az şey var. Memurların desteği ve ailemi ikna etmesiyle ilçeye ortaokula gönderildim. İlçe merkezi Türk ailelerin yaşadığı bir yerdi, ilçeye gitmem, paralelinde ergenlik hem yoksullukla daha sert yüzleşmeme hem de cinsel kimliğime dair farkındalığımın gelişmesine yardımcı oldu. Farklı olduğumu, ayrımcılığı uğradığımı hissettiğim ilk dönemler bu dönemlerdir. Özellikle beden eğitimi derslerinde çok başarısızdım, ilçedeki öğretmenler köyden gelen çocukları pek sevmezdi. Sanıyorum ilçede yerleşik kişilerle geliştirdikleri ilişkilerin etkileri ve biraz da dönemin (80 darbesinin sonrası) koşullarının etkisiyle, açıktan

ayrımcılık uyguladıkları olurdu. Örneğin köylerden gelen çocukların hepsi bir sınıfta toplanmıştı. Sözüm ona kar yağdığından bütün sınıfın tatil edilebilmesi gibi olumlu bir gerekçeye dayandırılan bu tutumun bugün baktığımda ciddi bir ayrımcılık olduğunu görüyorum. Diğer sınıftaki çocuklar bizden daha iyi eğitim alıyor, dersleri hiç boş geçmiyor ve en kötüsü “özel” oldukları onlara hissettirildiği için bizi küçümsüyorlardı.

Ortaokuldan sonra liseye de yine ilçede aynı okulda devam ettim. Başarılı bir öğrenciydim, lisede başarılı öğrencileri topladıkları ve biraz daha iyi eğitim verdikleri bir sınıf vardı. Beni bu sınıfa aldılar, sanırım hayatımın en önemli dönemlerinden biriydi bu sınıfa alınmak. Bu sınıfta hem üniversiteyi kazanabilecek düzeyde bir eğitim alma şansım oldu, hem de ilk kez bu sınıfta birine aşık oldum. Bu hikayenin geliştiği zamanlar zaten kimlik meselerini de ufak ufak anlamaya ve ilgilenmeye başlamıştım. O dönem ulaşabildiğim birkaç kısıtlı kaynağı (ERO Cinsel kültür Ansiklopedisi gibi) okumaya başladım, kendimi anlamaya, anlamlandırmaya, yolunda gitmeyen ne olduğunu tanımlamaya çalışıyordum. Bir yandan da birini seviyor olmak hoşuma gidiyordu. Bir şekilde o çocukla aynı sraya oturmayı da başarmıştım. Çok çalkantılı sayamayacağım ama çok iyi de diyemeyeceğim bir dönem geçirdim. Aynı zamanda köydeki çocukluk arkadaşlarımdan biriyle, ufak tefek cinsel oyunlarla başlayan bir sürece girmiştim, aramızda üzerine hiç konuşulmayan ama zamanla zenginleşen bir cinsel ilişki başlamıştı. İkimizi de utandıran bir durumun içinde olduğumuzu düşündüğümüzden üzerine neredeyse hiç konuşmuyor ama fırsat bulduğumuz her an bir şeyler yapıyorduk. O arkadaşıyla ilişkim üniversite yıllarım ve hatta sonrasında da devam etti.

Milliyet gazetesi cinsel sağlık ansiklopedisi gibi bir şey veriyordu, orada da eşcinsellik maddesini görmüştüm. Bu sanırım kendimi tanımlamama yardımcı oldu. Tam o dönemlerde yaz tatili için köye gelen üniversiteli yakınlarımızdan biri, Murathan Mungan'ın bir kitabını okuyordu. Sanırım Kaf Dağı'nı Önü'ydü. Ben de meraklı ergenim hemen okumaya başladım kitabı, şu an tam hatırlayamadığım “Erkekler kendilerinin de sikilebilecek birer varlık olduğunun farkına varmazlar” gibi bir cümle vardı kitapta. Hem bu kadar açık seçik yazılmasına şok olmuştum hem de yalnız olmadığımı anlayıp rahatlamıştım o cümleyi okuyunca. Dolayısıyla o saatten sonra iki şeye çalıştım; ilki “köyün ibnesi” olmamak, ikincisi de bir şekilde köyden çıkıp kendime bir hayat kurabilmek. Köyden çıkmanın yolu da üniversiteden geçiyordu. Üniversite benim için en çok bu açıdan anlamlıydı. Bu motivasyonla İzmir'i kazandım.

Tuğrul Eryılmaz: 70'ler 80'ler panoraması

Bana 1970'lerde birileri gelip -tabii o zaman LGBTİ denmiyor- Türkiye'de bir gey grup, 2018 senesinde gelip senle işte Türkiye'deki geylerin ve lezbiyenlerin durumlarını bir gazeteci olarak, bir aydın olarak, bu işlerin içinde gayet yakın yaşamış bir insan olarak konuşacaklar deseydi gerçekten şey derdim, bunlar iyice kafayı yemişler. "Yav nediyorsunuz siz" derdim. Tamam hayat geliyor mutlaka, her şey geliyor. Ama inan ki böyle bir şey aklıma gelmezdi çünkü bir kere zaten Türkiye'de benim kendimi bildiğimden beri, şöyle bir durum var: Her mahallenin bir gey abisi ya da çocuğu var. Hatta işte lezbiyen bir iğneci Nuriye teyzesi de var. Bunlar evlere giren çıkan insanlar yani. Fakat şöyle bir durum da var yani, bunlar bir komedi unsuru, rahatlatıcı unsur, ya da hakikaten toplumun bir parçası. O biraz da evlere göre değişiyordu. Sorma o da sana anlatmasın, herkes kendi hayatını yaşıyor. Yani şimdi bu dışlanma değilse, dışlanma yok o anlamda.

Bir kere bu 70'ler çok zor. O zaman TRT Haber Merkezi'nde başladım ben gazeteciliğe. Zaten böyle haberler görülüyor. Gazetelerde çıkan şeyler de işte eşcinsel cinayeti, işte arkadaşına sarkıntılık etti, öyle şeyler. "Ya ne oluyor? Bunlar kim? Türkiye'de kaç kişi var bunlardan? Elli kişiler mi? Beş yüz kişiler mi? Beş milyonlar mı?" Bunun kıyamet kopması başlıyor. Zaten ama şu da var, ben hep şunu söylerim gazetecilik derslerinde de yani bir ülkedeki oluşan muhalefet bile, o kurumlar bile o ülkenin siyasetinden çok bağımsız olamıyor. O seni bir şekilde eziyor, zorluyor ve sen kendine kaçacak yerler arıyorsun.

12 Eylül'den bahsedeceğim şimdi. O kadar baskı var ki, nereden kaçacağımı bilemiyor insan. Tüm siyaset yasaklanmış neredeyse. Gazeteci kıvraklığı işte, aydın uyanıklığı, ne dersin de böyle bir şey... O dönem kadın hareketi çok önemli Türkiye'de. Eşcinsel hareket, şimdi LGBTİ hareket sanatı da kullanıyor. Ya burdan nasıl bir muhalefet yaparsın? Çok iyi hatırlıyorum, 80'lerin en başlarında biz Nokta'da çalışırken şöyle bir şey yaşadık. Yav iki sayfalık bir "eşcinsel olursa çocuğunuz" haberi yapacağız.. Ben varım, İpek Çalışlar, Güldal Kızıldemir, daha böyle ilk ekip. Yazgülü Aldoğan da galiba daha ayrılmamış... Böyle gayet akıllı insanlar yani. Aklimız sıra zaten kadın hareketi ve feminizmi sokuşturmuşuz... Şimdi haberi yaptık. Patron da kötü adam değil. Oradaki hukukçular da var yani, bunlar sosyal demokrat aklı başında insanlar. Kıyamet kopuyor. "Ya" dediler, "siz burda hiçbir yerinde şey dememişsiniz, eşcinselliğin bir hastalık olduğunu söylememişsiniz." Hadiiiii... O zaman böyle internetler minternetler de yok, kardeşim hani oturup işte Amerikan Psikiyatri Derneği de şu sayıda bunu böyle kabul etti. Ama neyse ki bilgimiz var. Anlatıyoruz. Hiç unutmam o sıralarda Duygu Asena da Kadınca dergisini çıkarıyor, onun da desteğiyle falan neyse... Biz bu haberi çıkardık. Ama

şunu eklemek zorunda kaldık, biz de çok zekiyiz ya, “Bazılarınca bir hastalık olarak kabul edilen eşcinsellik...” Bize bu cümleyi koydurdular. Ama sonuç olarak biz çok mutluyuz çünkü haberimiz geçti, esas olarak bizim derdimiz o.

Bana sorulursa, Türkiye medyası tamam eskisi gibi değil, bu doğru. Yani çok ciddi muhabirler, editörler, hatta köşe yazarları var ve seslerini yükseltebiliyorlar. Bu hani sessizin sesi olmak lafı vardır ya gazetecilikte, bunu yapıyorlar. Ama hâlâ şeyi görüyorsunuz, LGBTİ'yle ilgili olan haberler genel haberlerin neredeyse yarısı... Ama şimdi bu çok büyük başarı ben sana söyleyeyim. Artık bunu Kaos GL mi yaptı, Türkiye'nin aydınları mı yaptı, İngilizlerin dediği gibi sokaklarda bangır bangır bağırان screaming queenler mi yaptı, bunu bilemem. Ama sonuç olarak geldiğimiz yer şu; yüzde yüz kötü bir şeyden daha bilgili, daha bu işi bilen, daha bu işe kafa yormuş insanların yaptığı işlere gelindi. Bu da öğrenildi yani, ama bunun için de az bir şey ödenmedi. İşin sırf medya tarafına gidersek, medyadaki insanlarla çok iyi ilişkiler kurdular ve dertlerini anlatmayı başardılar. Bunu yine kendileri yaptılar. O anlattığı insanlar da muhabirler, editörler gey olsun ya da olmasın bir şekilde bu talepler karşısında dikkatli olmak zorunda kaldı.

Bir tür satış unsuru. Hani bir de eğlendireceksin ya, e bu da magazin işte diyorlardı, magazin bu da. Sen istediğin kadar sosyologlar de, araştırmalar yapıyor de, ciddi olarak bilmem ne de. Yahu hâlâ insanlara şeyi anlatmak zorunda kalıyorsun, böyle bir hastalık yok! Bunun tedavisi de yok.

KARŞILAŞMALAR

Esmeray Özadikti: Körfez Kızları

80’li yıllardı. İlkokulu yeni bitirmiştim. İstanbul’a geldim dayımın yanına. Çıracılık yapmak ve meslek öğrenmek için. Dayımın yanında çalışmadım. Onlar yağlı boya işi yapıyordu, dekorasyon işleri yapıyordu. Tiner çok kullandıkları için, bende çok fazla tiner alerji yapıyordu. Sürekli bayılıyordum. Sonra çeşitli işlerde çalıştım. Doğudan gelen bir çocuk İstanbul’da ne iş yaparsa, ben hepsini yaptım. On altı on yedi yaşlarında eşcinsellerle tanıştım artık. Lubunyalar derlerdi. Bizim dönemimizde eşcinsellik kavramı yoktu. Hatta çok yabancı geliyordu bize. Çünkü lubunyalık kavramı vardı. Lubunya-laço kavramı vardı. Bir lubunyalar vardı, bir de laçolar. Yani iki lubunya birbiriyle sevgili olamazdı. Asla! Bunları bilmiyorduk. 88’de Mendirek vardı Kadıköy’de ve lubunyalar hepsi oraya gelirdi. Ben de yavaş yavaş artık keşfetmeye başlıyordum kendimi. Yani zaten keşfetmiştim. Ama benden başka da var mı, diye bakınıyordum. İşte okuyordum Nokta dergisinde lubunyalıkla, trans kadınlarla ilgili Savaş Ay’ın çok iğrenç bir yazısı vardı. Hiç unutmuyorum. Şöyle bir başlık atmışlardı: Erkek adamın erkek sevgilisi olur. Ve böyle çok tipik bir trans fotoğrafı da koymuşlar. O haberleri falan okuyordum. Ama trans kelimesi geçmiyordu. Akşamları kadın kılığına giren erkekler gibi yazılar vardı. Para karşılığı fuhuş yapan adamlar gibi... Bunları biliyordum. Sonra tesadüf oldu. Kadıköy’de gezerken bankta oturuyordum. Adamın biri geldi bana “Çıkalım mı?” dedi. “Nasıl yani?” oldum. Sonra merak ettim. Tekrar gittim. Aa, bir sürü var, bir sürü var. Yavaş yavaş içlerine girdim. Tabii ilk önce kendini saklıyorsun. Hani derneklerde de olur ya işte heteroseksüel olarak gelir, “Ben heteroyum ama sizle dayanışmaya geldim.” Bir ay sonra açılıyor. Yani bu çok normaldir hani çünkü ilk önce bir korkuyor. O park ortamı da öyleydi. Yani o zaman dernek yoktu, bir şey yoktu. Park! İnsanlar parklarda buluşuyordu. Öyle. Sokakta tanışma oldu, hayatın içinde.

Lubunyalarla tanıştıktan sonra onlardan farklı olduğumu hissetmeye başladım. Benim onlardan adını koyamadığım bir farkım vardı. Yani ben kadındım, ama onların çoğu değildi. Çünkü öyle bir dertleri yok. İşte benim kılımdan utanma durumum vardı. O zaman daha baskındı ya heteroseksizm filan. İşte ben penisimden rahatsız oluyordum, saklıyordum bilmem ne... Onlar çok rahattı. Yavaş yavaş bunları fark ediyorsun. Ve ailede seni hiç anlayabilecek birisinin olmadığını bildiğin için ilk önce aileden koptum ben. Birdenbire bir gün kalktım,

çıktım, eve artık gitmedim. Sokakta kaldım, bir yandan iş arayışı, diğer yandan lubunyalılar... Doyum Birahanesi vardı eskiden Aksaray'da. Bu kunduracıların yoğun olduğu bir semt vardı, oradaydı. Çok acayip bir semtti. Doyum Birahanesi... Bir sürü lubunya vardı. Tombalacıların hepsi oradaydı. İşte hırsızlar, yan kesiciler, üçkağıtçılar, başka bir alemdi orası! Orda ilk travesti kelimesini duydum. Sonra yavaş yavaş travestilerin olduğunu, bunların Taksim'de oturduğunu, Taksim'in dışında hiçbir yerde oturmadığını... Ve ondan sonra öyle bir arayış içine girdim. Translarla nasıl tanışırım? Beni tanıştırdılar. İşte ben gacıvari olacağım dedim. Tipin çok güzel dediler ama çok kıllısın. Bu nasıl çözülecek? Canım hepimizde kıl vardı. Bir gün beni Taksim'e götürdüler, yere yatırdılar Tarlabası'nda. Bütün vücudumu yani göz kapaklarım, avucumun içini dışını, her yerime ağda yaptılar. Bir de dudaklarımın dışını. Her yerime ağda yaptılar. Ve direkt hemen seks işçiliği zaten. On sekiz, on dokuz yaşındaydım. Bir de o dönem Körfez Savaşı vardı. Bizden bir üst olan gacıvari lubunyalılar, trans kadınlar bize lakap taktılar. Biz beş-altı kişi gacıvari olduk. Körfez Kızları diyorlardı bize. Halen o dönemin trans kadınları beni görünce nasılsın Körfez Kızı, der. Ve bunlar askere gitmemek için kadın kılıfına girdiler diye bizimle dalga geçiyorlardı. Biz Körfez Kızları'ydık.

Seks işçiliğini ben çok benimsemedim. Çünkü çok feodal bir ailenin içinden geliyorsun. Namus kavramı çok baskın. Öyle büyüyorsun. O namus algısından ve kültürel şeylerden çok kurtulmamıştım. Onun çok etkisindeydim. Namussuz olduğumu düşünüyordum. Orospu oldun işte yani. Bir de erkek orospusu. Sonra işin içine girdikten sonra hiç de öyle olmadığını görüyorsun. Artık şeyi yavaş yavaş kavriyorsun; hayır, yani bir garson gibi ben de hizmet veriyorum. Bunu anlıyorsun artık. Ama bunu yine de dışarda saklıyorsun. Mesela o dönem işte medyadan, gazetecilerden birisi bizle konuştuğu zaman utanıyorduk. Ben seks işçiliği yapmıyorum, işte akşam bilmem ne iş yapıyorum, kuaförüm. Ya da işte trans kadınların ya da eşcinsellerin o zaman yapabilecekleri meslekleri söylüyorduk. Terziyim, stilistim, bilmem ne. Böyle geçiştiriyorduk. Çünkü böyle bir kapalılık vardı.

Ali Erol ve Ali Özbaş: Büyük ve Küçük GP Maceraları

Ali Özbaş: Ali'yle 1992'de Güvenpark'ta tanıştık. Küçük GP diye de geçer. Gençlik Parkı da Büyük GP'ydı. Geylerin buluşma mekânıydı. Çark yeri yani.

Ali Erol: Benim hiç çark tecrübem olmadı Gençlik Parkı'nda. Yetişemedim. Güvenpark'a da çok geç yetiştim. Çok geç keşfettim. Ama yetiştim. Uzun süre Kızılay metro dolayısıyla kapalıydı. Güvenpark'ın içinden geçtiğim halde Güvenpark'ın içindeki o trafiğin aslında bir çark trafiği olduğunu çok sonra şey yaptım.

Yeni yeni keşfettiğim, okuldan bulduğum arkadaşlar söylemişti. Dolayısıyla benim de geçerken hani transit değil de daha böyle bir alıcı gözle sağa sola bakmaya başladığım bir dönem oldu. İlginç yıllardı 90'ların başı.

Ali Özbaş: Ben daha Tarsus'tan 85'te Ankara'ya gelmeden, ablam sayesinde biliyordum. Ablam Ankara'nın tuhafıklarından bahsederken işte oranın da geylerin akşamları buluşma yeri olduğundan bahsetmişti. Ama ilk cesaret edip gitmem tabii ki biraz zaman almıştı. Ben ilk deneyimimi yaşıttım arkadaşımınla oynanarak değil, Tarsus'ta birini bularak yaşadım. Dolayısıyla Ankara'ya gelmeden iki yıl önce yaşadım yaklaşık. Bu olaydan dolayı böyle ilki yaşamının heyecanı değildi benimki. İstediyimi yaşayabilmenin yeni yollarıydı. Dolayısıyla bu yeni yeri keşfetmek üzerineydi. Bir de ben yürümeyi, dolaşmayı çok seviyordum. Okumaktan önce üniversiteye kayda geldiğimde tek başıma saatlerce yürüdüm. Benim için çünkü bir yeri keşfetmek, bir yeri hissetmek orada uzun yürüyüşler yapmak demek. Ama bilmeden yolu yordamı. Ve yollarda yürürken karşına çıkan şeylerin heyecanını yaşamak. Bir binanın, yeni bir yolun... Fark edilmeyen ya da amacı olmayan çarkı ben yedi yirmi dört atıyordum aslında.

Ali Erol: Bu arada ben de kayda Mersin'den Dil-Tarih'e sosyoloji için babamla gelmiştim. Dil-Tarih değil, Cebeci'de okulun spor salonundaydı kayıt. Ablam bir şekilde negatif bir kanaldan bahsetmiş dedin de, benim hiç bahsedeneim yoktu. Ankara'yla ilgili, bu konularla ilgili herhangi bir şey söyleyen biri yoktu. Kayda babamla geldik. Bir heyecan, bir heyecan. Ben o zamanki o meraklı genç ibne aklımla Arslan Yüzgün'ün Eşcinsellik diye bir kitabı vardı. Poşette satılıyordu. Onu aldım. Babam okuma yazma bilmediği için de anlamadı. Birkaç tane başka kitap denemesi de vardı o dönem. Ama Yüzgün'ün kitabı daha ses getirmişti. Popüler olmuştu.

Ben ortaokulda bile kendimin farkındaydım, diyeyim. Ama artık lisede açılmış biriydim. Yani çok ilginç... Akranlarım, hocalarım ya da dışardan birileri "Ya oğlum sen ne ayaksın" demez mi ya? Bir kişi bile demedi! Yani hiçbir sorun olmaz mı genç bir eşcinsel olarak?! Yani ne bileyim olmadı. Olmadığı için de hep böyle bir sosyallik üzerinden gitti. Dolayısıyla herhalde biraz ondan dolayı, biraz da belki benim kendi merakımdan dolayı hep işin bilgi kısmına yöneldim. Dolayısıyla Arslan Yüzgün'ün ya da işte daha sonraki başka başka isimlerin yaklaşımlarını merak ediyordum. Bizim sonraki başlatacağımız süreçte ortaklaştığımız yaklaşımlar olmasa bile benim için çok çok değerliydi. Yani birileri işte kendi bildiğince, elinden geldiğince katkı ortaya koyuyor, bir şeyin kaydını tutuyor ve bunu dolaşıma sokuyor. Bunlar benim için çok heyecan verici şeylerdi.... Neyse...

Ali Özbaş: Genelde kış aylarında havanın soğuk olması, kültür faaliyetlerinin bol olması sebebiyle cinselliği en aza indirip kendimi sosyal aktivitelere verirdim. Ama havalar böyle hafif hafif ısınmaya başladığı zamanlar...

Ali Erol: Baharda...

Ali Özbaş: ...Evet özellikle Nisan ayı falan... Artık kendimizi dışarı atardık. Gerçi bizim dönemimizde cep telefonları, sosyal platformlar olmadığı için buluşma yerleri, birbirini bulma yerleri kapalı mekânlar da vardı. Sadece park değildi; hamam gibi, sinema gibi yerler de vardı.

O haftalarda ben bolca küçük GP'ye çıkıyordum. En azından sinema dönüşü, izlediğim filmlerden sonra evime gitmeden önce uğruyordum, biraz hava alıyordum. Bir iki insan yüzü görüyordum. Sosyal olarak iletişim kuruyorduk. Herhangi bir okul ya da bir arkadaşlığım olmayan insanlarla orada o an sadece tanışıp cinsel beklentiye girmeden, o kişiyle yatmayı düşünmeden konuşup günlük olaylardan çeşitli şeylerden bahsederek vakit geçiriyorduk oralarda. Tam işte o sıralarda birbirimizi gördük. O akşam birlikte ordan çıktığımızda yolumuz birdi, eve doğru giderken. Yol boyunca konuşmalarımızda birbirimizi tamamlayan konuşmalarımızla doğru kişi olduğumuzu hissettik sanırım. Dile getirmedik ama hissettik.

Ali Erol: Ama işin biraz güllüm bir yanı da vardı. Karşılaşma öncesi camiadan arkadaşlarla parkı keşfetmişim ben biraz. O gün de dolaş dolaş nereye kadar çark yapacaksın diyerek bir ağacın altında öbeklenmiş lal lak yapıyorduk. Zaten çok da büyük bir park değil ki... İki dakikada tur bitiyor. O dönem Ankara'da insanların böyle gidebileceği, ya oturup bir çayını kahvesini birasını içebileceği bir mekân gerçekten yoktu. Dolayısıyla bir çekim merkezidi Güvenpark. Benim hoşuma giden, erkeklerin ötesinde oraya gelen erkeklerin çeşitliliği de çok çok dikkatimi çekiyordu. Ve aklımın erdiğince, hemen analiz yapmaya çalışıyordum. Çünkü çok ilginç geliyordu. Yani elçilikte çalışan adam da geliyordu, Ostim'deki sanayi işçisi de geliyordu, öğretmeni de öğrencisi de, profesörü de, işçisi de, memuru da... O dağılım örneğinin benim için hem dikkat çekici, hem de heyecan verici bir şeydi. Dolayısıyla o sohbetler... Hani daldan dala atlayan... İşte bir akşam lal lak yaparken ağacın altında, sanırım üç kişi geliyordunuz...

Ali Özbaş: Ha diyeceksin ki "E işte kilolusun ve yaşlısın" da ama biz yirmi beş yirmi altı yıl öncesinden bahsediyoruz. Oldukça zayıf, oldukça yakışıklı olarak ben onun aslında ilgi alanı değildim. Sanırım o konuşmamız ve yaptığımız muhabbet ve hayata bakışımız ilk etkiledi bizi.

Ali Erol: Dikkatimi çekmiştiniz çünkü sen dikkat çekiyordun. Uzaktan gelirken, baktığımı hatırlıyorum.

Ali Özbaş: Ama şu da vardı; Ramazan ayı olması belki işimizi kolaylaştırdı. İkimizin de Ramazan'ın bitmesini bekleyen kolilerimiz vardı.

Ali Erol: Benim bir arkadaşım vardı o zaman. Biriyle konuşuyordu, onla olmayınca hiçbir şey olmamış gibi hemen dönüp Ali'yle konuşmaya başladı. Ben de, "La nölüyor" dedim. Şimdi bu seninle konuşuyor ama daha iki dakika önce başkasıyla konuşuyordu, diyerek talibini...

Ali Özbaş: Kolimi bozdu!

Ali Erol: Evet yani hiç uzatmayayım, kolisini bir bozdum orda. O koliyi bozduktan sonra biz herhalde birbirimizin de dikkatini çekmişiz ki parkın dışına çıkıp biraz daha sakın Bakanlıklar tarafına yürüdük. Birbirimizi biraz yokladık. O zaman senin Tarsus'a gitme durumun vardı sanki?

Ali Özbaş: Bayram dolayısıyla...

Ali Erol: Biz sözleşelim dedik yani...

Ali Özbaş: Cep telefonları falan yoktu da, herhangi normal eski usul sabit hatlı telefonlarımız bile yoktu... Ben tek başıma kalıyordum, bir odalı bir evde. Ali arkadaşlarıyla kalıyordu. O zamanlar birine söz veriyorsan, iki gün sonra, bir hafta sonra, bir ay sonra diyorsan ve saat söylüyorsan, o saatte orada olursan görürsün. Olmazsan, bir daha onu bulabileceğin herhangi bir kanal yok. Elinde adresi yok, yani güvenip de ilk günden kişiye adres verecek halin yok. Telefon numarası yok. Komşunun numarasını verebileceğin bir durum değil. Bunları düşünerek gereksiz yere belki de ben işte şu gün gidiyorum, on gün sonra döneceğim Tarsus'tan diye kendimle ilgili bilgileri verdim. Bir yandan da o gezmemiz ve sonrasında beraber evlerimize doğru gitmemizde ben biraz hızlı davranıp o gece Ali'yi benim eve sokmaya çalıştım. Ancak tek odalı yer, yüz yıllık bir binanın zamanında mutfağıymış. Fakat o binanın önünde bir ayrı yapı kurulmuş. Giriş oradan oluyor. Bir yanda gazino, aslında pavyon de ona, yani pavyon olarak denilebilecek bir şey adı gazino da olsa. Bir yanda da kahvehane, kıraathane ya da ne diyorsanız, olan bir yerde sanırım gecenin o vakti, ki Ramazan olduğunu yine belirttiğim o zaman gece sahura kadar açık olduğu için o gürültü Ali'yi ürküttü, girmede içeriye. O evine devam etti. Dolayısıyla bundan sonrası artık benim on gün sonra memleket dönüşü onun parkta olup olmamasına bağlıydı. Ve on gün sonra parkta buluştuk... Biz ilişkimiz başladığı noktada, sonrasında birlikte aynı eve çıktığımız noktada bile "Biz bir ilişki yaşıyoruz, bunun adı aşk, sevgiliyiz,

birlikte olacağız sürdüğü yere kadar ya da gittiği yere kadar” gibi konuşmadık. Uzun süre herhangi bir isim verme ihtiyacı da duymadık. Geldikten sonra ilk görüşmemizdeki akşam başardım artık. Eve attım. Sanırım o nokta artık Ali’ye sorman gereken bir nokta, o on günü o nasıl geçirdi de fikri değişti, korkmadı, oraya girdi. Ama o esnada tam da benim evi boşaltmam gerekiyordu. O bina komple yıkılacaktı. Öyle yer bakarken, yeni yere çıkmak için otomatik olarak ikimizin de kafasından geçen beraber bir eve çıkmaktı. Ve yine sevgili olarak diye konuşmadık ama ikimiz birlikte çıkabileceğimiz bir ev aramaya başladık. Bir yer bulduk, hoşumuza da gitti ama net değildi. Hatta daha biz orada uyuyoruz, yıkım ekibi gelmiş durumda falan binaya. Öyle bir stres yaşadık. Ali dedi ki “Bana taşınırsın, sonra bir yer bakarız.” Ve otomatikman kalabalık bir evdi, hetero arkadaşlarıyla dolu okuldan. Dolayısıyla Ali’nin odasında küçücük benim yatak... Küçücük derken gerçekten tek kişinin bile hani rahatça yatacağı bir yatak değildi ama bize hayli hayli yetiyordu.

Ali Erol: Geçmişini yeniden adlandırmak değil ama bazı şeyleri tarif edemesen de aslında sezgisel olarak hissediyorsun. Şimdi düşünüyorum, seneler önce örneğin Dil-Tarih’te ortak ders aldığım için tanıştığım psikoloji bölümünden rahmetli gacım psikolog Mahmut’la sosyal arkadaşlık tamamen. Onun dışında zaten bir şeyim yoktu. Dertleştiğimiz, ağladığımız, sızladığımız ve gullüm alıktığımız “ha ha ha, ki ki ki” yaptığımız bir şeydi onunla ilişkimiz. Biraz eski Türk filmlerindeki gibi olacak ama karşıdan senin gelişini gördüğümde, dedim bu farklı. Sadece uzun boylu, vücudu farklı değil. Hani sağındaki lubunyadan da solundaki lubunyadan da farklı. İşte o farkı hissediyorsun, o fark aslında biraz da benim duygularım, düşüncelerim, kendi kimyamla da ilgili bir şey. Muhtemelen herhalde ben senin kolini bozup daha sonra birbirimizi tanıma turlaması yaptığımızda, kararımı vermiştim, diye düşünüyorum...

Ali Özbaş: Birbirimizi tanıma sürecinde Mahmut diye birinden bahsederdi ve çok böyle gülererek bahsettiği için benim ilk kıskanma sebebidir. Çok sinir olmuşum. Mahmut denen kişiyi elime versinler, parçalarını şeklinde... Çünkü bir ilişki diye isim koymadığımız bu ilişkiyi nasıl yaşarım, sen nasıl yaşarsın gibi bir konuşmamız da olmamıştı. Hani birliktelik, başka bir insanla görüşme, görüşmeme, arkadaşlıklar nasıl olur? Bunları da konuşmamıştık. Ancak henüz ben oradayken, Mahmut Ankara’ya geldi ve onu karşılamaya gittik. Ki ondan sonra zaten Mahmut benim de dilimden düşmeyen bir arkadaş oldu. Öyle insanların, öyle dostlukların olduğunu fark ettim.

Ali Erol: Senin evden çıkmadan, daha orada takılırken hatırlıyorum; küçük bir bahçe vardı, ceviz ağacı vardı. Yan komşunun çocukları bizim iki tane fo-

toğrafımızı çekmişti. Öyle o fotoğrafta birlikte aynı karede yer almamız benim için çok anlamlıydı. O dönemden bir sürü eşyamızı verdik gitti ama mesela erik yıkadığımız bir süzgeç vardı. O süzgeci hâlâ kullanıyoruz. Ulan bir tane mutfak eşyası, nesi özel olacak? Ama benim için anlamlı. Çünkü biz o zaman oturduk, işte o erikleri tuzladık, yedik. Böyle bizim çok basit günlük ilişkilerimiz ve duygu akışlarımız vardı. Bütün o duygu akışları, bütün o temaslar biraz da kimyamızı ortaklaştırdı. Hani buna sonradan aşk deniyorsa, aşk işte. Hayatımızı ortaklaştıran şeyler bunlar aslında, temas noktalarıydı. Ama o dönem aslında bir yönüyle geçiş süreci gibiydi. Deneme yanılma, düşe kalka öğrenme dönemiydi. Önümüzde rol model yoktu. Politik bir şeyden bahsetmiyorum, günlük hayatımızın akışını kolaylaştıracak bir şeyden bahsediyorum. Öyle bir şey yoktu. Birbirimizi keşfede keşfede bir şeyler kurmaya çalıştık. Hatta bu bizim sosyal lubunya çevresindeki arkadaşlarımızın da büyük çoğunluğu tarafından gullüme yol açtı. “Gacılar siz n’apıyorsunuz? Ay orda siz n’apıyorsunuz?” Artık bıkkınlık verecek kadar. Eeee tamam bizden önce laço vardı, lubunya vardı, tamam hani geye yavaş yavaş kulaklar alıştı ama yani “Ne ayaksınız n’apıyorsunuz siz, bu böyle olmaz ki yani iki erkek tamam da hani bu başka türlü olur. Yani siz birbirinize uyan modeller değilsiniz. Bizim şimdikiye kadar gördüğümüz şeylere birlikteliklere uymuyorsunuz? Siz kapak kapağa mı veriyorsunuz, napıyorsunuz?” muhabbetine kadar varan bir gullüm vardı. Ama bizim ilişkimizde de bir kesinti olmayınca herhalde bir süre sonra insanlar alıştı. Bu kez de tersinden bizi yorucu bir süreç başladı. Aliler Aliler Aliler Aliler Aliler Aliler... Herhalde bir başkası olsaydı bunla gurur duyardı. Tamam, insanın kendini iyi hissetmesi onore olması ya da ödüllendirilmesi, bunlar güzel şey fakat şeyi çabuk sezdim, ulan burda arkadaşlarımız aslında bize pozitif bir yüklemde bulunuyormuş gibi gözükse de bundan kime ne hayır gelecek? Bu kez tersine aslında yük bir yönüyle de bizim omuzlarımıza düştü. Burdan bir hayat kurmaya çalışıyoruz fakat bu marifet değil ki. Yani matah bir şey de değil. İkili ilişki, ortak bir ilişki ya da bir aile kurma bu biricik ve tek değil ki. Senin aslında bir gecelik ilişkin de bir aylık ilişkin de üç aylık ilişkin de aslında kendi içinde dört dörtlük değerli olabilir.

Ali Özbaş: İnsanların genel düşünce yapısı şuydu: Geçici bir süre aşk yaşayabilirim, ömürlük olamaz, birini ömürlük sevemezsin. Kurulu düzen, sistem zaten buna olanak tanımıyor, e gerek de yok, zorlamanın. Bir süre sonra zaten okulum bitecek, o başka yere ben başka yere... İşte yok askerlikti, yok şuydu, yok işti derken evlenilecek... Bunlar yaşanması gereken süreçler gibi düşünülüyordu. Bunun dışında bir olasılık düşünülmüyordu. Sanırım metro inşaatı o sırada bayağı bir fayda sağladı. Neden derseni; metro dolayısıyla kapalı olan Kızılay’da tren vagonlarından kafe yapılmıştı ve Güvenpark’ta buluşup kısa süre konuşan

insanlar olarak birden o kafede çayımızı, kahvemizi içerken de sohbet edebilme şansına kavuştuk. Daha yapıcı, daha önemümü açıcı ve daha uzun sohbetlere giriştik o dönem. Bu esnada tam da çevreden bazı yabancılarla tanışmış arkadaşların yabancı memleketlerde böyle olmadığı üzerine konuşmaları vardı. Yani LGB-Tİ yurtdışından gelmiş değil ama LGBTİlerin orada nasıl yaşadığına dair habire şeyler geliyordu kulağımıza. Orda da bu şekilde yaşanıyor tarzıydı. Dolayısıyla farklı şeyler de yapılabileceği, farklı şekilde yaşanabileceği, hayatın bilinenden beklenenden farklı kurgulanabileceğini hep beraber keşfettik.

Oya Burcu Ersoy: Acaba ben L nokta nokta mıyım?

Lise ikide âşık oldum ben bir kıza. Platonik olarak takılmış oldum. Korkmuştum. Dershaneden bir kızdı. Dershaneye gitmeyi dört gözle bekliyordum. Niye? Çünkü onu göreceğim. Aynı sınıftayız. Ve sandalyemi ondan tarafa doğru çeviriyorum. Tahta başka tarafta ama ben yan oturup onu izliyorum. Onu gördüğümde böyle kalp atışlarım hızlanıyor. Ağzım kulaklarıma varıyor. Sürekli onun hakkında şeyler soruyorum. Kimseye böyle burcunu falan sormam ama burcunu sordugumu hatırlıyorum. Ondan sonra hatta TRT Çocuk'ta haber sunuyordu salı günleri. Ben heyecanla gidip oturup onu izliyordum böyle. Ama yani mesela hiçbir şekilde ona belli etmedim. Söylemedim. O da anladı mı, bilmiyorum. Çok merak ediyorum, sürekli ona bakıyorum. Ama o dönem tabii ki bu duygular beni zorladığı için, "Noluyor? Böyle şeyleri benim erkeklere hissetmem gerekmiyor mu? Neyim ben?" falan diye soruyordum. Günlüğüme yazıyorum o dönem. "Acaba ben L nokta nokta mıyım" diye yazıyorum. Lezbiyen yazarsam kabul etmiş olacağımı düşünüyordum. Ama o gün günlüğümü yazdığımda şeyi fark ettim. Ben monolog değil, diyalog istiyordum. Günlüğüme de şey yazmışım; sen bana hiç cevap vermiyorsun, ben birini aramalıyım, bana birileri bir şey söylemeli... Lise ikideyken aynı servisten olduğum arkadaşımı aradım. Ben sana şimdi günlüğümü okuyacağım. Lütfen hiç yargılamadan sonuna kadar dinle dedim. Tabii ben günlüğün en sonlarında ağladım. Ondan sonra bana bi kızdı. Ya Burcu dedi, benim ödümü koparttın, böyle bir şey oldu zannettim, bu muydu yani falan... Lezbiyensin ya da biseksüelsin ne fark eder? En sonunda öyle yazmıştım. Lezbiyen miyim yoksa biseksüel miyim falan diye. Ne fark eder canım ya, neysen nesin, bu da sorun mu falan dedi bana. Korkuttun beni dedi. Ha, sorun değil mi yani? Peki o zaman. Tabii canım, sorun değil, sen oluruna bırakacaksın, neysen ortaya çıkar zaten dedi. Çok şanslıydım. İlk konuştuğum insandan böyle bir tepki almış olmak, gerçekten büyük bir şans. Aynı dönemde lise ikideki başka bir arkadaşım bana yazmaya başladı. Ama alenen. İşte yanıma geliyor, benim hakkımda sorular soruyor, üniversitede nereye gideceksinler, beden eğitimi derslerinde yanımdaki-

ni ittirip böyle benim yanıma sıkışmalar bilmem ne... Sen nereye gideceksen ben de oraya gideceğim üniversitede diyordu. Ben de en sonunda noluyor dedim yani sana? O sana bir şey mi söyledi? Çünkü onun da en yakın arkadaşı. Ondan sonra hayır kimse bana bir şey söylemedi, sen işte gece rüyalarımın gidiyorsun, ben sana âşık oldum falan dedi. Bir şekilde inandırıcı gelmiyor. Ondan sonra dedim herhalde benimle dalga geçiyor. O dershanedeki kıza da hiçbir şekilde açılmıyordum. Üniversiteye kadar bekledim biraz aslında. Ama şöyle küçük küçük şeyler etrafıma: Ben hümanistim, aşkın cinsiyeti yoktur. Neden erkek veya kız olmak zorunda ki? Yani herkesi sevebiliriz, herkese âşık olabiliriz. Ya belki de ben biseksüel olabilirim falan diye küçük küçük açılmalara başladım lise arkadaşlarıma.

Buse Kılıçkaya: Kağıt bardak kesiği

Hayatımda birçok şey silik olduğu gibi çocukluğum da biraz silik. Trans olmanın ve bir şeyleri unutmayı istemenin getirisi gibi geliyor bana. 1977 yılında Ankara'da Mamak'ta doğdum. Bir gecekondu semtinde dünyaya geldim. Dört kızdan sonra gelen beşinci kızdım. Yani esnaf anne-babanın çocuğuyum. Ankara bugünkü Ankara'ya hiç benzemiyordu. Hem kent olarak da böyle bir Ankara değildi. Daha çok gecekondu evlerinin olduğu ve aslında bahçeli evlerin olduğu, Kızılay'ın merkez olduğu bir hayat. Benimki aslında şeydi. Böyle çok bir düz hayatı. Daha doğrusu annelere göre hani dört kızdan sonra dünyaya gelen bir erkek çocuğu olduğum için biraz böyle okuldan-eve, evden-okula, yaşamım daha kısıtlı işte, bakkala gitmek, bakkala bakmak, çok nadir de işte kapımızın önünde oyun oynamakla geçen bir çocukluğum vardı. Ama trans olunca çocukluk her zamanki gibi biraz daha sancılı geçiyor.

Ben lubunyalılarla ilk sinemada tanıştım. Liseye kadar saklıyordum hep. Yani mahallede belli olmayım, çünkü bakkalın çocuğuyum. En ufak bir hareketim, en ufak bir davranışım çok çabuk yayılabilir ve o yüzden çok daha dikkat etmeye çalışıyordum. Ama bir zaman geldi ki artık dayanamıyorsun. Lisenin sonlarına yakın bir sürede. Aslında şey olmaya başladım, "Böyle ne yapacağım artık?". Bir şeyler yapmam lazım, içimde fırtınalar kopuyor ama ben adım atamıyorum çünkü hiçbir şey bilmiyorum bu konu ile ilgili. Tek bildiğim; klasik bir hikâye var ya, Bülent Ersoy, Zeki Müren bir de ben aslında, o hikâyelere sahip olan kişilerden birisi de benim, evet. Benim hayatım da böyle. Bir Bülent Ersoy, bir Zeki Müren, bir ben varım zannediyorum. Bir de Bülent Ersoy da Zeki Müren de her televizyona çıktığında bulunduğu hangi çevre olursa olsun "Ya şuna bak! Ne biçim insanlar bunları çıkarıyorlar" deyip küfür yiyen insanlar. E doğal olarak orda da yalnızsın. Yani yapacak hiçbir şeyin yok, yani adım atacak hiçbir şeyin yok, korkuyorsun.

Lisede âşık olduğum çocuk vardı. Ben ona âşığım, o da başkasına âşık. Her gün sevdiği kızı görmeye gidiyoruz mahallesine. Kızın kapısının önünden geçiyoruz. O onu görmeye gidiyor, beni de yanında götürüyor, ben de onunla birlikte zaman geçiriyorum diye inanılmaz mutluyum. Bir gün o bana şey demişti, “Ya bir tane şey var, porno sinema açılmış, gel gidek beraber olum” dedi. Gidek valla dedim. Nasıl gideceğiz yani daha aslında 18 yaşına falan bile girmedim. Allah’ım dedim hadi çıkalım gidelim. Yanımda çocuk, ben onun yanında, o mastürbasyon yapıyor, karşıda dev bir ekran ve yani o kadar açık ben hiç, seksin o kadar açık olduğu halini görmemişim. Karşımda koskocaman perdede seks yapılıyor. Yanımda âşık olduğum çocuk, düşün, heyecanı düşün yani, titriyorum. Karanlık bir ortam, inanılmaz güzel bir şey. İlk onla, Melek Sineması diye bir sinemaydı, oraya gitmiştim. Orda aslında lubunyalarla karşılaştım ama o gün karşılaşmadım. O gün onunla gidip oradan çıktıktan sonra günlerce orayı düşündüm. Tekrar oraya gitmek istiyorum, ben tekrar oraya gideceğim ama nasıl gideceğim? Tek başıma gidemem yani. Çok karanlık bir ortam. Başıma ne geleceğini bilmiyorum, korkuyorum. Dedim ki gideceğim.

Bir gün gittim, kapısından geçtim, girmeye cesaret edemedim. Dolaştım etrafından, şimdi gireyim, şimdi girebileceğim falan dedim ama olmadı. Sonra bir başka zaman çıktım gittim. Birisi yanıma oturdu ve elini atmaya çalıştı. İlk başta koluyla bir temas kurdu. Dedim ne oluyor? Arada gezen insanlar var. Sinemanın arasında böyle gezen dolaşan insanlar var. Böyle arada bir sesler çıkıyor. Hah hah hah yapan sesler geliyor. Anlayamıyorsun tabii. Ben büzülmüşüm filmi seyrediyorum, nerden bileyim yanına gelirler kolunu koluna dokunurlar, sonra diziyile hafif sürtmeye çalışırlar, sonra elini atar köfte yaparlar. Bilmiyorum yani böyle şeylerin olduğunu. Kolunu sürtmeye başladı. Dizlerime sürtmeye başladı. Sonra elini benim şeyime atmaya çalıştığımda, “Ben de sizin gibiyim” ağzımdan bir kere çıktı. İlk aslında açılma halim oydu. “Ben de sizin gibiyim”. Sonra bütün sinemaya açıldım. “Ay kız bu da bizim gibiymiş”... Derken filme ara verildi. Arasından sonra beni kollarımdan tuttular aralarına aldılar başladılar bir eğitim... Lubunyaysan şunu yapmak zorundasın, şuraya dikkat etmek zorundasın, bak kezban olma, a bu kız da çok kezbanmış... Lubunya dili de mi bilmiyorsun. Bir sürü bilgi ve ben sadece tek benim gibi bir şey görmenin mutluluğunu yaşıyorum. Benim gibi bir şeyler var. Artık belirli aralıklarla gitmeye başladığımda ve benim gibi birilerinin olduğunu gördüğümde çok mutlu olmuştum. Sonrasında da hamamla tanıştım. Sinemadan çıkıp bir de Şengül Hamamı’nda gidip Şengül Hamamı’nda koli kesiyorduk. Şengül Hamamı güzeldi. Yani ortada bir yer, sonra kabinler var. Üst katı var. Direkt karşıda içeriye giriyorsun, bir tane göbek taşı var. Perdeli yerler. Lubunyalarla gidiyorsun işte. Oranın de kendine göre has yöntemleri var.

Perdenin açık olması, biraz kapatması, gel demesi, git demesi, içerde hoşuna gittiği birisiyle koli kesmesi. Eğer oraya başta birisi ile gittiysen daha duşa girmeden hamama girmeden de yukarda koli kesmesi. Bunların hepsi güzeldi aslında.

Güvenpark'ı da biliyorum. Sakarya vardı. Güvenpark vardı. Havuz vardı Sakarya'nın ortasında. Yine böyle merdivenler vardı insanlar orda otururdu. Daha çok lubunyelerin geldiği yerlerdi. Ben ilk Ali'leri de orada anımsıyorum. İki Ali'ler geliyor diye duydum, Sakarya havuzunun kenarıydı. Lubunyeler geliyor orda birilerini buluyor, şeye çok şaşırmıştım. Bir tane lubunya, dediler ki lubunyanın sevgilisi, lubunya böyle inanılmaz, Türk filmlerindeki gibi "Ay kocacığım niye böyle şeyler yapıyorsun" falan diyor. "Beni aldattın mı yoksa?" bilmem ne diyor. "Ben seni niye aldatayım?", kadın Sakarya'nın ortasında düşüyor bayılıyor lubunya, filan, böyle bu kocası "Aşkım niye böyle şeyler yapıyorsun", aaaa dedim aşk da oluyormuş böyle şeylerde. Yani hep kendi içimde yaşadığım o platonik veya seks yapıp uzaklaştığım, korktuğum, birbirimize verdiğimiz sözler üzerinden kurduğum ilişkilerin dışında bir ilişkiyi görmüştüm. Normalinde bir insanla ilişkiye girdiğin zaman karşılıklı söz verilir. Bak, sen beni yaptın, ben seni yaptım veya sen beni yaptın, kimseye söyleme, sonra sorun olur adımız çıkar veya birbirimizin yüzüne belki bir daha seks yapana kadar bakmama gibi durumlar vardı. Orada biraz daha lubunyalık rahattı ve şeyi hatırlıyorum. Yani Ali'ler geliyor, bak bildiriler dağıtıyor falan diye ellerinde küçük küçük kâğıtlarla toplantı yerleri dağıtıyorlardı, şurada toplanıyoruz, burada bilmem ne yapıyoruz, işçiyiz, emekçiyiz, oh oh ne güzel falan denilen yerden. Tabii ki çoğumuzun algısı şey değildi yani nerde koli keseriz, nerde ne yaparız. Çok da rahat bulabiliyordun bir taraftan yani lubunyanın azlığı mı ya da, lubunyelerin bugünkü gibi görünmemesi mi bilmiyorum, baya kısmetimiz iyiydi yani. Allah'ımıza çok şükürler olsun her gün yemek istedikten sonra her türlü yemeği yiyorsun yani. Lunapark vardı, lunapark. Flamingo Yolu vardı. Pazar günleri askerler şeye gelirlerdi lunaparkın oraya. Orda da bir tane Flamingo Yolu dediğimiz bir yol vardı. Askerler sıra sıra kenarlara dizilirdi. Biz de oradan makyajımızı yapar falan biraz fondöten filan kıvrına kıvrına, elimiz böyle, yürürdük.

96'lar galiba. 95'ler ya da 96'lar. Bu Fransız Elçiliği'nin karşında Toplumsal Araştırmalar Vakfı vardı. Benim ilk aileme açılmamdı, tabii. Yani Doktor Didem vardı. Didem Kaos GL'nin toplantılarına katılan bir kadındı. Orda yazarlık da yapıyordu. İşte benim lubunyalığım artık ortaya çıkmıştı. Ben çok fazla gizleyemedim lubunyalığımı. Lise bitti. Liseden sonra bir şekilde ailem beni İstanbul'a gönderdi. Çünkü artık kılığım, kıyafetime... Lubunyaları bulmuşum. Lubunyalarla böyle fıldır fıldır ortalıklarda dolaşıyorum, geziyorum. E bu doğaç olarak saça da

yansıyacak, kıyafete de yansıyacak! Bir de yakalandım. Bu konularda çok becerikli değilim galiba. Yani yaptığım her işte yakalanırım. Saklayamıyorum daha doğrusu. Onun için oradan bir davranış kaldı, saklamıyorum direkt yaşıyorum. O dönem şey oldum böyle hani “Bu lubunya galiba, bunun aklını fikrini arkadaşları çeliyor, biz bunu ablasının yanına İstanbul’a” diye bir sürgün yedim. Eyvah, daha yeni bulmuşum yani, bütün lubunyaları daha yeni orda karşılaşmışım, yeni yeni çevrem oluyor, İstanbul’a gönderiyorlar. Artık yapacak bir şey yok dediğim bir dönem. İstanbul’a bir gittim sonra, bir yıl mı bir buçuk yıl mı ne kaldım. Sonra tekrar orda yakalandım, ablam makyaj çantalarımı yakaladı. Annemleri çağırdılar. Beni yine apar topar aldılar şey getirdiler, Ankara’ya getirdiler. Psikolog psikolog dolaştırıyorlar. İstanbul’da psikologlara gösteriyorlar, Ankarada psikologlara gösteriyorlar. Evde sanki cenaze çıkmış gibi. Babam bir taraftan beni öldürmeye kalkıyor. Annem başımda ağlıyor. Yeğenimi benden kaçırıyorlar. Sanki bulaşıcı bir hastalıkmiş gibi mi görüyorlardı artık nasıl görüyorlardı bilmiyorum. Ya bendekinin de ne olduğunu ben de bilmiyordum. Yani bir şey var ama tamam lubunyalıyız ama, bu bir hastalık mı değil mi yani bence hastalıktır falan diye düşünüyorum. Çünkü düşünsene, o dönemlerde sürekli Allah’a yalvarıp yeri geldi namaz kıldığım dönemler oldu. Yani “Allah’ım beni bundan kurtar, sen nasıl bir hastalık verdin bana?” dediğim dönemlerdi. Sonra İstanbul’a gidip Ankara’ya geldiğimde artık ailem lubunyalığımı biliyordu, ben de açık ettim. Evet, ben bir transim ve ben böyle yaşayacağım. Bana müdahale etmeyin.

O dönem benim bir tane eniştem var. Hayatımda çok önemli bir yeri var. Hem örgütlü mücadelede Kaos GL ile tanışmamda hem de Pembe Hayat sürecinde bana aslında doğrudan değil ama dolaylı desteğini hiçbir zaman esirgememiş, her ne olursa olsun arkamda olduğunu hissettiğim ve fikirlerine de çok güvendiğim bir eniştem, işte o dönem sendika çalışmalarının içerisinde olan bir kişi. İsmi de Yılmaz Yıldırım. O araştırıyor. Yani tamam bu çocuk böyle ama neden bu kadar aşırı tepki veriyorsunuz? Çocuğun psikolojisini niye bozuyorsunuz, diye sanırım gidiyor gazinolara, transların takıldığı yerlerde bir araştırma yapıyor. Sonra bunu arkadaşına açıyor, Doktor Didem’e açıyor. Doktor Didem de diyor ki; Kaos GL diye bir oluşum var, dergi çıkartıyorlar, belirli sürelerle bir araya geliyorlar, sen onu bana bir getir bir görüşelim diyor sonra beni Doktor Didem’e götürdü. Doktor Didem’in odasındaız ama ben nasıl utaniyorum, yani büyük kabahat işlemiş insanlar olur ya, böyle oturmuşum onları diniyorum, dedi ki, “Ya bir dakika dur bir rahat ol. Nedir durum?”. Dedim ben böyle böyleyim; yani bundan da çok mutluyum. Sadece ailemin buna aşırı tepki vermesi beni çok üzüyor ve benim moralimi bozuyor. Çoğu kez değişmek istedim ama değişemedim, olmuyor. Her şeyi denedim olmuyor. Dedi ki yani değişecek hiçbir şey yok.

Ben seni bir yere götüreceğim, dedi. Fransız Elçiliği'nin karşısındaki Toplumsal Araştırmalar Vakfı'nda bir toplantıya gittim. Toplantıda işte Ali Özbaş'lar, Ali Erol'lar, Meriç'ler, Ali Ferhat... Baya baya bir sürü kişi vardı aslında. Ben de gitmeye devam ettim. Bir konu belirleniyordu, o konu üzerine konuşuyordun. Bir de gergindik. O en dip odadaydı. Böyle sağ tarafta bir odadaydı salon. Caddeye bakıyorsun, direkt gidiyorsun, sağa dönüyorsun, sağda bir odada böyle toplantılar yapıp oturup bu konular üzerine konuşuluyordu.

Ama benim aklımda o Toplumsal Araştırmalar Vakfı'yla olan en önemli şey suydü; "Artık kâğıt bardak kullanacağız" mevzusu vardı, plastik bardak galiba, öyle hatırlıyorum. Toplantı yaptığımız dönemlerde bizim o kullandığımız cam bardaklardan dolayı içmeyenler oluyormuş. Biz orada artık başka bardak kullanacağız diye karar alınmış...

Yasemin Öz: Benim gibi birisi var mı?

Benim için en büyük sıkıntı hep şeydi eşcinsel erkekler veya trans kadınlar vardı. Hiç lezbiyen, biseksüel kadın yoktu, böyle bir model yoktu. Şu anda da diyemeyiz ki popüler dünyada LGBT örgütler kurulmasaydı bir tane yine açığa çıkan yok yani hani... İşte mesela İntizar olayında istenmeden ifşa edilen hayatlar var. Hani kimse de çıkıp "ben bu kimliği sahipleniyorum" diyemiyor kadınlar çünkü kadın ezilmişliğini orada da yaşıyor kadınlar. Ve... Ben hani eşcinsel erkeklerin ve trans kadınların olduğunu anlıyordum da benim gibi birisi var mı hiç bilmiyordum. O dönem bir de internetin, farklı alternatif bilgi erişim kanallarının olmadığı bir dönemdi. Çok küçük taşra şehirlerinde hani ben çok kitap okuyan bir çocuktum ama buna dair kitap bulmanın mümkün olmadığı yerlerde yaşıyordum. Dolayısıyla bu bilgilerden inanılmaz yoksundum. Ben böyle her tür kitap okurdum, işte daha çok dünya edebiyatı okuyordum o zaman, neden çünkü işte ailem beni yönlendiriyor. İşte o yazarların isimleri biliniyor falan bana o kitaplar alınıyor, ben de hevesliyim okuyorum ama kendimce böyle macera kitapları da alırdım, gazetecilerde satılanlardan. O macera kitaplarının içinde on altı yaşında falandı galiba, bir lezbiyen ilişki tarifi okumuştum ve şok olmuşum. İki kadın birbiriyle sevişiyorlar... Yani gerçek anlamda şok olmuşum, demek ki bu mümkün hani bunun için birisinin erkek olması gerekmiyor. Ve bu bilgi o kadar şaşırtıcı bir bilgiydi ki benim için hiç kimseyle tartışamayacağım, konuşamayacağım; neremde saklayacağımı, nereye koyacağımı bilmeyeceğim bir bilgi... Bu bilgiye erişmem bile bu kadar kazara olmuştu.

Üniversitedeyken benim hayatımda başıma gelen iki iyi şey vardır. Biri Murathan Mungan. Ben Murathan Mungan'ı Yeni Türkü'nün şarkı sözü yazarı sanı-

yordum üniversiteye gelmeden... . Bir kitapçıya gittim bir arkadaşımınla. Üniversitede aynı yurttan tanıştım. Orada Murathan Mungan'ın bir şiir kitabını gördüm. Ben dedim "aaa şiir mi yazıyormuş, şiir de mi yazıyormuş" bilmiyorum şair olduğunu. O derece bir taşralıyım yani. Evet falan dedi, kitaplarına baktım. Sonra Yaz Geçer kitabı yani kapağı mavi diye, ya ben mavi rengi çok sevdiğim için, onu karıştırmaya başladım. İyi ki de o kitabı elime almışım. Bildiğiniz şiirin, ilk şiirin, Yalnız Bir Opera'nın neredeyse tamamını kitapçada okudum ben bir güzel. Kitap karıştırıyorum diye... Ya çarpıldım çünkü böyle şiir sanki benim yaşadıklarımı anlatıyor, bir kadına duyduğum aşkı anlatıyor, çok özdeşleştirdim. Nasıl bu kadar derin yazabilir bir erkek diye düşünüyorum falan. Sonra arkadaşım orada böyle sohbet de ediyoruz böyle şiir üzerine, bunları anlatıyorum. Dedi ki "Murathan Mungan eşcinsel". Ben böyle gözlerim dört açıldı, "nasıl yani" dedim "yani bunu söylüyor mu?". "Evet" dedi "söylüyor". Ben böyle hani... Vahiy inmiş gibi hissettim bana. Eşcinsel olan, bunu yüksek sesle söyleyen, şarkıcı olmayan birini duyduğum hayatımda ilk defa.

Öner Ceylan: Sanki evime geldim

1971 doğumluyum, 26 yaşında yani 97 yılında açılmamla birlikte Lambdais-tanbul'u buldum ve hareketle ilişkim böyle başladı. Açılmamın üstünden birkaç ay geçmişti, internetten böyle bir şeyler okumuştum, daha çok İngilizce kaynaklar okumuştum, o zamanlar internet çok sınırlıydı ve sonra Lambda toplantılarından bir şekilde haberdar oldum ve oraya gittim. O zamanlar Lambda'nın bir kültür merkezi yoktu, Toplumsal Araştırmalar Vakfı'nın mekânında toplanıyordu oraya bir kira ödüyordu. O zamanki yer de Galatasaray Hamamı'nın arka tarafında bir yerlerdi. Biraz böyle zor bulunan bir yerdi. Ben de zaten böyle kezban bir lubunya olarak titreye titreye gitmiştim. Ödüm patlıyordu, birinin beni görüp oraya gittiğimi anlayacağını düşünüyordum. Galatasaray Meydanı'nda trafik polisine yol soracağım, Galatasaray Hamamı'nı soracağım, ondan bile korkuyordum. Hamamı sorarsam Lambda'ya gittiğimi anlar diye. Tabii sonradan çok komik geliyor ama o zaman için çok gerçek bir korkuydu benim için. Neyse böyle dizlerim titreye titreye merdivenlerden çıktım, hep de merdivenli yerler olurdu... Ondandır sonra bir an ilk düşüncem şeydi "Allahım burası ucubelerle dolu". Nedense böyle fiziksel olarak bile gözüme öyle gözüküyordu herkes. Ama sonra konuşmaya başladıkten sonra yani insanlar konuşmaya başladıktan sonra o duygu yerini böyle "Sanki evime geldim hani yıllardır kaybettiğim ailemi buldum" gibi bir duyguya bıraktı. Ondandır sonra da hep devam ettim. Çok iyi geldi bana. Hemen gönüllü olmak istedim. Pek de bir deneyimim olmamasına rağmen toplantılara, o zamanki

adıyla çekirdek grup toplantılarına katılmaya başladım. Aynı zamanda da Pazar günleri herkese açık toplantılara katılmaya devam ettim.

İlk gittiğim gün Onur Haftası gündemi vardı. Onur Haftası düzenlenecekti. Şeyi hatırlıyorum, nedense aklımda kalmış böyle Saklambaç programı vardı o zamanlar televizyonda, insanların romantik eş bulduğu, paravan açılıyor falan diye. Batıdan uyarılma bir programdı, birtakım sorular soruluyordu. Bir kişi vardı işte, bir paravanın arkasındaydı o kişi, diğerleri görmüyordu. Adaylara sorular soruluyordu, onlar cevap veriyordu, onun üzerine de esas kişimiz onlardan birini seçiyordu. İşte Saklambaç gibi bir şey yapalım falan diye bir fikir çıkmıştı Onur Haftası için. Sonra yapılmadı galiba ama o aklımda kalmış nedense.

Yeşim Tuba Başaran: Ben sıradan bir insanım, nasıl böyle bir şey olabilir?

95 yılıydı. Kendimi, keşfettiğimde tabii biseksüellik gibi bir kavramı pek bilmiyordum. Bir kadına ilğim olabildiğini keşfedince o zaman lezbiyen oluyorum demek ki diye düşündüm ve hani biseksüellik gibi bir ihtimali, hoşlanacağın kişinin cinsiyetinin bir önemi olmayabilir gibi bir fikri hiç bilmiyorum. Zaten eşcinsellik diye bir şey de bilmiyorum. Ama bir kadından hoşlanabildiğimi gördüğümde şöyle düşündüm. Allah Allah dedim. Ben sıradan bir insanım, nasıl böyle bir şey olabilir? Çünkü iki tip insan geliyordu aklıma. Beyoğlu'nun arka sokaklarında garip, ne idüğü belirsiz, suç içinde güvenilirmez insanlar; ya da şairler, yazarlar öyle entelektüel insanlar yani. Bu arada ikisini de aynı anda mı düşünüyorum, nasıl düşünüyorum bilmiyorum. Belki bi birini düşünüyorum bi birini. Ama sıradan bir insan eşcinsel olamaz gibi düşünüyorum. Dolayısıyla ben değilim herhalde diye düşünüyordum. Çünkü sıradan bir insanım. Sonra kendimden emin oldum. Yani hissettiğim duyguyu biliyorum sonuçta. Ama dedim herhalde bu dünyada benden bir tane var. O zaman hiç sevgilim olamaz çünkü başka bir kadın bana âşık olamaz, demek ki yalnız yaşayacağım şu hayatta gibi şeyler düşünüyordum.

Sonra, Dost Kitabevi vardı hâlâ var galiba Ankarada, Yüksel Caddesi mi? Oralarda, o bölgede. Onun ilan panosunda şey gördüm: Ankaralı geyler lezbiyenler toplanıyoruz, PK 53 Cebeci-Ankara. Böyle bi Allah Allah dedim toplanıyorlar. Nasıl bir şey olduğunu hayal etmeye çalışıyorum. Benim gibi insanlar var herhalde gibi düşünüyordum ama onlara yazmaya cesaret edemedim. Sonra aralarda da arkadaşlarıma açılıyordum. Açıldığı bir arkadaşşıma anlattım, işte aylar önce bir de böyle bir şey görmüştüm diye. Ee yazsaydın ya onlara, dedi. Ne bileyim yazmadım. Cesaret edemedim filan. Yaa hadi yazalım... Biz bu ilanı başka yerlerde de görmüştük. Express Dergisi'nde. Evdeki bütün Express Der-

gileri'ni masanın üstüne çıkarıp sayfa sayfa adresi aramıştık. Öyle mektup yazdım ve cevap gelmedi. Sonra Kaos GL dergisi ile karşılaştım ve dergiyi görünce dedim, baktım aynı adres PK 53 Cebeci-Ankara. Adresi de ezberlemişim yani. Hâlâ kaç yıl sonra hatırlıyorum. Herhalde dedim bu insanlar bir araya geldiler, tartıştılar, dergi çıkarıyorlar. Böyle entelektüel, havalı insanlar, tabii benim mektubuma cevap mı verecekler diye düşünüp, beni, yani bir okur mektubunu çok önemsemediklerini düşündüm. Derginin okuru olarak kaldım. Sonra ama bir gün bir ortamda birisi eşcinsellik ile ilgili bence yanlış bir şey söyledi. Ben de öyle diyorsun ama şöyle şöyle diye açıklıyorum. Hani böyle iyi şeyler düşünüp yanlış şeyler söyleyenler de oluyor ya. O tip bir şeydi. O da dedi ki "Aaa" dedi, "sen beni yanlış anladın, benim eşcinsel arkadaşlarım var. Dergi bile çıkarıyorlar" dedi. Ben "Kaos GL mi, aaa nerde biliyorsun?" dedim. "Ee okuyorum niye bilmeyim ki." Sonra, "Ben onlara mektup yazdım bana cevap yazmadılar" dedim. "Aaa olur mu? Mümkün değil. Bütün mektuplara cevap veriyorlar" filan derken ben öyle Kaos GL ile tanıştım. Kaos GL'den Ali ile buluştuk. Yine o Yüksel Caddesi'ndeki bir kitapçı kafede. Ben tabii şey bir dergi ile tanışmaya gidiyorum. O yüzden eli boş gitmek olmaz. Böyle okulun kütüphanesinde bulduğum lezbiyenliğin akıl hastalığı olmadığını tartışan bir makaleyle gitmişim. İsterseniz bunu Türkçeye çevirebilirim dergi için diye. O insanlarla tanıştıysam bir şey yapmam lazım diye düşünmüştüm. Ya o insanlar zaten benim için oradalar, hani bunu düşünmemiştim. Yani bir şey yapmak zorunda değilim aslında. İşte öyle buluşmuştuk. Ali'nin anlattığı pek çok şeyi anlamadım. Çok terminolojik konuşuyordu. Bilmediğim bir sürü kelime kullanıyordu. Ama bu beni hiç yıldırmadı. Başka bir ortam olsa "Ayy ben bu insanları anlamıyorum, ben gideyim" diye düşünürdüm, orada bir şey düşünmedim. O kadar orada olmak istiyorum ki hiçbir şey engel olmuyor bana. Sonra o kafeden çıktık. Yani sonuçta hayatımda ilk defa eşcinsel olduğumu bildiğim biri ile buluşmuşum, sohbet etmişim ve o insanla ilk defa sokağa çıkıyoruz. Yani başka insanların olduğu bir ortama. Ya anında birkaç kişi, arkadaşı ile karşılaştı. Onlar da eşcinselmış. Kaos GL'dendiler. Ve ben aman Allahım dedim. Yıllardır bu sokaklarda böyle yaşarken etrafımda bazı insanlar eşcinselmış ve benim haberim yokmuş. Bi de onlarla oturmuştuk sohbet etmiştik saatlerce onlarla vakit geçirmiştik. Sonra da dergi çalışmalarına katıldım.

Umut Güner: Bir insan ömrünü neye vermeli?

Ankara'ya geldiğimizde ev aradığımız bir süreçte Cebeci'deki şeyi keşfettim. Mamak Belediyesi'nin karşısında o dönem böyle köhne bir park vardı. Orası çark parkıymış. Böyle ev ararken oturup dinlenirken -böyle hani kader ağlarını

örüyordu gibi bir şey aslında- oraya gittik annemle. Sonra ben baktım adamlar birbirlerine ayaklarını sallıyorlar. Dedim ben annemden sonra buraya geleyim. Annemin yanında bir şey yapmam imkânsız zaten. Ondan sonra o parkı keşfettim. O parkla birlikte aslında ben Ankara'nın eşcinsel yaşamını da yavaş yavaş keşfetmeye başladım. Çok ilginç herhalde oraya üçüncü dördünce gidişimde şu anda Kaos'ta olmayan ama Kaos'un posta kutusunu açmaya gelen biriyle de parkta tanıştık. Posta kutusuna kadar gittik geldik ama öylece bitti.

Ben Kaos'a gelmeden önce park dışında bir yeri keşfetmedim. Hep parkları keşfettim. Gençlik Parkı, Tıbbiye'nin altındaki park, sonra Sıhhiye'den Opera'ya doğru giden gasp edildiğim park. Ama benim Ankara'ya geldiğim sene aynı zamanda metro inşaatının bittiği ve Güvenpark'ın son dönemlerini yaşadığı dönem. Çünkü uzunca bir süre Kızılay trafiğe kapandığı için Güven Park kendiliğinden çok daha rahat kullandıkları bir alana dönmüştü. Benim geldiğim dönemde yavaş yavaş o özelliğini yitiriyordu. Güven Park'ta hani sivil polis taklidi yapan, ben polisim diyen tipler vardı. Onlar senden haraç kesiyor, ailene söylemekle tehdit ediyorlardı. İşte onlardan biri tarafından gasp edildim. Gasp etti, ondan sonra ben eve gittim. Babama anlattım. Bu arada o kadar ilginç ki üstünde yarattığı psikoloji; cep telefonu yok ve senden zorla ailenin telefonunu, evinin telefonunu ve ev adresini alıyorlardı. Ve sen bunu vermek zorunda hissediyorsun. Ya mesela cep telefonunu alıp da cep telefonundan annenin, babanın telefonunu alıp öyle bir şey değil... Başka numara vereyim, şunu yapayım, bunu yapayım da aklına gelmiyor herhalde. Ya da kezbanlık zamanları... Neyse öyle verdim. Sonra eve gittim ben. İkinci gasp hikâyem olduğu için daha rahat anlattım böyle böyle diye. Teyzemin oğlu benim polisti. Annem onu çağırdı, ona anlattı. Sonra annem; babam ve Ercüment Abi'ye görev verdi, ertesi gün benimle beraber gidip, o çocukla buluşup, o çocuğu da beni gasp ettiği şeyleri tekrar almak üzere. Ve olay öyle gelişti. Sonra tabii ki annem benim parka gitmemi yasakladı.

Söğütdalı diye meyhanemsi bir yer vardı. Meyhaneyle bar arası bir yer. Orda Ali Ferhat'la tanıştım. Ali Ferhat hayatımda tanıdığım kendine geyim diyen ilk insan. Ali Ferhat'la beraber Fuat'la tanıştım. Fuat da farklı biri gibi geliyordu o dönem. Benim dünyamda gey olarak oturmadığım biriydi o dönem. Aynı dönemde derginin daha sonraki yıllarda editörlüğünü yapacak olan Uğur Yüksel'le Barış Sulu'yla tanıştım. Bu arada Uğur Yüksel ve Barış Sulu'yla da heteroseksüel bir kadın arkadaş vasıtasıyla tanıştık. Böylece kendime ait bir gey dünyam olmaya başladı. Uğur'lar özellikle Kaos'tan çok fazla bahsediyordu ve Küçük İmge var Yüksel'de sanırım yıkıldı, yıkılacak şu anda. Küçük İmge'den Kaos GL dergileri çalıyordum. Bu arada Kaos GL dergisinin o dönemki esprisi

şeydi, çok az insan evde dergi bulundurduğu için derginin çıktığı gün ya da dergiyi aldığı gün derginin hepsini okuyup çöpe atıyordun ya da bir başkasına veriyordun. Dergiyle ilişkin aynı gün içinde bitiyordu. Dergiyi okuduktan sonra Kaos'a geleyim dedim.

Kaos'un toplantıları o zaman herkese açık pazar toplantıları şeklinde oluyor. Feministlerin bilinç yükseltme dediği toplantılar. Her hafta oturup bir konuda sohbet ediyorlar. Bunlar genellikle eşcinsellik tercih mi değil mi, eşcinsellik hastalık mı değil mi, eşcinsellik günah mı değil mi, ondan sonra eşcinsel ve gey ayrı şeyler mi, gerçekten insan biseksüel olabilir mi, biseksüeller yalancı mı, gerçek biseksüel yok aslında, bütün biseksüeller evlenmek zorunda kalan eşcinseller, pasif de aktif de eşcinsel mi, aktifler aslında heteroseksüel mi gibi böyle aşırı derecede (!) güzel, eğlenceli konular. Doğal olarak bu konulardan sıkılan insanlar yavaş yavaş o toplantı salonunun dışına çıkıyorlar. Burası bana göre değil ve burdaki insanlar eşcinselse ben eşcinsel değilim, dedim ve sonraki süreçte uzaklaştım Kaos'tan. Dedim ki park daha güzel. Daha yakışıklı, daha seksi aktifler daha çok orda. Ben o tarafa yöneleyim...

Ondan sonraki süreçte sokakta tezgâh açıyorum bir taraftan da. Olgunlar, Karanfil, Yüksel, Beğendik ve Hacettepe'de kütüphanenin önünde takı, mum, batak gibi kendi yaptığımız şeyleri satıyordum. Bu arada orda da hani küçük bir ifşa olmuştu. Parkta birinden birine vermemişim herhalde. Adam geldi, "Seni bir sikemedim be, ibne bu" gibi bir şey söyledi. O tezgâhtakiler de tırnak içinde çok özgürlükçü geçinirler, tatlı insanlar gibi. Ama bir taraftan da eşcinsellik onlar için de bir tabuydu. Ya sen nasıl Umut'a eşcinsel dersin diye böyle adama tekme tokat girişip adamı uzaklaştırmışlardı. Tezgâh açıyor olmanın bir taraftan gerçekten de özgürlükçü bir yanı vardı. Kendi tabularınla yüzleşmek için de fırsattı. Çünkü işportacı olmak devlet memurları kademesindeki en alt kademe olan zabitanın kovaladığı insan olmak demek.

Bu arada parklar da gerçekten tükenmişti. Onun da etkisiyle ya dedim şu Kaos'a bir daha gideyim. O dönem, 99 ya da 2000 senesinin yazı, otostopla gezdim ben bütün şeyi Akdeniz'i, Ege'yi. Gezerken arkadaşşıma uğradım. O Zülfü Livaneli'nin, "Bir insan ömrünü neye vermeli, akıp gidiyor ömür dediğin" diye bir türküsünü açtı. O türküyü dinlediğimde sanki artık eşcinselliğim için bir şeyler yapmam gerekiyor ya da kendi hayatıma sahip çıkmam gerekiyor, diye düşündüm. Belki eşcinsellik diye çok net bir şekilde koymadım ama dedim ki benim hayatım böyle devam etmeyecek, ben kendi hayatıma sahip çıkmalıyım. Ondan sonra da bu sefer temelli olarak Kaos'a geldim.

Can Yaman: Toy, canlı, deneyimsiz insanlardık

99'da aileme açtım ama hareketle bir bağlantım yoktu. Bir arkadaşım vasıtasıyla gittik, Lambda'yı gördük. Daha önceden ben araştırdım tabii, sordum soruşturdu Pazar toplantıları vardı. Pazar toplantılarına katıldım, ama ilk başta sadece uzaktan izledim. Bir sene nerdeyse tanıma amaçlı gittim, sonra ufaktan bir çalışma grubunun içine girdim. Sonradan daha aktif ve faal olarak çalışmaya başladım.

Bir teknik toplantı, bir de normal Pazar toplantıları oluyordu. Pazar toplantıları daha çok insanların yalnızlıklarını paylaştıkları toplantılardı. Bir sirkülasyon vardı devamlı, o bakımdan anlamlıydı yani. Ben ilk geldiğim zamanlarda çok aktif ve kurulmuş bir sistem vardı. 93'ten beri gelen bir kültür vardı, bir deneyim vardı, bir çalışma altyapısı vardı. Bir de onun getirdiği kendine ait bir disiplin vardı tabii. Bu disiplinde çalışan arkadaşların biraz yaşı da yüksekti bize göre. Biz onların yanında çömez gibiydik, daha çok görerek, öğrenerek bilgi aktarımı yaparak gelişen bir yerdi. Yatay örgütlenme sergilediğimiz için çok fazla müdahale etme şansımız olmuyordu ama benim ilk başta düşündüğüm şey; açık değildi. Düşünsene ben doğma büyüme Beşiktaş'tayım merkezi Taksim'de olan bir yer var ve ben oraya nerdeyse on dokuz sene gidememişim yani ulaşamamışım bir şekilde... İlk başta Pazar toplantıları için bir mekân yoktu tam olarak ve açık değildi en önemli şey oydu. Açık olmak, oradaki çalışan, faal olarak çalışan arkadaşlar için hakikatten büyük bir sıkıntıydı, çünkü hepsi bir kariyer sahibi olmuş, belli bir yaşa gelmiş, ama bir yerden de mücadelenin her yerinden tutmaya çalışıyorlar ama hayatlarını da bir şekilde riske atmak istemiyorlar...

Benim dönemimdekilerse; biraz daha toy, biraz daha canlı ama o bakımdan deneyimsiz insanlardık, orada bir çatışmamız oluyordu. Ama bu 2001'de Kaos'un kamusal alana çıkması ve daha sonra bizim mekân arayışında oluşumuzla değişti bir şeyler. Çünkü artık kiraları da ödeyebilecek vaziyete geldik. Bir yer var, bir şey tutuyorsun ve onun bir ışığı olması, birilerinin adına tutulması lazım. Bayağı bir tartışmalı oldu bayağı bir gidip gelmeler oldu. Ondan sonra çok kopmalar oldu ama bir baktık, yapılabiliyormuş. O deneyimi aktaran arkadaşlar biraz sırtını döndü haklı olarak çünkü bunu beklemiyorlardı, bu kadar hızlı bir gelişimi öngörmüyorlardı. Çünkü açılmak onlar için on yılları bekleyen bir süreci gerektiriyordu. Tabii o zaman bir savaş karşıtı hareket oluyor, Irak'ta savaş oluyor ve savaş karşıtı hareket her yerde alevleniyor, bir şekilde eşcinsel hareketi de yanına alıyor, bütün muhalif hareketleri yanına aldığı için ister istemez onu sokağa çıkartıyor. E şimdi bütün hareketler çıkmışken, bir eşcinsel hareketin çıkmaması biraz garip

olmuştu. Zaten işte Ankara'daki arkadaşların da bunu fitillemesiyle beraber daha sonra 2002 1 Mayıs'ı ve sonuçta 2003'teki Onur Yürüyüşü'nü açık olarak yapmamız her şeyi artık daha kamusal alana çıkarmaya vesile oldu.

Özgür Azad: Vahaydı onlara ulaşmak bile

80'lerde şey hatırlıyorum. Çok kazara gördüğüm bir şey. İşte "şorololar" falan gibisinden. Sonradan tabii günümüzde şimdi bu geçmiş gazete falan örnekleriyle daha iyi hatırlıyorum olanları. Şorololar, nonoşlar, dönmeler diye. 80'lerin o değişik fantastik dünyasındaki isimlendirmeler vardı. 90'larda biraz daha artık böyle hani eşcinsel falan kelimeleri; homoseksüel, daha doğrusu işte homo'ya dönüştü bunlar. Aktüel, Tempo vardı çok meşhur. Kapak olurdu hatta zaman zaman. Oralarda mesela yazı dizileri olurdu. Röportajlar olurdu. Bir gey bulurlardı, Taksim'de genellikle, fonda onun gezme fotoğrafları falan. Hayatları sersefil, başarılarına ilerde kötü bir şey gelecek, ya da mutsuz olacaklar diye aslında ciddi de bir şantaj ve mesaj vererek, benim gibi muhtemelen genç ibnelere... O kaygılarla okurdum. Yine de ama çok büyük bir şeydi tabii ki; yani vahaydı onlara ulaşmak bile, o bilgilere.

Ama asıl kurtuluşum başka yerdeydi. Benim kişisel hayatımda ve tarihimde çok önemlidir. Lise sonlarda artık daha anarşizan fikirleri seviyordum. Zaten sol bir aileden geliyorum format olarak da. Daha özgürlükçü, daha tahakküm karşıtı, her türlü özgürlüğün de önemsendiği. Hani bir kafa yapım vardı ve bunu da savunuyordum. Anarşist birkaç dergi almaya başlamıştım, fanzin tarzı, Taksim'de bulduğum. Üniversiteye başladığım ya da sanırım başlayacağım yıl ordaki o dergilerden birinde Kaos GL'den Yeşim ve Ali'nin iki yazısı vardı. Sonradan bu arkadaşlarla, Yeşim'le özellikle hem yoldaş oldum, hem arkadaş, hem dost oldum. Hep ona böyle söyledim. Çok önemlisin benim için diye. Onların yazıları çok güzel geldi. Kaos GL'den haberdar oldum ve bu dergiyi bulmalıyım, dedim.

Uğur Alper: Bir bidon kayganlaştırıcıyı küçük şişelerde dağıttık

İlk toplantıya gelişimi hiç unutmuyorum. İstanbul'daki bütün eşcinsellerin Lambda'ya gittiğini sanıyordum ve daha otobüste gelirken çevremdekilere bakıp "Hımm şu da gey midir, bu da oraya mı gidiyordur acaba?" şeyler düşünüyordum. Çünkü içten gelen tuhaf bir politik bilinç vardı. Tabii bilinçsizlikmiş aslında. Eşcinselsen mutlaka hakların için bir şey yapmak üzere diğer eşcinsellerle bir araya gelir uğraşırın gibi bir şey oluşmuş otomatikman benim kafamda. Oraya gidip de sadece 7-8 kişi görünce bambaşka bir durumla karşı karşıya olduğumu

anladım. Ama yine de keyifliydi; arkadaş grubu gibiydi. Aradan birkaç ay geçince zaten tekrar Toplumsal Araştırmalar Vakfı'na geçildi. Ben aktif bir şekilde çalışmaya başladım. Birtakım toplantılarda sunumlar hazırlıyordum, bir şeyler yapıyordum ve bir süre sonra bana Lambda Uğur demeye başladılar. O kadar sahiplenmişim! Bir de öğrencisin, zaten vaktin çok. Bütün bu işlerle uğraşıyorsun. Dünya Sağlık Örgütü'nün gönderdiği bir para vardı mesela. Onunla İstanbul'daki bir laboratuvara, o zaman Türkiye'de hiç bulunmayan su bazlı kayganlaştırıcı yaptırıldı. Sonra eldivenlerimizi giyip bir bidon kayganlaştırıcıyı şırıngalarla Eminönü'nden aldığımız dezenfekte edilmiş plastik küçük şişelere doldurduk. Gey barlarda onları dağıttık. O sırada AIDS Savaşım Derneği vardı. Ortak çalışma yaptığımız için onlardan prezervatif alıp, broşür bastırıp kayganlaştırıcı dağıtmıştık.

Yasin: Her yerde benim gibi birini buluyordum

Her yerde benim gibi birini buluyordum, nasıl beceriyordum bilmiyorum ama mesela Ankara'da çok küçüktüm. İlkokulun sonlarına doğru Yusuf diye bir sıra arkadaşım vardı. Benim gibiydi, onun tam tanımını yapamıyorum, benim gibiydi işte... İçimden bir ses evet Yusuf'u seviyorsun, Yusuf'a söyle, diyordu. Ama söylememen gerektiğini de nasıl olduysa anlamış oluyorsun ve söylemiyorsun. O seninle birlikte büyüyor ve elini omzuna atıyor, için yanıyor ama bir şey söyleyemiyorsun tabii. İstanbul'da yine lisede ismini şu an hatırlamıyorum ama eve attığım ilk erkek vardı. Annem nöbetteydi. Hadi bizde küvet var, hadi bize gidelim küvette oyun oynayalım deyip küvete atmışlığım vardır...

Lise sondayken Aktüel'de eşcinsellikle ilgili bir habere rastladım. Napar bu eşcinseller nerelere giderler nerede dolaşırlar... Bunu okudum. Haberde Yüzde Yüz Gey Lezbiyen diye bir radyo programından bahsediliyordu. Program geceydi, walkman vardı. Annemden gizli onu dinledim. Eşcinsel ünlü şarkıcıların müzikleri eşliğinde, biraz sohbet sonra tekrar bir müzik... O programdan sonra kendim için bir şeyler yapmam gerektiğini fark ettim ve dedim ki şu Lambda'ya bir gideyim... İki kere gittim ama kapıdan giremedim. Beşinci kata çıkıp çıkıp geri döndüm. Sonrasında bir şey tetikledi ve artık gireceğim dedim ve hızlı hızlı koştum, hop girdim içeri. Hoşgeldin falan dediler sonra hoşbulduk dedim oturdum, dinlemeye başladım. "Feminenleri dışlamalı mıyız dışlamamalı mıyız" gibi bir konu konuşuluyor. Bu kadar kadınsı olmaması lazım eşcinsel böyle olur, ne demek istiyorsun falan diye böyle iki grup tartışıyorlar. Ben şeyi düşündüm: Ben feminen miyim değil miyim, kadınsı mıyım değil miyim böyle bir kendimle cembelleşmeye başladım. İyi geldi bana ve sonra her toplantıya gitmeye başladım. Ya-

vaş yavaş arkadaş edinmeye başladım. Grup toplantıyı bitirip akşama napıyoruz bara gidiyor muyuz, diyordu. Ben lise sondayım, daha on sekizimi bitirmemişim, herkes gidiyordu... Telve diye bir mekân vardı. Gidemiyordum ama on sekizimi doldurduğum gün yine bir toplantı sonrası evet dedim, ben Telve'ye gideceğim. Grupla beraber biz bir yemek yiyeceğiz, yemek yiyelim oradan Telve'ye gidelim muhabbeti oldu. Tamam dedim, sandviç yedim ama annem aradı eve gel, dedi. Tamam dedim, eve döndüm. Sonra ben gecenin bir vakti çıktım evden. Telve denen yeri arkadaşları arayarak sordum. Tabii herkeste cep telefonu da yok. Bende Ericson 337 var. Neyse, ulaştım. Çok mutluyum. Telve'ye gittim. Bizim ekip, işte biz çok sıkıldık deyip ayrılmışlar... Yine de oturdum. İki erkek birbirini öpüyordu. O an inanılmaz gelmişti bana. Bir sürü insan var ve iki erkek birbirini öpüyor...

ÇOĞALMALAR: KAOS GL DERGİSİ

Ali Erol: Fotokopiden de önce

Ben Dil-Tarih'te açtım. Hocalarım, öğrenciler herkes beni biliyordu. Benim çok da değişik bir özelliğim yoktu aslında belki insanların kabul etmesinde ya da mesafeyi korusa bile vazgeçmemesindeki şey benim bir şeyde sebat göstermem. Süreklilikten vazgeçmemem ve karşımdaki kişi bana kafasındaki önyargıdan hareketle ibne ayağı çekse bile "Eee sonra?" diyeceğimi hissetmesi, bilmesinden kaynaklı herhalde maalesef Dil-Tarih'te sorun yaşamadım ben. "Ulan derdin ne sorun yaşamakla?" diyeceksin, belki sorun ve o çatışma başka bir şeyi beraberinde getirir... Belki süreci hızlandırır falan diyebiliriz ya, işte olmadı o.

Kaos GL dergisini çıkarmamızda bana dair şöyle bir şey var bence: Akla ziyan şeylerle uğraşıyordum. Cumhuriyet gazetesi okur mu ayol genç bir ibne? Ben Cumhuriyet gazetesi okuyordum örneğin. İstanbul'da feministler dergi çıkarıyordu, dergileri bulmaya çalışıyordum. Kaktüs vardı. Feminist diye bir dergi çıkıyordu. Yine o dönemde İbrahim Eren'in Radikal Demokrat Yeşil Parti Girişimi diye bir girişim duyduk. Yeşil Barış diye bir gazete çıktı birkaç sayı. Dolayısıyla şöyle bir şey oluştu bende; ya bu iş olsa olsa İstanbul'da olur. Aslında bu sadece benim fikrim de değildi. Edebiyatla ilgilenen öğrenciler, sol muhalif öğrenciler vesaire hep böyle bi yüzün İstanbul'a dönük olurdu. Aslında ilginç bir şekilde devletinden lümpenine halkına kadar insanlarda şey de vardı, "Lan işte bu iş olmaz bizim memlekette, Ankara'da olmaz. Nerde olur, işte İstanbul'da Beyoğlu'nda Taksim'de İstiklal'de..." artık nereye kadar gidiyorsa tahayyülü. "Orada bir yerde, ötede olur" diyorlardı. Bilgi de İstanbul'dan gelecek sanıyorduk biz. Dolayısıyla hep böyle bir yüzümüz İstanbul'da çıkan gazetelere, dergilere dönüktü. Ama diğer taraftan da Ankara'da solcu öğrenciler dergi çıkartmayı çok severler. Kırk tane dergileri olduğu halde bir de kampüs içinde dergi çıkarırlar. O dergi denemelerimiz oldu. Duvar diye bir dergi çıkardık. Ona benim de katkım oldu. Üniversiteli diye gene bir sayı bir dergi çıkardık. Sonra solcu arkadaşlarla daha böyle entelektüel analiz yönü olan bir dergi olsun diye o tipik öğrenci dergilerinden farklı politik bir dergi niyetiyle Virtüel adında bir dergi çıkardık. Artık Virtüel'de ben adını koydum. Eşcinsellikle ilgili yazdığım yazıda C. Ilga Kara mahlasını kullandım. ILGA'yı duymuştum o zaman. Küresel eşcinsel örgütü ILGA'yı. Ali Erol adını kullandı-

ğım yazı ise ekoloji ve çevre üzerine olan yazıydı. Dil-Tarih'te orda burda açık olduğum halde öyle bir ihtiyaç duymuştum. Belki arkadaşlarımızın hani “Sen bilirsin ama” demesiyle de olmuş olabilir. Zaten öğrenci dergileri yani bir dönem bilemedin iki sayı ancak çıkan dergiler...

En sonunda bizim şimdi Eylül 94'te çıktı dediğimiz Kaos'u aslında 93'te hazırlamıştık. Ama bekledik. Yani hiç kimsenin aklına Ankara gelmiyor ya, bizim bir yüzümüz İstanbul'a dönük. Bir diğer taraf da şöyle; biz de yani geçmişe bakıp “Ya tamam da bu kadar böyle amelelikle anlatıyon da hiç mi böyle kendini iyi hissettiğin, gurur duyduğun bir şey yok?” dersin aslında bu ahlâkımızla gurur duyarım ben örneğin. Çünkü biz şunu duyduk, “Ya İstanbul'da İbrahim Eren diye biri varmış, dergi çıkaracakmış” diye bize haber geliyor, ama haber geliyor da ay bu ne ayol? Üç ay geçiyor, altı ay geçiyor, bilmem ne geçiyor ama dergi çıkmıyor. Çünkü öğrenciyken biz zaten çıkarıyorduk dergi. Eşcinsel dergisini çıkarırız ne olacak falan diye düşünüyorum kendi aklım sıra. Ben o dönem Emek'te bir lokantada çalışıyordum... Restoranda bulaşıkçılık yapıyordum. Dolayısıyla ben gidemezdim hem ekonomik açıdan hem de izin almak vesaire açısından ama İstanbul'a gitmek istiyorduk. Ali'yle rahmetli gacım Mahmut aldılar dergi dosyasını ve gittiler Yeşil Bizans'a, İbrahim Eren'le buluşmaya...

Ali Özbaş: Söz uçar yazı kalır

O dönem bizim ev artık yirmi kişinin her akşam topladığı, kakara kikiri gülüm alıktığı, yediği içtiği bir mekâna dönüştü. Bu sürede İstanbul'daki Mahmut da Ankara'ya gelip bizle yaşamaya başladı. İster istemez bizim kafamızda var bir şey, söz uçar yazı kalır diyoruz ve başka insanlara ulaşmak istiyoruz. Bir dergi fikri var ama bizde toplaşan insanlarla buna giriştiğimiz noktada biraz yarı yolda kalacağız gibi... İnsanlar çok sıcak bakmıyor. Benim öncesinde daha Ali'yi de tanımadan önce sohbet için Onyediyi ya da Blue Jean dergisinin okur mektupları köşesinde eşcinsellere çağrıda bulunan birine yazmıştım. Onla bir görüşmüştük, tanışmıştık. Daha sonra o arkadaşla iletişimimiz devam ettiği noktada o sırada ona bolca yazan kişilerin iletişimlerini de dergi için bizle paylaştı.

Express'te bir ilan yayınladık. Posta kutusu kiralayıp Mikelanj rumuzuyla yazdık. İnsanlara çağrıda bulunduk ancak işte Ali'nin dediği “Bu işler İstanbul'da olur” hali bizi durdurdu biraz. Mahmut'la ben trene atlayıp gittik İstanbul'a. Benim ilk İstanbul'um ve derken ilk gey bar gecem. Bu kadar mı rezil geçer... Biz ilk gittiğimizde bomboştu çünkü. Biz erken gittik. Taşralıyız ya bilmiyoruz. Sonrasında kalabalıklaştı ve biz o bardan bir an bile ayrılmayan tipler olarak hiçbir faydasını görmeden gecemizi geçirdik. Ama işte öncesinde peki ne tür travma

yaşamıştık da öyle geçirdik? Biz İbrahim Eren’le görüştüğümüzde sıcak bakacağını “Ah ne güzel bak, sizden de geldi madem bu işi hep beraber halledelim” denileceğini düşünüyorduk. Oysa bize çay kahve ikram ederek “O işler öyle olmaz arkadaşlar” dedi ve hevesimizi kursağımızda bıraktı.

Ali Erol: Yoksulluğun da yoksulluğu

Para da yoktu. Yani gerçekten yoksulluğun gözü kör olsun derler ya herhalde biz yoksulun da yoksuluyduk. Hani tamam Güvenpark’ta orda burda gullüm alırken her statüden her kesimden insan bir araya geliyor da, konu bir iş yapmaya yansımıyor. Bildiğimiz, tahmin edeceğimiz hikâyeler. Ve bugün için çok komik bir paraya ihtiyacımız vardı. Birinci sayı sanırım en çok çoğaltılan sayı oldu. Çünkü tekrar tekrar çoğaldı ama ilk baskı için komik bir para lazımdı. Yetmiş beş lira... Yetmiş beş liraydı galiba. O zaman için komik bir paraydı. Fakat bizim için olmayınca olmuyor ya... Heteroseksüel kadın bir arkadaşımız verdi nihayet...

Ali Özbaş: Ve çıktı!

Çünkü o da hani, artık yeter dedi. Ali her buluşmamızda bir dergi çıkartmaktan ama çıkamamasından bahsettiğinde hani “Al çıkart, sen de rahatla biz de rahatlayalım” şeklindeydi. Ondan sonra ben çok dergi çıkmasında buldum ama Ali’nin hep ikinci sayıyı göremedik, ikiyi bari çıkarttıysak üçü göremedik şeklinde bir korkusu ve söylemi vardı sürekli. Dolayısıyla o çıkınca da susmıyacaktı Ali. Ama bir şekilde kendini döndürdü iki üç ve inatla ondan sonra hiç ara vermeden herhangi bir ay bile sektirmeden düzenli aylık olarak çıkmaya başladı. Ama öncesinde dışarda toplantılar yapma ve dışarda düzenli toplantılarla hani bu fikri insanlar nasıl görüyor, onların düşünceleri ne şeklinde yoklamalarımız ve tartışmalarımızla geçti. Biz uzun süredir bekleyen bu derginin bir türlü çıkmayacağını düşünüp tam da işte o arkadaşın para vermesiyle kimseye yani o gruptan üçüncü bir kişiye söylemeden ilk dergimizi çıkardık çünkü uzun süredir elimizde yazı vardı. Ben iş yerinde henüz öğrendiğim bilgisayarda Word’den kendimce artistlikler yaparak ama o zamanın iyice cahil olmamın etkisiyle dizgi konusunda her taraftan beşer santim nerdeyse boşluk bırakarak dizdim. Özellikle kapak için düşündüğümüz üçgeni yapmak için bütün günümü harcayarak ilk sayıyı basılabilir, daha doğrusu çoğaltılabilir hale getirdik ancak şunu söylemem lazım orda Ali Özbaş ya da Ali Erol ismi yoktu. Görünür mü olacağız endişesinden değildi, korkumuz şuydu: İnsanlar zaten bize “Üff gene mi” dediği için yazıları ciddiye alıp okumayacaklardı “Aman işte Aliler yine” diyeceklerdi diye kendimizce güzel isimler seçtik. Gay’e gibi isimlerle yazılarımızı yazdık. O şekilde birlikte toplandığımız insanlara ilk sayıyı “Sürpriz!” diye sunarak çıkarttık.

Yeşim Başaran: Katlıyoruz sayfaları tek tek

Fotokopi ile çıktığı dönemler... Sağda solda bilgisayarlarda dizildiği dönemler. Hani böyle ofis olmadığı gibi insanların evlerinde de bilgisayarlar yok. Şey bile yapmıştık. Ali'nin işyerine gece gizli gidip sabahlayıp dergi dizdiğimiz bile oldu. İnternet yok. Mail ile yazı göndermek diye bir şey yok. Kâğıtlarla geliyor, mektuplarla geliyor ya da biz kâğıtlara yazmış oluyoruz. Dolayısıyla birileri onları bilgisayara geçiyor öncelikle ve hiç kimsenin daha önce o tip bir işte bir uzmanlığı da yok. Ali Özbaş, sayfa dizaynını, tasarımını yapıyor ama o da daha önce böyle bir şey bilmiyor. Yani o da yaparken öğreniyor. Her şeyi yapıyoruz, yaparken öğreniyoruz, geliyoruz. Bir kez benim evimde bilgisayar vardı artık hani bir yıl iki yıl sonrası olabilir. Evde dizdim yazıları. Ev de Eryaman'da şehrin 20 km. dışında. Disket kopyaladım attım çantaya. Sayfa düzeni için Ali'lere doğru, şehre doğru gittim. 20 km. yol indim. Taktık disketleri çalışmadı. Ben o zaman tekrar eve gideyim dedim ve tekrar otobüse binip hop eve geri gidip, bu sefer birkaç diskete birden kopyaladım. Tabi tecrübe ediniyorsun. Hani şu an içinde yaşadığımız yıllarda hayatta olmayacak şeyler. Zaten herkes kendi bilgisayarında yazıyor. Mail atıyor. Sırf o kısmı için bile bayağı emek harcamamız gerekiyordu. Sonra da fotokopi ile çoğaltıyorduk sayfaları. Evde toplanıyorduk kalabalık bir şekilde. Sabahtan akşama kadar tek tek katlayıp zımbalıyorduk.

Yasemin Öz: Ruhum o kadar lezbiyensin diyor ki!

Benim arkadaşım dergi çıktığında derginin sayısını almış. Ve Kaos'ta bir posta kutusu vardı o zaman. İnternetin, mailin falan olmadığı bir zamandan bahsediyoruz. Adres de veremezsin. Eee mekan da yok gelin şuraya diye davet edelim. Bir posta kutusu vardı. Oraya mektup yazarak grupla iletişim kurabiliyorsun. Arkadaşım gruba mektup yazmış. Toplantılarına katılmak istemiş. O zaman detayını bile anlatmak istememişti bana. Sonra toplantılarına gitmiş dergi çıkınca. Sonra biz bu arada hepimiz bir kahvede takılıyoruz, öğrenciyiz ya ancak çay paramız var. Zaten başka bir pastaneye falan gidip oturacak bir paramız yok. Hepimiz bir kahvede takılıyoruz ve Ankarada bu kahveler o zaman, öğrencilerin çok takıldığı, yalnızca öğrencilerin değil işte yazarların, gazetecilerin, tiyatrocuların falan da takıldığı hani biraz alternatif insanların da geldiği yerlerdi. Neyse, o arkadaşımın benim hiç tanımadığım arkadaşları türemeye başladı. Böyle erkek arkadaşları. Çok tatlı çocuklar, muhalifler, entelektüeller falan. Bayıldım ben bunlara. Birkaç hafta bunları sürekli görmeye başladım, her gün geliyorlar bilmem ne. "Ya bunlar kim nerden tanıştın" falan diyorum, arkadaşım hiçbir şey söylemiyor, ben de çocuklara bayılıyorum. Yine arkadaşım söylemedi. Benim karnımı ağrıtmayı başardı sonuna kadar. Bu gelen çocuklar dediler ki işte "biz Kaos GL diye bir dergide-

niz, haftalık toplantı yapıyoruz”. Ben dedim ki beni de götürün. Ben dedim ki, bu konuda hiç konuşacak kimse bulamıyorum. Çok konuşmak istediğim bir konu. Kendimi çok sorguluyorum. Gittim ben de bir kafedeki toplantıya. Benim kafam karışık tabi... heteroseksüel miyim onu bile bilmiyorum, doğru dürüst cinsel deneyimim de yok. Ama kadınlarla erkeklerle birtakım yakınlaşmalarım var. Ama kendimi çok aslında lezbiyen gibi hissediyorum da hani nasıl emin olacağım lezbiyenliğimden, emin olunması gereken bir şey mi onu bile bilmiyorum. Toplantıya gittim ben. On, on beş kişi vardı. Bir iki kadın, ağırlıkla erkek. Bu kadınlardan biri Yeşim Başaran. Ondan sonra ben sanıyorum bu ekip uzun süredir toplanıyor. İşte ben gittim... Bende de şöyle bir rahatlık vardır, çocukluğumdan beri. Bir yere ilk gittiğimde ilk gitmişim gibi davranmam rahatça konuşurum. İnsanlar da sanıyorlar ki ben çok rahat bir insanım. Gittim dedim ki ya ben lezbiyen miyim heteroseksüel miyim biseksüel miyim bilmiyorum ama burada öğrenebileceğimi sanıyorum, o yüzden geldim kafam karışık. Böyle sanki üzerimdeki bütün yük kalktı, öyle bir ferahlanmış hissettim ki. Bir de şöyle bir şok yaşıyorum, bir grup insan kendine eşcinselim diyor. Dergi çıkarıyor, toplanıyor. Bunu kitapçılara bırakıyor. Büyük bir cesaret geldi bana. Onları çok cesur buldum. Sonra toplantı çıkışı da kızlarla, Yeşim’le özellikle, sohbet etmeye devam ettik. Ben bir sonraki hafta toplantıya gittiğimde şu moddaydım, “ben lezbiyenim!” O kadar rahatlamışım ki bir haftada. Hani o zamana kadar adımları hiç koymadığım, nasıl koyacağımı bilemediğim şeyden öyle bir eminim ki... Öyle bir etki yaratmıştı Kaos GL. Şimdi düşününce bana da komik geliyor. Daha hiçbir kadınla gerçek bir beraberlik yaşamadığım halde emindim. Ya daha bir kadınla beraber olmadım. Hani bilmiyorum ki deneyimlediğimde ne hissedeceğim? Ama ruhum o kadar lezbiyensin diyor ki. Yani o güne kadar yaşadığım yakınlaşmalardan erkeklerle kadınlarla veya yaşadığım duygusal hisler aslında cinsellikten çok hani duygumun kadınlara akmasından dolayı aşk duygusundan dolayı... Şimdi ben tabi soruyorum millete bir şey yaşamadım ya merak ediyorum. Ya diyorum sizce ben lezbiyen miyimdir, sanki bir bilir kişisi var, işte o kadar yol yordam bilmiyorsun ki... Ondan sonra... Şimdi pek de kadın da yok, tanıştığım kadınlar da benim gibi daha bir lezbiyen deneyim yaşayamamışlar. Ya hiç kimse bir kadınla beraber olmamış, bilemiyoruz lezbiyen miyiz değil miyiz... Ondan sonra ya ben de geylere soruyorum. İşte diyorum ben lezbiyen miyimdir sizce. Adamlar ömürlerinde kadınla yatmamışlar nereden bilecekler? Ondan sonra... Şaşkınlıkla bana bakıyorlar, ya salak mı bu niye bize soruyor diye ama ben o kadar bilgisizim ki... Hani herkes beyaz atlı prensini arar, ben de gerçekten aşık olacağım kadını bekliyorum. Bir kadınla beraber olmuş olmak için olmak istemiyorum yani, Yeşilçam’la büyümüş bir kadını neticede. Bir aşk takıntım var. Neyse bunları sonra çok atlatmamı sağladı hayat. Hayata şükranlar.

Toplumsal olarak hiçbir kabulümüz yok. Kimsenin onayladığı bir örgütlenme yapı değiliz, zaten de bir avucuz. Dolayısıyla dergi çıkarmak bile bir para işi. Biz mesela dergiyi çıkarmak için her ay aidat topluyorduk aramızdan herkes ne kadar verebilirse. Atıyorum bugünün parasıyla çalışan biri elli, yüz, iki yüz veriyorsa biz de işte yirmi otuz elli ne verebiliyorsak. Bu paraları birleştiriyorduk, o da şunun için. Bu arada yavaş yavaş artmaya da başlıyoruz. İşte gerek posta kutusu üzerinden gerekse işte barda bir yerde öyle böyle sosyal hayatın içinde tanışan insanlar gelmeye gitmeye başlıyor. Bizim sevgililerimiz olmaya başlıyor, onları da katmaya çalışıyoruz. Gey barlar var, oralara gidiyoruz. Burdaki geylerin çoğu bizden eski kuşak. Yeni kuşak olanlar da, Kaos gibi politika yapan bir yerde ilişkilenmek istemiyor sosyal hayatı tercih ediyor. Ama böyle böyle biraz çeperimiz genişlemeye başlıyor.

Buse Kılıçkaya: Cezaevinde yoldaş

Bugün internet bilmem ne, şudur budur var ama o zamanlar elimize geçen ufacak yayın bizim için elmas değerinde bir şeydi, o da İngilizceydi veya oradaki cümlelerden tutup bir şeyler tartışıldığı dönemlerdi. Tek elimizdeki veri Kaos GL'nin çıkarttığı fanzindi. Onun dışında elimizde herhangi bir veri yoktu ve o da büyük bir çabayla çoğaltılıp orda işte “Sen bunu mu yazsan? O bunu mu yazsa?” falan denilip zaman zaman isimlerin değiştirilerek yazıldığı bir dergiydi. Elimizde ondan başka bir şey yoktu. O kitapçılara bile gitmesi büyük bir şeydi bizim için. Mesela İstanbul'a gittiği zamanı hatırlıyorum. Artık oradaki kitapçıda da denildiğinde, oradan alırdım ben dergileri, arkadaşlarıma hediye ederdim veya satmaya çalışırdım. Bizim için çok önemli bir şeydi. Oradaki dergi kitaplıkta kalmasın, satılsın da nasıl satılırsa satılsın diye bakıyorsun. Yoksa o kitapçı artık “Ya nasıl olsa satılmıyor, bunu da almayalım” filan diyebilir kaygısı da yaşıyorsun. Yayılınsın veya elimizde bir şey varsa işte onu okuduktan sonra otobüslere bırakmak, parklara bırakmak, bizim gidebildiğimiz, insanların olduğu yerlere bırakmak, bir başkasının da eline geçsin o da okusun. İlla lubunya olması gerekmiyor. Birileri okusun da yeterdi.

Ben bu arada bir ara cezaevine girdim. Cezaevine girdiğimde her şeyden önce kendimi çok yalnız hissetmiştim. Ailem ziyaretime geliyor ama lubunyalığımın bu kadar keskin ilk çarptığı yer cezaeviydi. Tek kişilik koğuşa atıldım. Hücreye atıldım, koğuş ne! Beton bir yatak yapmışlar, üstüne incecik bir yatak koymuşlar, yani yataklık yeri yapmışlar betondan, üstüne de incecik bir yatak koymuşlar. Kahverengi bir battaniye, tuvaletin yarısı açık orası da yine betondan. Bir böyle kapalı, en fazla üç adımlık bir yerde, trans olduğum için, bana koğuş vermedik-

leri için orda kalmak zorunda kaldım. Çok yalnızdım. Aile yok, ulaşabileceğim kimse yok, haberleşeceğim kimse yok ve ilk Kaos gelmişti aklıma. Annemler, ablamlara şey demiştim yani. Kaos ile iletişime geçin “Ben böyle bir cezaevindeyim ve çok kötü şartlardayım” diye. Aslında o gün de örgütlenmenin önemini anlamıştım. Buna hep inanıyordum ama o gün benim için apayrı bir şeydi. O küçük yerde kalmak, yanımda bağırın, çığlık atan insanlar ve aynı zamanda işte gardiyanların “Şu adam bilmem kaç kişiyi öldürmüş” falan dedikleri... Düşün, hemen yanında, yanında! Yani odanda birisi bilmem kaç kişiyi öldürmüş, öbür tarafta aklını kaçırmış bir adam, sen ortadasın ve ne güneş görüyor ne bir şey. Yemeğini servis ederlerken bile çok aşığılıksın. Bir de beni dışta bir camın göreceği yere koymuşlardı. Hayvanat bahçesinde hayvanlar olur ya böyle bütün insanlar gelir, akşamları gündüzleri belirli saatlerde bakar ve gider. Bana öyle yapıyorlardı. Direkt aslında iki yanımdaki daha ilginç konulardı ama ben onlara daha ilginçtim bence. Böyle, bakıyorlardı işte; “Nasıl yani, nasıl yapıyorsunuz?” şudur budur gardiyanların tacizinde kaldığım bir şeydi o zaman.

İnsanlar bence örgütlenmeli, örgütlü mücadeleye inanmalı. Ve ben mektup yazmıştım sanırım Kaos GL'ye oradan. Yirmi güne yakın da açlık grevinde kalmıştım. Kimsenin haberi yok! Bir ailemin haberi var. Ben yemek yemeyeceğim dedim. Ya beni koğuşa alacaksınız, düzgün bir yere alacaksınız ya da ben burada öleceğim. Gerçekten çok kötü bir aşamadayken savcı gelmişti. Savcı “Sen niye yemek yemiyorsun, ne olacak bu durum?” dediğinde bile sadece gözyaşı dökmüştüm. Hiçbir şey konuşmadan gözyaşı döktüm ve o ilk duruşum “Beni neden buraya koyuyorsunuz?”. Duruşum ve o direnişim benim koğuşa alınmamı sağlamıştı. Sonrasında oradan çıktıktan sonra, sene 2001, Kaos GL'nin ilk 1 Mayıs'a çıktığı zamanı gazeteden okuyup “Evet, ben arkamı topladıktan sonra Kaos'a tekrar gitmeliyim” dedim.

Özgür Azad: Muazzam bir şeydi

98'de aldım ilk Kaos'umu ama 97'de haberdar olmuştum. Taksim'de kitapçıdan almak bile inanılmaz bir şeydi benim için. Birkaç kitapçıdan en ücra olanını seçtim. Birkaç kez gidip, kitaplara bakıp, orda Kaos'u görüp, uzaktan izleyip alamadım. En son bir gün artık cesaretimi topladım. İşin komiği sanırım kitapçıda çalışan çocuk da lubunuydu. Matthew Shepard'ın ölüm haberinin olduğu sayıydı. Ki benim için de çok sarsıcı ilk olaylardan birisidir. Muazzam bir şeydi. Eve gittim, saatlerce okudum. Hem bilgilendirici yazılar vardı hem de daha güzel olan işte böyle kişisel hikâyelerini anlatan, koli hikâyelerini anlatan, muazzam bir şeydi. Benim için çok erotik bir şeydi. Aynı zamanda çok böyle kurtarıcı bir

dünyaya girmiştim. Sonradan hemen geriye dönük sayılarını da aldım. Sonrasında yıllar boyu Kaos aldım. Sonra tabii Kaos dergi üzerinden Lambdaistanbul'dan haberdar oldum. Lambdaistanbul'u daha önce duymuştum, Habitat döneminde, televizyonda görmüştüm aktivistlerin röportajı gibi bir şeyden. Kaos GL'den haberdar olduktan sonra aktivist olmaya karar verdim. Bilmiyorum tabii o zaman nasıl bir şey yapılıyor, ne ediliyor. 2000 yılındaydı. Hatta şeyi görmüştüm. Güztanbul. O dönem BaharAnkara, Güztanbul yapılıyordu. Güztanbul'un afişini görmüştüm bir rock barda. Ama adres yoktu, şey yoktu. Böyle bir-iki gün aradık. Kız kardeşime de açılmıştım öncesinde zaten. Kendim cesaret etmediğim için ona da söylemiştim hani benimle gel diye. Bir şekilde bulduk ama Pazar günü artık etkinlik bitmişti. Biz gittik, etkinlik bitmişti. Sohbet eden kişiler vardı. Dediler bitti, ama haftaya gelebilirsin, her Pazar toplantı yapıyoruz. Tamam dedim. Haftaya bu sefer kardeşim olmadan tek başına erkenden gittim. İlk giden bendim galiba hatta. O dönem bir vakfın toplantı salonu kullanılıyordu. Gittim beklemeye başladım. İnsanlar geldi. Tabii o da acayip bir şeydi benim için.

Salih Canova: Bir piknikten neler doğar?

Üniversitenin ikinci yılıydı, ağır bir depresyon geçiriyordum, ciddi intihar girişimlerim oldu. O süreçte zaten kulisler dönüyormuş arkadaşlar arasında. “Bu çocuğun bir derdi var bize söylemediği, galiba gey” diye. Gizlenmek de yormuştu beni, açılmaya çalışıyor ama bir yöntem bulamıyordum. Kabile Kitabevi vardı o dönemler Konak'ta, orada Kaos GL'yi görüyor ama dokunamıyordum bile. Bir şekilde, sanırım Öküz Dergisi'ne verilen röportajdan, dergiyi biliyordum. Bir gün TÜYAP'ta standları dolaşırken Kaos Yayınları'nın standına denk geldim, Kaos GL de vardı stantta. Önce birkaç tur attım sonra –hala görüştüğümüz- stant görevlisi Zelha'ya dergi hakkında birkaç soru sordum. Kendimce dergiyi tuzu kuru birkaç zengin ibne çıkarıyordur diye düşünüyordum. Nedense ben de sınıfsal bir ilişkilene kurgulamışım kafamda. Zelha bana dergiyi ve Kaos GL grubunu uzun uzun anlattı sağolsun. Dergilerden ücretsiz sayılar da verdi. Fuarda sakın bir köşede tüm sayfaları neredeyse yutarcasına okudum. Eve giderken de hepsini parçalayıp çöpe atmayı ihmal etmedim. Ama içim içime sığmıyordu açılacaktım artık.

Bir gün Hürriyet gazetesinde bi haber çıkmıştı. Bir araştırmaya göre işaret parmağı yüzük parmağından kısa olanlar homoseksüelmiş diye. Ben de artık çok dolmuşum demek ki o akşam birlikte yaşadığım üç ev arkadaşıma “parmaklarınıza bakabilir miyim?” dedim. Gösterdiler, gerçekten de bir tek benim işaret parmağım kısa onlarınki uzundu. İçlerinden biri “niye baktın ki?” dedi. Ben de

“homoseksüel misiniz değil misiniz onun için” dedim. Ev arkadaşlarımdan diğeri “nerden çıktı bu muhabbet?” deyince “ben homoseksüelim de ondan” dedim. Ama ağzımdan nasıl çıktı, noldu, ne bitti hiç hatırlamıyorum. Söyler söylemez hemen tuvalete gittim. Aynaya baktım. “Ben ne bok yedim” dedim. 2-3 gün soğuk rüzgârlar esti evde böyle ama düşmanca şeyler değildi. Nasıl davranacağı-mızı ben de, onlar da bilmiyorduk. Sonra bu arkadaşlarım dediler ki; Ankara’da Kaos GL diye bir yerin Işık Dağı’nda pikniği varmış. İçlerinden biri daha önce Ankara’da okumuştı, bir şekilde biliyordu dergiyi ve Kaos’u. İnsanlar buluşuyor-muş, sen de git istersen. Buluşma 19 Mayıs’taydı. 19 Mayıs benim doğum günüm-dür. Hatta Hürriyet, “19 Mayıs’ta eşcinseller Kızılay’da” falan diye sansasyonel bir haber yapmıştı. Kimsenin Kızılay’da mızılâyda olduğu yok tabi. Bir şekilde bana doğum günü hediyesi gibi bilet aldılar ve Ankara’ya gittim.

Bu arada gitmeden önce dergiyi aramıştım, o dönemler bir muhasebeciyle ortak ofis kullanılıyordu, danışma hattı benzeri bir de telefon vardı. O numarayı aramak için dünyanın en ücra telefon kulübesine gittim ama gerçekten İzmir’de bir dağın tepesine. Önce arayamadım, sonra bir daha denedim, karşıdaki “alo” der demez kapattım derken bir şekilde cesaretimi topladım -sonradan arkadaşım olan- Psikolog Murat aldı telefonu. Bu sanırım hayatımda kendim dışında ken-dini eşcinsel olarak tanımlayan biriyle ilk konuşmamdı, çok heyecanlanmıştım. Murat çok içten, arkadaşça ve beni rahatlatıcı biçimde konuştu. Buluşmaya dair bazı detayları aktardı. Derken kendimi Baharankara’da buldum. O zamanlar ba-harda Ankara’da Baharankara, Sonbahar’da da İstanbul’da Güztanbul buluşmaları yapılıyordu. Cebeci Postanesi’nin önünden Ali Erol aldı beni. O zaman sakalları epey uzundu Ali’nin. Şaşırmıştım. Eşcinselliği feminenlikle ilişkilendirerek yo-rukladığımdan sakallı bıyıklı birini beklemiyordum açıkçası. Çok güzel bir kaç gün geçirdim Ankara’da, hala o günden görüştüğüm arkadaşlarım vardı, rahmetli Mahmut’la orada tanışmıştık mesela. Sonrasında her şey çok hızlı gelişti. Anka-ra’ya gidip geliyor, dergiye bir şeyler yazıp çiziyordum. Böylece benim için de uzun yıllar sürecek aktivizm dönemi başlamış oldu. O ara Kaos İzmir’de satılma-maya başladı, sanırım ilgilenen kişi şehirden ayrılmıştı.. “Aaa niye satılmıyor?” dedim. Ali de klasik tavrıyla “e şekerim sen dağıtsana satılsın” işte, dedi. Derginin İzmir dağıtımını üstlenmiş oldum böylece.

93:

MEYDANA ÇIKIŞ VE İSTANBUL'DA YÜRÜYÜŞ DENEMESİ

Mine Yanat: Ne demek eşcinsel terörist?

Lambdaistanbul öncesinde ben İbrahim Erenlerle tanıştım. Onlarla toplantılar yapıyorduk. Demet Demir de vardı. Bana çok destek oldular. Bir sürü insan vardık. Bayağı güzel toplantılarımız oluyordu. Ama çok ilerlemedi. Ondan sonra yeni bir grup başladı artık toplanmaya. Bu toplantıların içine Heribert de katıldı. Tam hatırlamıyorum ama sanırım Heribert'in evinde isim bulmaya çalışıyorduk kendimize. O diyor ki işte şöyle olsun, ben böyle olsun. Bir türlü bulamadık. Ben de o zamanlar simgelerle uğraşıyorum. Eşcinsel simgeler nedir ne değildir diye. İşte denizatıydı, şuydu, buydu, ben dedim denizatı yok olmaz dediler. Tamam dedim. Ben dedim matematik aşığım, Lambda olsun o zaman. Herkes hemfikir oldu, öyle Lambda kuruldu. İsim verildi. Yavaş yavaş açıldık. Tabii bu arada bir de yürüyüş denedik. Yürüyüşe hazırlanması çok güzeldi. Biz çok güzel bir heyecanla hazırlandık. Toplantısı güzeldi. Herkes böyle mutluydu ama basından dolayı bayağı halkı galeyana getirdiler diyebilirim. Çünkü İstiklal Caddesi'nde yürüyüş başlamadan önce daha insanlar çıkmadan, caddeye tam olarak bile çıkmadan polisler, yakaladı insanları. Eve tehditler başlamıştı. Yani ben şeyi biliyorum, annemi arayıp da “Senin kızını biz kadın da yaparız, şey de yaparız. Kzın yola gelsin, ya o kızını evlendir, yoksa işte şöyle olur böyle olur” bir ton tehditler. Annem o sayede öğrendi biraz. Korkmaya başladı annem, “Kızım” dedi, “bunu gizli yap. Yapma yani, bu kadar önde olmak zorunda değilsin” gibilerinden. Ama ben şey yapmadım yani olacağı varsa olur. Hatta emniyete gittim, dedim kardeşim böyle böyle tehdit altındayım, telefonla tehdit ediliyorum.

Yürüyüşten önce işte yürüyüşü bildirdik, açıklama yapıldı. Beyoğlu İş Merkezi'nde bir kafede açıklama yaptık. O açıklamada basının tavrı güzeldi ama sonra çıkan haberler çok kötüydü. “Yok Müslüman mahallesinde salyangoz yenmez, yok şöyle, yok efendim burası Brezilya değil” gibi şeyler. Ve o günü hiç unutmuyorum. Valla biz dört beş kişi bir anda bir yerlere savrulduk, ara sokaklardan.

İzimizi kaybettirdik, ondan sonra Tünel'de birkaç kişiyi dövdüler ettiler, ondan sonra o havaalanından gelenleri sınır dışına yolladılar. Daha yürümeden parçaladılar diye biliyorum yani, yürüyüş olmadı yani ama yine de güzel bir adımdı.

Karakolda şey vardı, bu eski dosyalar vardır, karton dosyalar, üzerinde şey yazıyordu, kurşun kalemle yazılmış, eşcinsel terörist diye. O benim çok acayibi-me gitmişti. Ya dedim bunu bu şekilde yazdın. Bunun bana bir kopyasını verir misiniz, bunun fotoğrafını verin bana yani. Ne demek terörist, kim ne oluyor?

TOPLAŞMA MÜCADELESİ

Ali Özbaş: İHD'den “kovulma”

İHD aslında kovma derken defolun şeklinde değildi. Bizim ne olduğumuzu biliyorlardı, orda toplantılar yapmamıza müsaade ettilerdi ama biz yetinmedik. İlla daha büyüğü daha büyüğü... Orda toplanıyoruz ama biz kimiz? Bir avuç gariban lubunya değiliz. Bir ad koyalım... Resmi olarak da bizi tanısımlar burda dedik ve orada komisyonlar şeklinde ilerliyordu. Biz de İHD'nin gey ve lezbiyen komisyonunu kurmak istedik. Ancak İHD buna yanaşmadı. Bizim bu talebimizi önce uzattı sonra kabul etmediler. Uygun görmediler. Her zaman zaten bi “bile” şeyi vardı ya da bi öncelik. “Ama biz buna bile izin vermedik” gibi çeşitli şeyler vardı. Bu da bizi onların mekânında toplanmaktan soğuttu ancak kendimize ait bir mekânımız da olmadığı için kafelerde toplanmaya başladık. Özellikle sessiz saatler ve sessiz mekânları tercih ediyorduk rahatlıkla konuşabileceğimiz, tartışabileceğimiz. Ve her arkadaşımızın kendini rahatsız hissetmeden oraya girip çıkabileceği mekânlar. Değişik mekânları dolaştık.

Ali Erol: Bar ve kafelerde toplantılar

Hepsini anmak mümkün değil de Olgunlar'da Sakal Kafé'yi anmak gerekiyor. Çünkü odasının birini bize veriyorlardı toplantı saatinde. Ordaki toplantılar iyi geçiyordu, bölünmüyordu, etmiyordu. Bir de Kızılay'da eski Fransız Kültür'ün karşısında Toplumsal Araştırmalar Vakfı vardı, üç artı bir daire. Orda da arkadaşları bir odayı bize veriyorlardı. Örneğin Toplumsal Araştırmalar Vakfı salonunda geçen uzun dönemli toplantılarımız bizim yavaş yavaş kurumsallaşma denemeleri yaptığımız toplantılardı. Çünkü çalışma grupları oluyordu. Film gösterimleri yapıyorduk örneğin. Film gösterimleri üzerinden tartışmalar yapıyorduk.

Mine Yanat: İstanbul ev toplantıları

93'ten sonra biraz çekingenlik oldu ama toplantılar devam etti tabii. Yine bayağı sene geçti, broşür çıkarmaya, ufak dergiler çıkarmaya başladık. Ben pek fazla ilgilenmiyordum, daha doğrusu, onla ilgilenen arkadaşlar vardı, Heribert'in evinde toplanıyorlardı. Bir müddet toplantılardan öteye pek fazla gidilmedi. Ama daha sonra yavaş yavaş toplantılar evlerden mekânlara kaydı. Mekân bulmak da zor. Bin bir rica ile yer buluyorduk toplanmak için.

Ben oğlana hamileyken kimse bilmiyordu bir süre. Ailemden gizledim, erken geldi zaten fazla dayanamadı, 7 aylıktan doğdu, annem de hastanede öğrendi. Rahmetli, şimdi İstanbulluyuz ama inanın İstanbul içinde yetişmiş insanlar, kadınları biraz daha muhafazakârdır. Ben biraz da asiyimdir, ben bir bireyim der geçerim. Annem bana dedi ki, “Sen” dedi, “bak, kardeşin istemiyor” dedi. “Bu çocuğu birine verelim” dedi. Dedim “Anne sen ne diyorsun? Ben onu veremem.” Hatta hiç unutmuyorum gazeteci Mehmet Duru vardı. Allah razı olsun ondan, o çok büyük yardım etti. Geldi anneme dedi ki, “Şükran Teyze” dedi, “Bu bir anne” dedi, “O benim kardeşim” dedi. “Sen evine almıyorsan, benim kardeşim çocuğuyla benim evime gelecek” dedi. “Ne zaman istersen gelip görebilirsin” dedi. “Anne” dedim, “sen de annesin” dedim. Böyle bir şeyimiz oldu. E tabii benim annem de anne yani sonuçta. Bir hafta geçmedi bile, geldi torununu gördü ondan sonra “Eve gidiyoruz” dedi.

Öner Ceylan: Lambda mekânlarda

İnternet çok kısıtlıydı. Ben de zaten iş yerimde olması sebebiyle internete girebilmiştim, evlerde pek daha internet bağlantısı yoktu. İnternet yokken nasıl oluyordu bu işler? Lambda'nın bir internet sitesi vardı o beni çok şaşırtmıştı bulduğumda, çünkü Google yoktu, kolayca bulunamıyordu. Araya araya bulmuş-tum Lambda sitesini ve Lambda'nın dergisini oraya koymuşlardı. Orda yazılar, okumuştum çok heyecanlanmışım Türkçe bir şeyler okuduğum için bu konuda. Sonrasında benim sosyalleşme ortamım Lambda oldu. Lambda ile beraber, Lambda'daki insanlarla beraber gittiğim yerler oldu. Cuma akşamları Heribert'in evinde toplantı alıyorduk, bir dergi çıkarıyorduk o zaman, onun da adı Yüzde Yüz GL idi. Daha sonra Cins olarak adını değiştirmiştik o Cins'in başında da sonunda da üç nokta vardı. Bir de tabii burda onu da söylemem gerekir; o zamanlar kullandığım sözcük eşcinseldi, bugünkü trans, biseksüel lafı vardı ortada ama Lambdaistanbul Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi'ydi adı o zaman. Eşcinseli bir çatı kelime olarak kullanıyorduk, her şeyi kapsıyor diyorduk. O zamanki jargon öyleydi, dolayısıyla derginin adı da böyleydi. Hep değişiyor bu jargon, hep akış halinde ama bugünkünden çok farklıydı. Ben o dergiyle ilgili getir götür işleri yaptığımı hatırlıyorum. Onun dışında broşürler çıkarıyorduk, genelde bunlar HIV ve AIDS ile ilgili broşürler oluyordu.

ODTÜ, LEGATO

Yeşim Başaran: Beni çaycı abiye sorabilirsiniz

Ben Kaos GL'ye ilk mektubu şimdi bile hatırladığım PK 53 Cebeci-Ankara adresine yazdığım ODTÜ'de öğrenciydim ve oturduğum dairenin posta kutusu yoktu. O yüzden nasıl ulaşacaklar? Telefonum da yok. İnternet zaten yok. Ben de şey yazmıştım. ODTÜ Endüstri Mühendisliği'ndeyim. İki kattan oluşuyor bizim bölüm. Ya dördüncü ya beşinci kattayım her zaman. ODTÜ'lü bir arkadaşınız varsa, gelip beni orda bulabilir. Çaycı abiye sorabilir. Çaycı abinin telefonunu verdim. Onu arar Yeşim'i isterseniz, o beni bulur çağırır telefona. Bana ulaşmaları için bu tip şeyler yazmıştım. Çünkü bana başka bir şekilde ulaşamayacaklar. E tabi o mektup ellerine hiç geçmemiş. Yanıt gelmedi de. Sonra tanışınca anladım ki ODTÜ'de zaten birileri yokmuş. Daha doğrusu varmış bir arkadaş, yüksek lisans yapıyordu o, o kadar. O da daha eski zamanlarında Kaos'un var, o yıllarında pek yoktu. Yüksek lisans yaptığı için lisan öğrencisi kadar okulla da bağlantılı değil.

O senenin Bahar Şenliği'nde Kaos GL satmak için stand açtım. O standı açınca ODTÜ'deki tek eşcinsel olmadığım ortaya çıktı. Birçok insan geldi benden dergi satın aldı ve sürekli sohbet ettik tabii. Bir süre sonra zaten o stand şeye dönüştü. Standın arkasında gün boyu bir çember var. Biz orda sohbet ediyoruz. Dergileri yan stand satıyor. Çünkü herkes kendini ODTÜ'deki tek eşcinsel zannediyormuş. Ve öyle olmadığımızı görünce kopmadık. Birbirimizi bırakmak istemedik. Mimarlık kantini bizim buluşma mekânımız gibi oldu. Bir etkinlik yapıyoruz gibi değil de günün hangi saatinde gidersen git orda bizden birileri bir masada muhabbet ediyor gibi bir durum. "Eşcinseller nerde? Abi mimarlık kantininde takılıyorlar" gibi bir durum oluştu. Ve de hani o onu tanıyor, o onu tanıyor filan ya da biz böyle ortaya çıkınca benim zaten tanıdığım başka insanlar bana açılmaya başladı. Ben bir kez saymıştım. Oturup liste yapmıştım. On sekiz kişi filan bana açıldı. Yıllar yılı ODTÜ'deki tek eşcinsel kendimim zannediyorum. Karşı yurttan, yan odadan, takıldığım bir öğrenci kulübünden, bizim bölümün bir üst sınıfından bir sürü insan gelip açıldı. Kartopu gibiydi. Ondan sonra da bir şeyler mi yapsak okulda, demeye başladık. Bu arada o standı açtım diye bir görünürlük oldu. Başka topluluklardan da insanlar bize gelmeye başladı. Bir siyaset bilimi öğrencisi LGBTİ hareketi ile ilgili uluslararası bir tez ya da makale gibi bir şey yazıyormuş ve makalesini sunacak bir etkinlik yapacaktı, bize geldi. Siz

de gelip Türkiye'yi anlatır mısınız, dedi o etkinlikte. Ben çok giderdim okuldaki etkinliklere ama hiç cesaret edip, söz alıp bir yorum yapamazdım, bir soru sormazdım. Hiç topluluk içinde konuşma denemeleri yapmadan birden konuşmacı pozisyonuyla o işe girmiş oldum. Ciddiye aldılar, geldiler sonra tartışılar, sorular sordular.

Benim ODTÜ'deki son senemdi. Keşke bütün yıllarını o şekilde yaşamış olsaydım. O son seneyi en azından o şekilde aktif ve sosyal bir şekilde geçirmiş olmak beni çok mutlu ediyor hayatımda. Kulübü de kurduğumuzda, kulüp derken hani gidip böyle okula resmî kayıtlı bir kulüp şeklinde kurmadık. İşte isim ne olsa dedik. Bir arkadaş şey önerdi. O tarihlerde gey kelimesini gay diye yazıyorduk biz de. Lezbiyen Gay... Gay diye yazıyoruz gey diye okuyoruz. Lezbiyen Gay Topluluğu. Baş harflerini şey yaptığında LEGATO yapıyor. Ve ODTÜ'de de öğrenci kulüplerin sonunda topluluk denir. Dağcılık Topluluğu, Edebiyat Topluluğu gibi. Dolayısıyla topluluk. LEGATO da müzik teriminde notaları birbirine birleştirme anlamına gelen bir şey. Arkasında güzel bir hikâyesi olan bir isim. Bir arkadaşımız onu önerdi. LEGATO ismi çıktı böylece. Ve de etkinlik yapacağız, nasıl yapacağız? İzin almadan etkinlik yapamıyorsun. Siyaset Bilimi Topluluğu'ndan insanlar bize dedi ki, "Bizmişiz gibi etkinlik yapın." Yani "Bize hiçbir şey sormanıza gerek yok, ne yapmak istiyorsanız yapın. Bizim yönetim kurulumuza işte başvurdu da, tartıştın da, işte etkinlik onaylandı. Öyle bir şeye gerek yok. Siz bizim adımıza istediğiniz gibi kullanabilirsiniz." Böyle bir şey dediler. Dolayısıyla biz etkinlik yapıp başvururken de Siyaset Bilimi Topluluğu gibi başvuruyorduk.

DEMİR ATMA ZAMANI: KAOS KÜLTÜR MERKEZİ

Ali Erol: İlk mekân

Demirlibahçe'deki bizim evin sadece bizim hayatımız için değil Kaos'un ilk dönemleri için de önemli bir anlamı vardı. Ama Demirlibahçe'de uzun süre Kaos'un kurulması, inşa edilmesi, derginin düzenli çıkması, ev toplantılarının yapılması devam etti. Bir gün çat kapı polis geldi. Ya dedi işte "Bu dergiyi siz çıkarıyormuşsunuz". Ben hemen atıldım, biraz da öğrencilikten kalma sezilerimle. "Yooo" dedim, "yani biz değil, ben çıkarıyorum." En azından bir kişi gitsin diye. "Tamam" dedi "problem yok ama" dedi "bu dergiyi bundan sonra böyle çıkaramazsınız çünkü bu derginin kaydı yokmuş". Şu an Cumhuriyet Savcılığı içinde adliyede olan Basın Masası o dönem için Emniyet Müdürlüğü'nün içindeydi. "Oraya gelip kaydını yaptıracaksınız" dediler. Ben de "Tamam yani ne gerekiyorsa yapalım" dedim. Bu şu anlama geliyordu, aynı zamanda derginin bir idari merkez adresini göstermek de gerekiyordu. Aslında polis de lubunyalarda herkes de biliyormuş zaten derginin merkezinin Demirlibahçe'de olduğunu. Ama bunun adını koymak ve formel yasal hale getirmek için bir prosedür var ve bu prosedüre uyup uymayacağımızı yokluyor. Ondan sonra dedik ki bu evi gösteremeyiz, göstermememiz gerekiyor. Bizim kendi yaşadığımız ev. Tamam gizlimiz saklımız yok işte kaç yıl olmuş bir problem yaşamamışız mahallede vesaire fakat hani dergide idari merkez olarak adres olarak göstermek başka bir anlama geliyor. Mekân arayışlarımızda ilk olarak hiç gidip gelmediğimiz Kennedy Caddesi'nde bir adresi gösterdik. En azından dergi çok aksamasın diye. Sonra Ergün Sokak'ta bir arkadaşımızın muhasebe bürosunun bir odasında toplantıları vesaire yapmaya başladık.

O dönem aynı zamanda bizim için yavaş yavaş yeni karşılaşma, yeni çatışmaların da ortaya çıktığı bir dönemdi. Tamam biz dergi için mekân bulacağız, diğer taraftan istediğimizi biz yaptık diye iş bitmiyor. Savcılık şimdiye kadar bu dergiyi kaydettirmedik diye bize soruşturma açtı ve bizim avukata ihtiyacımız vardı. Sosyalleşmede, güllümde, muhabbette gey avukat arkadaşlarımız olduğu halde görünürlük meselesinden dolayı bu arkadaşlarımız bizlerin mahkeme süreçlerini takip etmeyi istemediler ve bizi gene hetero arkadaşlarımız mahkemede savundu. Mekâna ihtiyacımız var, gene hetero arkadaşımız bürosunun bir odasını açtı ya da İnsan Hakları Derneği'nde yaşadığımız sorunda gene hetero bir arkada-

şımız “Ya arkadaşlar siz ne yapıyorsunuz yani bu iş böyle olur mu?” diye çıktı. Dolayısıyla bunları da görmek önemlidir, diye düşünüyorum. Çünkü geylerin açılma problemleri ya da kaygıları çok zaman aldı.

Örneğin herkes ne bilir? İşte Türkiye’de gökkuşağı bayrağıyla ve kendi pankartlarıyla eşcinseller ve translar ilk defa Ankara’da 1 Mayıs’a 2001’de katıldı, denir. Doğru... Yani bu tarih olarak doğru ama bizim bir deneme 1 Mayıs’ımız var 1997’de. Biz zaten düzenli Pazar toplantıları yapan, dergisini düzenli çıkaran, çalışan, mücadelesini politikasını örmeye çalışan bir grubuz. Aslında bir nevi adı konmadan dernek gibi çalışma aşamasına gelmiş bir grubuz. Dolayısıyla biz 1 Mayıs’a katılmak istiyoruz ve 1997’de ilk defa 1 Mayıs’a katıldık. 1 Mayıs’tan sonraki Pazar toplantısında kıyamet koptu. Yani bir kesim şey diyordu “Ya arkadaşlar ne işimiz var 1 Mayıs’ta?!” ya da “Ne işimiz var 1 Mayıs’ta?” diye anlamak için soruyordu. Bir kesim seziyordu bu işin nereye varacağını ve sonunun nasıl gelişeceğini. Bir 1 Mayıs’a katılmakla bu işin bitmeyeceğini sezdiği için de şey diyordu yani “Nerden çıktı bu?”. Yani şu aşamaya gelmek zaman aldı... Hayır... Yani Kaos 1 Mayıs’a katılır ve eşcinsellerin güvenli bir şekilde burunları bile kanamadan katılıp geri dönmesini sağlamak için çalışır ama herkesin de her yere katılmasını dayatmaz. Yani ben bir rahat olayım. Örneğin bir grup 1 Mayıs’a gittiğinde ben de büroda nöbet tutup, orayı açık tutabilirim hem de arkadaşlarım döndüğünde çayı, kahveyi, simidi hazır edebilirim. Yani nerden ne tutmak istiyorsam, elimden ne geliyorsa diye. Bu aşama örneğin zaman aldı aslında. Gene benzer bir şekilde Mehmet Ali Birand 32. Gün’e özel bir program yapmak istiyordu, işte biz de “Ne var bunda, biz zaten artık kendimizi gizlemiyoruz, bari katılalım” dedik. Gene kıyamet koptu. “Nasıl olur” işte, “gruptan örgütten dergiden iki kişi buraya katılsa bile aslında iş onlarla bitmeyecek çünkü ben de bu grubun bir üyesiyim” diye, o görünürlük çatışması dönüp dolaşıp beni de zorlayacak diye hissediyor insanlar...

Orda tarihi müdahalelerde bulunduk bence. Örneğin orda biz de şeyi seziyorduk; burda arkadaşlar aslında bize ne anlatmak istiyor? Yani bu kaygı kişisel bir kaygı mı, kolektif bir kaygı mı, bu kaygı bir şeyi öngörememe ve bilmemekten kaynaklanan bir kaygı mı, yoksa bizim “Aaaa biz işin o kısmını kaçırmışız, akıl edememişiz” dememiz gereken ve dönüp kendimize bakmamızı gerektiren bir uyarı mı onu anlamaya çalıştığımızda, ben şunu fark ettim. Haaa o 32. Gün televizyona çıkma çıkmama, görünürlük meselesinde, 97 1 Mayıs denemesinde ve saire, yani grubun selameti açısından, grubun ortalaması açısından ve de örgütlü bir networkü korumak için grubun ortalamasının talebine uymak gerektiğini düşündüm. Eğer ki onu yapmamış olsaydık, muhtemel Kaos GL’de çok daha radikal bir kırılma olacaktı ve Kaos GL kendi hani ortak, bağımsız ve kapsayıcı hattın-

dan savrulup daha küçük bir grup olacaktı, diye düşünüyorum. Bunun mekânla da ilgisi var. Gene o toplantılar esnasında yavaş yavaş sayının arttığını gördükçe insanlar, daha önce biz gidip bir kahve, bir bira içeceğimiz bir mekân bulamazken yeni yeni mekânların çıkmasıyla artık en azından belli bir dönem, örneğin kışın herkes burdayken sana ihtiyacı yok, ama Ankara'nın boşaldığı bir dönemde müşteri olarak gördüğünde seni "gel" diyor aslında. Altı ay sonra seni kovacak olsa bile bir kulp bulup. Orda toplantıların örneğin bir barda yapılması önerisi de gelmişti. İlk defa orda da bir ben şeyi fark etmiştim. Ya işte insanlar gözle-riyle bize bakıyor fakat şey yapmak da istemiyor, bizim anlamamızı istiyor. Bu arkadaşlar, aslında düzenli olarak bara giden arkadaşlar o bara gitmek istiyorlar, ama pazar günü geldikleri bu toplantının o barda yapılmasını istemiyorlar. Bunu görmemiz için bize bakıyorlar fakat o bara toplantıya davet eden arkadaşlarla da bozuşmamak için orda karar mercii olarak bizi görüyorlar. Biz de orda gene radikal "Hayır bu tartışma bitmiştir, bu toplantılar mekan bulduğumuz sürece devam edecek, ama asla bir siyasi partinin salonunda ya da bir barın bilmem neresinde bu toplantılar olmayacak" dedik. Diğer o televizyon, 1 Mayıs vesaire konusunda da "Ha grup demek ki buna henüz hazır değil. Grubu dağıtmaktansa, biz bunu üç yıl erteleyelim" demiştik. Nitekim öyle oldu. İşte 1 Mayıs 2001'de ilk defa kendi gökkuşağı bayraklarımızla kendi pankartlarımızla, eşcinsellerin dergisi Kaos GL geyinden transına kadar ortak katıldığımız 1 Mayıs'ta bizim aynı zamanda kendimize ait bir mekânımız da nihayet olmuştu. Ve orda önceden zaten toplantılar yapılmıştı, niye katılıyoruz vesaire ve orda grup artık katman katman kendini koruyan kendi içinde kendisi için hareket eden bir yapıya dönüşmüştü. Örneğin 1 Mayıs'a kim gidecek? 1 Mayıs'a gidenler gittiğinde merkezde kim kalacak? Merkezin kapısının sorumluluğu kimde olacak? Çayı kim demleyecek? Gelenle kim ilgilenecek gidenle kim ilgilenecek? Bütün bunlar olduğunda o yıl bir coşkuyla ve nihayet evet bu yıl oldu diyerek ve 1 Mayıs'tan sonra tekrar merkeze gelip çay kahve içip simit peynir yediğimiz ve insanların kendini iyi hissettiği bir şey olmuştu. Ve mekân bulma sorunu çözülmüştü diyebilirim.

Oya Burcu Ersoy: Kültür merkezi buluşmaları

Mekânın olması hepimiz için çok büyük, çok güzel bir şeydi. Ben mutlaka her fırsatta gidiyordum. Bir şeyler yapmak lazım, oraya yeni gelenlerle tanışmak falan. Mekân çok önemli. Daha fazla insana eşcinselliğin ne olduğunu, eşcinsellerin her yerde olduğunu göstermemiz gerekiyor. Bu da bunun çok önemli bir aracı ve ben de bunun içinde olmalıyım. Çok fazla kişi de yok. İnternet daha yeni yeni yayılıyor o dönemde. O yüzden hani öyle Facebook'lar, Instagram'lar, şunlar

bunlar olmadığı için dergi dağıtma çok önemli, afişler çok önemli, yapılan etkinlikleri duyurmak çok önemli, insanları kültür merkezine çağırmak, etkinliklere katılımlarını artırmak önemli. Çok değerliydi yani. O yüzden hiç bırakmadım diyebilirim.

Bir yandan da doğal olarak ataerkil dünya, ataerkil ülke ve örgütlenmede de kadınların kendine güvenip bir şeyler yapması ayrıca cesaretlendirme gerektiren bir şey olduğu için kadınların Kaos GL'de aktif olmasını sağlayacak ya da en azından gelmesini cezbedici hale getirecek şeyler yapmak istedik. Kaos GL'ye geldiğinde mesela bir kadın eğer orada kadın yoksa, sadece ne bileyim erkeklerle karşılaşıyorsa, tam kendini açmıyor. O yüzden de dedik ki böyle özel bir zaman ayırsak hiç değilse diğer zamanlarda gelmekten çekinen, ayakları geri giden kadınlar bu şekilde gelir, bu şekilde ısınır. Öylece kadın buluşmaları doğdu. Önce Pazar sohbetlerine gelip sonra Kaos GL'de aktif olarak bir şeyler yapmaya başlayan kadınlar çok oldu. Yani istediğimiz gibi oldu kesinlikle.

Umut Güner: Kafe-kültür merkezi tartışmaları

Tezgâh tükenmeden önce Kaos'a gelmememin ikinci nedeni, Hacettepe'de bir arkadaşım vardı oranın öğrenci topluluğundan. Herkes ODTÜ'yü bilir ama Hacettepe'de de bir eşcinsel öğrenci topluluğu vardı. Film gösterimleri yapmış, düzenli standlar açmıştı. Oradan arkadaşım beni Beytepe'de tezgâh açarken gördü ve gördüğü anda "Sen eşcinselsin" diye bağırdı. Ve böyle dehşet yani. Tamam, ben eşcinselliğimi yaşıyorum, ediyorum ama mesela hani b, birinin bana sokakta herkesin içinde sen eşcinselsin diye bağırması anlamına gelmiyordu. Her gördüğünde beni "Sen eşcinselsin, Kaos'a gelmelisin" diye yapıyordu yakama. Ve ben şey diyordum hani Kaos bunun gibi insanlarla doluysa, gitmemem lazım. Bir dönem ondan da erteledim. Daha sonraki süreçte Kaos'a tam bu otostopla gezme sonrasında gittim. O zamanlar Kaos'un kafesi vardı. Kafesi de aslında alternatif bir kafe olarak dayanışmaya da açık ve insanlara da buyur, gel dedikleri bir yerdi. Kaos'un ilk mekânı. Orda mutfakta oturuyorum. Dar bir mutfaktı. Ali Erol geldi. Hiç hoş geldin de demeden "Bunun burda ne işi var, geçsin salonda otursun" dedi bütün sempatikliğiyle, güler yüzüyle! Benim burda olmamam lazım diye hissettim ama aslında bir taraftan o iyi de oldu. Çünkü hayatım boyunca ben mutfığa gelip oturup gidebilirdim. İkinci sefer gelişimde kafeye oturmaya geldim. Ama o arada pat diye taşındılar. İnternet o kadar yaygın değildi. Kaos'un nereye taşındığını bulmak da o kadar kolay değil. Herhalde bana kader Kaos'a gitme diye bayağı tatlı mesajlar verdi ve ben hiçbirini almadım. Kaos'un ikinci mekânına ilk geldiğimde pazar günü toplantı varmış. Kapıyı açan kişi "Toplantıya mı geldin?" dedi. Ben

de “Hı hı” dedim. Toplantının ne olduğunu da, ne için toplandıklarını da bilmiyorum. Orda oturmuş oldum masaya. Ondan sonraki süreçte de bu arada Kaos o zaman da bu kadar sevimli ve güler yüzlü bir örgüttü. İnsanlar bu niye geldi diye bakıyordu. Bir önceki dönemden farklı olarak toplantıları ikiye ayırmışlar. Artık kendi yeri de daha iyi. Mekânları var ve o mekânı iyi kullandıkları için daha geniş zamanlarda kullanabildikleri için bir grubun kendi iç toplantılarını yaptıkları aşama bir de ikinci herkese açık toplantılar. Ben grubun kendi iç toplantılarına kazara katılmış oldum.

Kafede o dönem gözleme mi yapsak soğuk sandviç mi yapsak tartışması yapıyorduk. Ama bu tartışmanın arkasında şöyle bir background vardı. Aslında biz Kaos’un kafesinde yani Kaos’un kendi ticari işletmesinde insanlarla nasıl ilişkileneceğiz? Tartışılan temel mevzu buydu. Buraya gelen insanlar kafenin müşterisi mi, Kaos’a bilgi almaya, bilinçlenmeye ve örgütlenmeye gelmiş insanlar mı? Örgütle kafenin aynı mekânda oluyor olmasının verdiği bir rahatsızlık vardı ve uzunca bir süre bunun dışında hiçbir şey konuşamaz haldeydik. Kirayı nasıl ödeyeceğiz, su nolacak? Bir de benim geldiğim dönemde bozulmuş bir şofben vardı. 2002’ye kadar da bozuk kaldı o. Her haftanın en son gündemi de şofbeni yaptırılmı mı değiştirelim mi oluyordu. Tam o dönem Çankaya Belediyesi’nin çok büyük bir desteği oldu, kafeyi kapattı. Şikâyet edilmiş güya. Oturduğumuz apartman işyeri ruhsatı almaya müsait olmadığı için kafenin kapatılmasına karar verdi. Ama mesela kafenin karşısında Kitap Kurdu diye bir yer vardı. Hani onlar nasıl ruhsat aldılar? Onların da ruhsatı yoktu. Aslında o torpille dönen bir işti. Bizim torpilimizin olmaması nedeniyle kafe kapandı. O dönem kapaklardan birine çay bardağıyla çok yaratıcı olduğunu düşünerek ‘Çay bahane’ diye şey yapmıştık. Ama daha sonra şeyi hatırladık ya bizim temel amacımız insanları değiştirmek, dönüştürmek ve birlikte özgürleşmek için. Kafe bunun için sadece bir araç. Ve zamanla kafe dönüştürmek istediği şeyin önüne geçmişti ve cidden şeye şükrettik hani iyi ki kafe kapanmış ve kültür merkezi işlevi kazandı diye.

Bu arada kafenin olduğu dönemler ve kafenin olduğu dönemden sonra perşembe sohbetleri, pazar toplantıları gibi toplantılar çok fazla yapıyordu. Bu da aslında Kaos’a gelip bilgilenmek isteyen insanların dahil olabilecekleri, tartışabilecekleri toplantılar oluyordu. Mesela şeyi çok tartışıyorduk kendi teknik toplantımızda; biz tartışmaya ne kadar müdahale etmeliyiz ve uzlaştığımız nokta toplantıda herkesin eşit söz almasını sağlamak ve Kaos’un eşcinselliği nasıl aktardığına dönük bilgiyi de kendi kişisel görüşümüzü çok ayırıştırarak vermek. Çünkü bizim ordaki kimliğimiz tartışılabilir, karışabilir. Hani bu Kaos adına mı söyleniyor, Umut kendi kişisel fikrini mi söylüyor? Mesela bunu mutlaka belirtiyorduk

“Ben kişisel olarak böyle düşünüyorum” gibi şeylerle. Diğer taraftan tartışılan bir mesele de, kafenin olduğu dönemde özellikle kafeye gelen insanlar aslında benim gibi bir şekilde parkta, sinemada, hamamda, barda bulmak istediği ve bulamadığı ihtiyaçlarını karşılamak için geliyordu. Aslında seks partneri bulmak için geliyordu. Biz şey diyorduk insanlar bunu bulup gitsinler mi? Yani hani burası sadece bir seks ve romantik ilişkiler için insanların birbirleriyle tanıştığı bir yer mi olmalı, yoksa bunu da aşan başka bir işlevi olmalı mı diye? Sonra biz bu gelen insanlarla Kaos adına konuşup aynı zamanda onların seks partnerleri olmaya ilk aday olduğumuz mesajı vermeli miyiz, vermemeli miyiz? Belli bir süre sonra şey yasağı getirdik hafif yarı şaka yarı ciddi. İlk gelenle bir ay yatmıyoruz. İnsan sosyalleşsin. Eşcinselliğin seks dışında ihtiyaçları olduğu, bir sosyalleşme ihtiyacı olduğu, aynı zamanda sosyal bir kimlik olduğunu fark ederek bizimle hayatına devam etmesi için öyle bir dönem yaşandı.

İSTANBUL'DA BİR YUVA: LAMBDAİSTANBUL KÜLTÜR MERKEZİ

Öner Ceylan: Terkos Çıkmazı

Toplumsal Araştırmalar Vakfı'nda toplanıyorduk, oraya hem kira ödüyorduk hem de orayı sadece Pazar günleri birkaç saatliğine kullanabiliyorduk ve bir yerimiz olsun çok istiyorduk. Ondan sonra düşündük yani yapabilir miyiz yapamaz mıyız, ilk başlarda uzak bir hayal gibi geliyordu, keşke bir gün olsa gibi. Daha çok maddi açıdan olamayacağını düşünüyorduk. İdare edemeyeceğimizi, sürdüremeyeceğimizi düşünüyorduk. Sonra bir gün küçük bir hesap yapalım dedik ve bakkal defteri gibi bir hesap yaptık ve yer aramaya başladık. Orada tabii bayağı zorlandık. STK'yız filan ama neyle uğraşıyorsunuz derlerse ne diyecektik? Hatta kendi aramızda çiçek böcek derneği diyelim gibi espriler de yaptık. Ondan sonra yani bir yer bulduk. Terkos Çıkmazı'ndaydı. Büyük bir heyecanla badana yaptığımızı hatırlıyorum. İnanılmaz heyecanlıydık. Onur Haftası'ndan bir ay filan önceydi. Biz üst kattaydık ve alt kat boştu. Kocaman bir yerdi. Alt katta da o sene Onur Haftası'nı yaptık. Orada paneller falan yaptığımızı hatırlıyorum, bayağı güzel geniş katılımlı olduğunu hatırlıyorum, tabii o zamanlar sürekli etkinlikler falan olmuyordu, dolayısıyla, bu önemli bir şeydi. Gerçi hâlâ Onur Haftalarına ilgi oluyor ama o zaman da önemli bir haftaydı ve insanlar geliyorlardı. Bayağı insan geliyordu etkinliklere, nasıl duyuruyorduk konusu hâlâ soru işareti bende. Kafelere filan ilanlar bırakıyorduk ama internet yaygın değilken duyurabilmek şu an bana imkânsız geliyor. Sonraki yıllarda sık sık mekân değiştirerek gitti çünkü hep bir şekilde ev sahibiyle problem oluyordu.

Özgür Azad: İlk yer ve zincirleme kartopu...

Lambdaistanbul ilk zamanlar yer bile arayamıyordu çünkü bütçesi olan bir grup değildi. Bir yerden sonra artık daimi bir yer konuşulmaya başlandı. İnsanların her gün gelebilecekleri, içini dökebilecekleri, sosyalleşebilecekleri bir mekân istiyorduk. Terkos Pasajı'nın sonundaki bir binada bir daire tutuldu. Tek bir salonu olan, hatta mini de bir odası olan bir mekândı. Bir yıl sonra kadar daha büyük, kullanım alanları daha geniş olan üst kata çıkıldı. Birkaç yıl orda kaldık. Sonra-

sında İstiklal'in daha yukarılarına taşındık. Biraz daha ulaşılabilir oldu küçük bir mekân olsa da. Çok büyük hamleleri de yaptığımız dönemlerdi aynı zamanda bunlar. Mekânın çok büyük işlevleri oldu, hareketsetel anlamda, uygulamalar anlamında da. Bir yandan da Kaos'la, zaman zaman çeşitli yerlerde kurulan gruplarla hep temas halindeydik. Biri bir şey yaptığında, diğeri de ona örnek olurdu. O zincirleme kartopu dönemini gördüğüm için çok mutluyum.

ÜLKER SOKAK

Esmeray: Ülker'de ne oldu?

Bizim Pınar Selek... Pınar'la tanıştım. Hemen arkadaş olduk. Atölyeye gittim ve ÖDP'ye de üyeyim ayrıca. Ama atölye beni daha çok sardı. Atölyede çok farklı şeyler yapılıyordu. İşte sokaktan aldığımızı dönüştürüp tekrar sokağa götürüp satıyorduk. Böyle şeyler oluyordu. Orda ilk tiyatroyla tanıştım. İşte benim böyle bir şeyim vardı, bir özlemim vardı. Okulda piyes olunca beni oynatırlardı. Tiyatroyu öğrendikten sonra ben bunu yapabilirim, dedim. O atölyede çeşitli gruplar, okuma grupları vardı. Okuyoruz, bir şeyler yapıyoruz. Sonra neden tiyatromuz olmasın, dediler. Ben hemen atladım: Ben de olacağım. İlk önce okumayla başladık. İşte tiyatronun tarihi. Ay öyle bir tarih yokmuş. Yani dedik burdan çıkalım. Çünkü şeye kadar gittik bu yerleşik toplumlara girmeden önce toplama ve avcılık dönemindeki çağlara kadar gittik. Çünkü orda da insanlar şey yapıyormuş; kadınlar evde duruyormuş, erkekler ava gidiyormuş ya da bilmiyoruz artık. Belki de ortak yapıyorlar kadın erkek birlikte. Evde duranlar var, ava gidenler var. Ve o ava gidenler ritüeller- ateşler yakıp o hayvanların postunu giyip diğeri de onu nasıl avladıklarını gösteriyor.

Neyse orayı bıraktık. Pratik işte, sahne üzerinde tiyatro okumaları... Orda bayağı bir tiyatroyla bir yıl haşır neşir olduk. Sokak tiyatrosuyla başladık. Çok iyi gidiyordu. Sonra Pınar'ın başına gelen o olay, komplo olduktan sonra atölye dağıldı. Yani tutamadık, tutunamadık. Kapatmak zorunda kaldık. Çünkü direkt gözetim altına alındık. O zamanlar Renaultlar vardı. Halen Renaultlar devam ediyordu. 97 yıllarında falan. 96-97. Beyaz Renaultlar sürekli bizi takibe almıştı. Biliyorduk yani. Ben çarka çıkıyordum. Daha seks işçiliğini bırakmamıştım. Ben koli yapana kadar onlar orda diye kimse bana madilik yapmıyordu. Biliyordum polis orda beni bekliyor. Gidiyordum, geliyordum, orda bekliyorlar. Sonra peşimizi bıraktılar. Ulan bu yazık işte yani travesti bunlar, yani bunların örgütle mör-gütle işi olmaz, dediler sanırım. Zaten Pınar'ın da olmadığını biliyorlar. Ondan sonra peşimizi bıraktılar. Hatta ben şey oldum, ay ne güzel burda duruyorlardı, madilik olmuyordu filan filan... Kapatmak zorunda kaldık atölyeyi. Sonra ben Mezopotamya Kültür Merkezi'ne gitmeye başladım.

Ülker Sokak'ta şimdi 92'de 93'te bir Hortum Süleyman geldi. Hortum Süleyman'ı tanıyorduk. Artık biliyorsunuz onun şiddetini. Hortumları vardı, üç tane ayrı ayrı hortumu vardı. Sürekli eve girerken gözaltına alınıyorduk, çevirmeden

gözüne alınıyorduk. Sokağa çıkamıyorduk, alışveriş yapamıyorduk, bakkala giderken alınıyorduk. Her yerden gözüne alınıyorduk. Hortum Süleyman birden gitti, tayini çıktı. Biz böyle bir mutlu olduk.

96'da filan bir Habitat dönemi oldu. Ve dediler ki Hortum Süleyman gelecek. Hani çünkü direkt bir İstanbul'u temizleme operasyonu başladı. İşte kimi temizleyecekler? Sokak çocuklarını, tinercileri, e bir de travestileri temizleyecekler. Hortum'u getirecekler. Biz de dedik ki Hortum gelecek ve gidecek hani sırf onun için geliyor. Hortum Süleyman Beyoğlu'na geldi tekrardan. Ve böyle yaz dönemi olduğu için herkes tatile gitti. "Tatile gidelim, Hortum gider, evlerimize döneriz" dedik. Çok yanlış yaptık. Meğerse Hortum yerleşmeye gelmiş. Tabii ki Ülker Sokak'a ilk baskılar... Feci baskılar yani. Sokak kapandı. Sokakta sıkı yönetim vardı. Sürekli herkesin kapısının önünde polis bekliyordu. Çıkamıyorduk. Kolileri arkadan alıyorduk. O koliler de öyle azimliydi ki arkadan yerler keşfetmiştik. Şimdi düşün, beşinci kattayız. Beşinci kattan şeylerle iniyoruz, yorgan, çarşafı birbirine bağlıyoruz, iniyoruz. O aradan boşluklar var. O boşluktan diğer sokağa geçiyoruz. Diğer sokağın binasının girişinden yer keşfetmişiz, oranın kömürlüğünden öbür sokağa çıkıyoruz. Koli geliyor. Koliye de tarif ediyoruz adam o kömürlükten geçiyor, geliyor. Biz koliyi beşinci kata şeylerle çıkarıyoruz. Koliler böyle geliyordu. Böyle bir durum. Çok eğlenceliydi. Yani mesela şimdi bana o can havli midir artık nasıl bir korkuysa, nasıl bir mücadeleyse Hortum Süleyman geldiği zaman şak şak tık beşinci kattan atlayıp hop tık gidiyorduk çarşafarla bilmem ne. Şimdi herhalde yapamam. Bir de bende yükseklik korkusu var. Yapamam diyorsun ama gayet de yapıyorsun. Hortum Süleyman bayağı ciddi baskılar yaptı. En sonunda artık kapılar kırıldı, balyozlarla bütün kapıları kırdı, evler yakıldı, kundaklandı, eşyalar sokaklara atıldı. Artık sokağa giremez olduk. Sokağı kaybettik. Sonra dağıldık. Herkes bir yere gitti.

2001'de ise Amargi kuruldu. Artık ben feminizmi kavradım, o dili öğrendim, okumaya başladım. Mezopotamya Kültür Merkezi'ne tiyatro kurslarına gidiyorum. Tiyatro kursuna başladım. Çok disiplinli bir şekilde haftanın üç dört günü tiyatro okuluna resmen gidiyorum. İki yıl bu kursa gittim. Sonra feminizm teorisinde yolun yarısına geldiğimde yavaş yavaş kavradığımda artık seks işçiliğini bıraktım. Ahlâki bakmıyordum. Ben bana dayatıldığı için bıraktım. Bana dayatamazsınız, ben başka bir iş yapabilirim dedim, çıktım yola. Sonra insanlar iş vermedi. Bunu artık çok anlatıyorum her yerde. İş bulmam çok zor oldu. Kendi ayaklarımla durmaya çalıştım. Çok aç kaldım. Sonra bir arkadaşım bana iş verdi. Feminist bir kadındı. Kafe sektörü. Zaten benim alanım oraydı. Çalıştım, oralarda da çalıştım. Velhasıl en son şeye geldi artık. Amargi açıldı, işte Amargi'de

feminizm teorisini akademik bir yerden tartışıyoruz. Eylemlilikler oluyor. İşte ilk Konya buluşması oldu. ‘Bütün kadınlar yürüyor’ adı altında bir etkinlik oldu. Ortak noktamız da Konya’da buluşacağız. Ulaklar yola çıktık. Ben de ulakların içinde İstanbul’dan yola çıktık. Böyle etkinlikler devam ediyor. Lambda, Kaos’la ilişkilerimiz çok güzel. Lambda, Kaos, işte Amargi, diğer kadın kurumları bayağı bir feminizm ve LGBTİ tartışmaları başladı. Ben işsizim. Ne yaparım, ne yaparım? Ev sahibim bana midye sat dedi. Midye satmaya başladım.

Bu arada Amargi’de bir tiyatro grubu oluşturduk. Tiyatro Amargi. Orda da bir yıl çalıştık. Bir yılın sonuna bir oyun çıkardık, Yazmadan Dökülenler oyunu. Yazmadan Dökülenler ve oyunun galasını da şeyde yaptık, bizim için çok önemliydi Türkiye’nin ilk sahneye çıkan Ermeni kadını orada olduğu için, Afife Jale Tiyatrosu’nda galasını yaptık. Sonra işte amatör tiyatroların sonu hep aynı oluyor, devam edemiyor. Bir yıl sonra dağıldı o tiyatro da. Bir de feminizm tiyatrosu yapalım, o da çok başka bir şeydir hani onu da oturtmak çok kolay değil, bu yüzden dağıldı. Ben midye satmaya başladım ve bütün bunlar bende birikti. Ve midye satarken de inanılmaz hikayeler... Başka bir dünyayla tanışyorsun, bambaşka. Yani evet hep sokaktasın, sadece bir fahişe olarak sokaktaki hikâyelerle bir esnaf bir seyyar satıcı bir trans kadının hikayeleri çok farklı. Bütün bunların hepsi bende birikti. Ve bir arkadaşım bana dedi “Sen niye çıkıp anlatmıyorsun? Senin çok böyle bir yeteneğin var. Çok iyi anlatıcısın yaparsın, taklit yeteneğin de çok iyi. Çık” dedi. Ben güldüm. Ona anlattım “Bak” dedi “iskeleti çıktı”. Sonra Ayça Damgacı’yla tanıştım. Ayça’yla iki ay çalıştık. Anlatı kendi hayat hikâyem. Reji de yok. “Al bohçanı, çık” dediler. Sonra dile çok dikkat etmem lazımdı. Belden aşağı farklı bir yere gidebilirdi. Bunun için de o feminist dili nasıl oturtabilirim tiyatroya... Onun için de Tiyatro Boyalı Kuş, Jale Karabekir’le tanıştım. Jale’yle de bir ay çalıştık. İlk gösterilerim feminist kadınlara ve Lambda eşcinsel camia LGBTİ’ye oluyordu. Çünkü oynaya oynaya oyun gelişti. Eleştiri özeleştiri yani veya aslında benim bütün anlatılarım öyle. İzleyiciyle birlikte ortaya çıkıyor. Sonra artık bunu kamuoyuna da aktarmamız gerekli olduğunu söyledi arkadaşlar. Amargi’den arkadaşlar örgütlendi, başka kurumlardan bir grup oluşturdular. O zaman WhatsApp Facebook bilmem ne yok. Mail üzerinden bir grup oluşturuldu. O grup benden bağımsız çalıştı. Çok güzel organize etmişler. Anadolu Kültür Merkezi de sponsor oldu. Bilgi Üniversitesi’nde galası oldu Cadının Bohçası ve birden patladı Cadının Bohçası. Sonra bütün üniversitelerde oldu. Toplumsal cinsiyet dersi veren bütün hocalar ya toptan öğrencilerini gönderiyorlardı ya da beni okullara çağırdılar. İstanbul’da gitmediğim üniversite kalmadı. Ankara keza öyle. Sonra Türkiye turnesi başladı. Ardından Avrupa turnesi, sonra ikinci oyun ve üçüncü oyun...

Tuğrul Eryılmaz: Ülker Sokak benim kafamda hep çok acıdır

Ülker Sokak'ta, galiba o zaman biz Sokak dergisini yapıyorduk, tabii Sokak da olabilir. Ya bayrak asıyorlardı kapılarına biz şey değiliz diye, trans gey değiliz diye... Bu ne biçim bir şey diyorsun ya! Ve hakikaten daha o zaman bile burdan insanları kaçırdılar. Ama bayraklarla hani sanki savaşa gidiyoruz. Ya kendi ülkenin yurttaşlarından bahsediyoruz, senden hiçbir farkı yok. Acısıyla, aç kalmasıyla... Sen Ayla yatıp kalkmayı dostluk kurmayı seviyorsun o B'yle seviyor ne var bunda? Bunu anlatmak gerçekten çok zaman alacak çünkü... Çünkü çok kendi haddimi aşmış gibi olacağım ama yani ya binlerce yıllık bir erkek egemen kültürden bahsediyoruz. Bugünden yarına ne bekliyorsun ki zaten ne olacak ki yani? O kadar kıyamet kopuyor şu oldu bu oldu işte kadınlar eşitlendi... Nereye eşitlendiler Allah'ını seversen? Bu o kadar kolay şey değil ama bu şu anlama geliyor, bu tür işlere gönül vermiş yani bu tür işlerle uğraşan, insani kaygıları olan, ideolojik kaygıları da olabilir insanların, çabalarıyla böyle olacak yani "E yavaş yavaş gider"... Öyle bir şey yok.

Ülker Sokak benim kafamda hep şey bırakır, acıdır... Şeyi hatırlıyorum, bayraklar asıp hadi bakalım ibneler dışarı, translar dışarı... Yani o kadar korkunç şeyler oldu ki orda yani insanlarla ilgili şey... E tabi bir sürü şey de görmezden geliniyor. O da dehşet verici. Yani sen yok saydığın zaman sanki o yok oluyormuş gibi. Öyle bir şey yok ama, orda acı çekiyor insanlar. Ya bir insanın başka bir insana şu veya bu nedenle acı çektirmesi mümkün değil. Yani bu kadar genel şeyleri düşünseler aslında tabii insanların akılları kışlarında önlerinde olmayacak anladın mı yani. Bir böyle bakabilseler yahu şu adam şu kadın şu insan acı çekiyor ya... Hani biraz fazla şimdi Türk filmi gibi oldu ama işin doğrusu da bu! Ben hiç mecbur değilim sana ideoloji, bir şey biliyorsun işte. Binlerce yıldır erkekler bu dünyanın ağzına etmişler. Erkek derken de bir şeyden bahsediyoruz, ideolojiden bahsediyoruz. Ben vururum olur, başlar. Annene başlar arkasından bilmem nereye başlar, kızına başlar, "Ulan sokağa çıkma bu kadar çok, orospu mu olacaksın" yani... Tabii ki herkesi kastetmiyorum. Ama erkek egemen dediğin şey bu, benim çizdiğim kurallar içinde kaldığın takdirde sana hayat hakkı var. E artık insanlar bunu yemiyorlar. İster gey olsunlar ister olmasınlar. Anca gidersin diyorlar, ben kendi hayatımı yaşarım.

Artık bir hareket başlayınca, toplumsal bir hareket başlayınca, onu kolay kolay tekrar şeye sokmak o kadar kolay değil. Ama yine de ben bazen şeyler görüyorum, Kaos GL'nin rakamlarından görüyorum, ciddi bir homofobi hâlâ var. Homofobik olmadığını varsaydığım kendi arkadaşlarından bile bazen öyle şeyler duyuyorsun ki Allah Allah diyorsun şimdi bu nerden çıktı? İçselleştirilmiş bir

şey. E daha bir sürü kuşak gerekecek, e bunun kovulması için, exorcism yapıp dışarı atılması için... Yoksa şey değil yani öyle aaa bak ne hoş oldu, nerelere geldik... Ama hep umut var. Buraya geldi işte işler. Düşünsene, yani insanlar hep böyle düşünsünler, sadece göz bir gözlükle bakmasınlar.

Yahu biz 70'lerde daha... Biz de kafamıza vura vura "hadi bakalım söyle, komünist olduğumu söyle" diye bize vurdular. Komünizm yasak ya o zaman. "Hayır biz sosyalistiz!" Ne acıklı değil mi? Ne kadar korkunç bir şey yani kendin olduğun bir şeyi söyleyememek. Dayak yediğin halde, mahkemelere götürüldüğün halde. Yani bütün gruplara yapılan bir şiddetten bahsediyoruz. Zaten bunun farkına varılmaya başlandığı anda Türkiye'de geylerin de işi kolaylaştı, kadın hareketinin de işi kolaylaştı, bütün diğer azınlıkların da işleri kolaylaşmaya başladı. Sesler çıkmaya başladı. Çünkü bunlar birbirlerini anlamaya başladılar. Bu kadar basit bir durum. Hastalıktan şeye kadar gelebildik; hiç hastalık lafını kullanmadan, hiçbir şey yapmadan yazılar yazmak ama o baskıyı hep üstümüzde hissedeceğiz. O baskı hep bize bu egemenler tarafından gelecek, ama nasıl ki herkes buna karşı bir mücadele bir direnme içindeyse, bizim LGBTİler de hani şey yapacaklar başka bir şans yok... Böyle geldi ve böyle gitmeyecek ve gitmeyecek de.

Bir de şey düşünüyorum tabii, insanız ya sonuç olarak. Ulan diyorsun şöyle ölmeden böyle rahat rahat işte ne bileyim ben şey gibi aynı hani "Bir sosyalist başkan görebilecek miyim?" "Ya ölmeden önce bizim de bir tane gey başbakanımız, dışişleri bakanımız olacak mı?" Var çünkü elalemin. Anlatabiliyor muyum? Ama tabii bunlar hani hoş fanteziler olarak kalıyor ama eminim ki yani bu konuşmaları elli sene sonra yapacak iki insan çok daha farklı bir yerden konuşacak ama böyle işte, insanlara toplu halde acı çektiriyorlar.

GECELER, GECELER

Şevval Kılıç: İstiklal'de on yedi trans kadın kulübü vardı!

90'larda yine faşizm vardı, yine transfobi, homofobi vardı. Üstelik çok daha brutal bir faşizm vardı, daha ham bir faşizm vardı. Böylesine Batılı, kurumsal bir faşizm yokken; daha hardcore bir faşizm varken, buna rağmen İstiklal'de on yedi tane dönme kulübü vardı. Dönmeden kastım, trans kadın kulübü yani. Dönme deyince onu kastettim bu cümle içinde. Trans kadınlara özel on yedi tane kulüp vardı! Bence müzik de sanat da moda da 80'lerde 90'larda en radikal, en avangart çizgilerini o dönemde sundu. Yani beğenirsiniz-beğenmezsiniz şimdi böyle ıghyy, 80'ler mi? İghyy falan diye burun kıvrıyoruz ama beş sene sonra Retro olacak, bir on sene sonra vintage olacak ya da bi şey bi şey yani. Şimdi şimdi böyle bir iklim altında çok daha farklı görmeye başladım. İşte, burada da ilk yasaklar başladı, Ankara'da yasaklar başladı, Onur Haftası'na saldırdılar, işte devlet saldırdı, üstelik de motivasyonumuz çok düştü, ne yapacağımızı bilemedik, disoriented olduk yani. Hani hangi yöne gitsek, ne yapsak bilemedik falan ama. Şekerim! Ben 80'lerde 90'larda survive ettim. Ben 80'leri 90'ları gördüm. Hiçbir şey o kadar kötü olamaz. Şimdiki daha az kötü demek istemiyorum. Şimdi çok daha bambaşka. Çok daha organize çok daha komplike bir faşizm var ve ayrımcılık var yani dört koldan böyle. Çünkü biz nasıl gelişıyorsak faşizm de geliyor.

Türkçe pop, daha pop'laşamamıştı bir kere. Diğer yandan kulüplerin çoğu seks işçiliğinin de yapıldığı kulüplerdi. Mesela bazılarında sadece "ameliyatlılar" giderdi. Biz oraya putkahlılar kulübü diyorduk ama putkahlıların aynı zamanda vesikası olabildiği için ya da gece bar konsomasyon belgeleri olduğu için onların çalışabildiği kulüpler vardı. Biz, çüklülerin gittiği kulübe giderdik. Gece onların kulübü erken kapanırdı bizi ziyarete, güllüme gelirlerdi. İçeri girer girmez "Ay burası sik kokuyor!" derlerdi gibi şu gün söylesen sayfalarca ifşa yazılacak sebepler. O zamanlar bizim günlük dinamiğimizdi bunlar. E tabii ki ayrımcı bir söylem bunlar.

İstiklal Caddesi'nin ara sokağında bir kulüpte çalıştım bir yıl kadar. Ben sokak kıızıydım, Ülker Sokak kıızıydım, fakat bir ara sokakta çalışmamıza izin verilmedi. Böyle, bir amir geldi "Kulüplere gideceksiniz" dedi. "Herkes kulübe gitsin, kulüpte çalışsın" dedi. "Camlardan sarkmak, camlardan bakmak yok" dedi bir tane amir. Biz kulüplere gitmeye başladık. Hakikaten bizi kimse almıyordu bir süre. Kulüp deneyimim de oldu yani. Tarlabası kulüpleri vardı, biz de Tarlabası

kulüplerine burun kıvırırdık mesela. “Zalimin zulmü” böyle bir şey, her ezilen eline fırsat geçtiğinde o da başka bir şeyi ezme halinde. Tabii o zamanlar on dokuz yirmi yaşında falandım yani. Çok da bilincim oluşmamıştı belki de ama.

Kabare 33’te çalıştım. Ben Kabare kızıydım. Arada birimiz sahneye çıkıp mikrofona bir şey söylemeye çalışırdık ama ne ses sistemi vardı ne de oraya gelenlerin çok da onlarla bir alakası vardı. Seks işçiliği yapıyorduk ve ben mesela çok içki de içemezdim. İçki içmeyi de çok sevmiyordum. Birisinin masana oturup seni çıkarabilmesi için sana içki ismarlaması gerekiyor. O içki de pahalı bir içki. Yani bira atıyorum 5 liraysa o bira 15 lira gibi bir şey. Tam şeyleri doğru veremiyor olabilirim ama... Konsomasyona oturuyorsun yani. Ben şey yapamazdım, hani birinin masasına otur, lak lak yap, “canım-cicim, yakışıklım, şahanesin, bir tanesin”, koliye ikna et, paraya anlaş ve götür. Bu prosedürler benim için çok... Ben sokak kızıyım. Ülker kızı olduğum için tip-tak, şey istiyorum hani Action! “Aşkım gidecek miyiz, gitmeyecek miyiz? Mal bu” falan... O yüzden mesela kulüp patronları beni pek sevmezlerdi çünkü masam olmazdı benim. Mesela benim ev arkadaşım vardı Gökçe diye. Gökçe’de bir çene vardı. Bir çene vardı onda, bizim koliden kazandığımız parayı, o yirmi tane masa yapardı böyle bir saat içinde, uçardı yani. Yirmi tane masa yapardı ve senin sikişerek kazanacağın parayı o bir saatte masalardan bahşiş olarak alırdı. Bu da başka bir yetenek yani. O da kulüp kızıydı mesela. Süslenir makyaj yapar. O da bir sektör işte. Onun giyimi var kuşamı var, birazcık laf etmeyi bileceksin. Her zaman güzel, çünkü senin gibi genç ve güzel kızlar var, rakiplerin var. Onların arasından seni birilerinin fark etmesi lazım. Bir tür rekabet de barındıran bir meslek bu. Hele hele kulüp tarzındaki bir seks işçiliği, rekabeti de barındıran bir tarzı. Ben çok yapamadım. Yapmadım. Erkeklerle, tanımadığım erkeklerle eğer koli yapacaksam o koliyi hemen yapmalıyım ve uzun süre öyle muhabbet falan tanımadığım insanlarla, bana göre değildi.

1001 vardı Sıraselviler’de. Bunlar en büyükleri. Vat69 vardı. Şu anda, neresi orası? Demir Kafe galiba var. Mis Sokak’ta. Modül vardı, o dönemin deyimiyle “has gacıların” çalıştığı bir kulüptü. Biz böyle arada kulüpten izin alıp, oraya misafirlğe giderdik. Böyle küçük oyunlar, ziyaretler falan yapardık. İnanılmaz bir polis baskısı vardı. Bir evden iki trans kadın aynı anda çıkamazdı. Yani bir eve oturmaya misafirlğe geldiğimizde, birbirimizi uyararak sırayla çıkardık. On dakika arayla, beş dakika arayla. Çünkü iki transın yan yana yürümesi alınma sebebiydi. Yani böyle bir iklim vardı. Ve alınman böyle üç dört saatlik bir karakol ziyareti falan değil. Minimum üç gün karakolda tutuyorlar seni çünkü bilgisayar yok, şey yok. Karanlık çağlardan bahsediyorum. Ve o kağıtlar gidip geliyor,

bilmem ne oluyor. Ya en ufak bir pürüz çıktığında, seni bu sefer Cankurtaran Zührevi Hastalıklar Hastanesi'ne yolluyorlar. Eğer fuhuş ya da fuhuşa mugayir yerde bulunduysan, mesela kulüpten alındıysan veya Ülker Sokak'tan alındıysan fuhuşa mugayir yer orayı addetmişler. Cinsel yolla bulaşan hastalık var mıdır yok mudur, diye seni zoraki Cankurtaran Zührevi Hastalıklar Hastanesi'ne götürüyorlar. En ağır makaralar orada. Çünkü yatılısın ve yapacak hiçbir şey yok. Erkek arkadaşların, sevgililerin sana çamaşır, sigara ve birtakım şeyler getiriyorlar, birtakım maddeler getiriyorlar çünkü üç gün oradasın yani ve büyük muhabbet dönüyordu orada.

Seks işçiliği para getiren bir meslekti. İnanmazsınız şimdi siz, herkesin parası vardı, herkes göreceli olarak bir miktar para kazanıyordu. Tabii ki fakirler falan vardı da bugünkü gibi değildi. Bugün lubunyalarmın yüzde sekseni fakir. Seks işçiliği yapanlar, istediği kadar güzel olsun, Barbie olsun, taş bebek olsun fark etmez. Ülker Sokak'ta biz yüz kızdık ve yüz tane farklı tip vardı yani. Çok güzellerimiz de vardı, geleneksel güzellik kalıplarına uymayacak, bu geleneksel güzellik kalıpları perspektifinden baktığında çok da şahane olmayan arkadaşlarımız da vardı. Yaşlı, tüylü, ne bileyim işte böyle arkadaşlar da vardı. Herkes belirli bir oranda parasını kazanabiliyordu mesela. Fakir, açlık sınırında olan yoktu.

Ceylan vardı. Ceylan benim ilk, yani on sekiz yaşında ilk gittiğim kulüp. Bizim bir arkadaş grubumuz vardı işte. Şimdi geçenlerde vefat etti İbrahim Eren ya, bu arada... İbrahim Eren'i analım bence. Ben şu anda hâlâ arkadaşlık ettiğim insanları orada tanıdım. Oraya ilk gittiğim gün tanıştığım arkadaşlarım şu an hâlâ arkadaşlarım. Başka bir hava vardı o da işte böyle 89 mu 88 mi? Öyle bir şeyler yani. Ya da on yedi on sekiz yaşında falandım. Neyse, Taksim'de bir tane kulüp vardı, "14". Böyle biz hep diyoruz ama şey biz normal orta sınıf ailenin çocuklarıyız. Orası biraz daha bize şey olarak geliyordu kulağımıza böyle. Daha üst sınıfmışçasına böyle daha gece kulübü, ünlüler gidiyor falan. Kapıda güvenlik var, herkesi almıyorlar içeriye. Neyse biz giyinip süslenip hep beraber gittik. Tabii ki içeri alındık. Ceylan'ın kulübü ve içerisi hakikaten kulüp kulüp bir kulüp. Yüksek volümlü müziğin yapıldığı, işte Sedat çalışıyor. Bu arada Sedat çalışıyor ama yani bu bütün Barış K'lar, DJ UFUK'ler, Murat Uncuoğulları bilmem neleri hepsi oradan çıkmadır. Yani ben onların çömezliklerini de biliyorum demek istiyorum burda. Hakikaten hepsi kasetlerle DJ'lik yapardı. Tabi ben de çok gençtim. İlk defa kulübe gidiyorum, kendin gibi olan ve çok yakışıklı çocuklar görüyorsun orada, yani inanılmaz. Dergilerde mergilerde gördüğün tipleri görüyorsun orada sana mesela yürüyorlar falan yani. Bu o kesişmenin olduğu benim için ilk yerdi. Birçok arkadaşım için de ilk yerdı orası. 14 ya da Ceylan diye bilinirdi ora-

sı. Gidenlerin, müdavimleri tarafından Ceylan denirdi. İşletmecisi de Ceylan'dı. Ceylan, 14 böyle çok uzun süre götürdü. Çok da güzeldi. Çok da sıkı tuttu orayı yani böyle kamera girmedi. Bir kere orasının basıldığını hatırlıyorum. O da böyle bir kavga çıkmış ve kavga edenlerden birisi bir şey yaptırıyor falan. Ama burası Talimhanede şu anda yıkılmış olan bir yer. Orayı şimdi size anlatamam. Şimdi orada şeyciler var. Dönerci ve nargileciler var. Otopark oldu. Elektrik idaresinin orada bir yerdı orası. Beni ilk götürdüklerinde şöyle oval bir şey var. Oval bir bar var. İçinde barmenler var. Etrafta sandalyeler var. Buradaki bir sandalye diğer sandalyelerinin iki misli büyüklüğünde. Bu ne ayol? dedim. Niye oraya kimse oturmuyor? Orası Paşa'nın dediler. Paşa kim dedim? Zeki Müren dediler. Ben ilk gittiğimde görmedim ama bir sonraki gittiğimde Zeki Müren'i orada gördüm. Uzaktan bana gösterdiler. Yanında böyle hakikaten peçeteler var, burada da yüz-lük banknotlar var ve sürekli yanında denizci kılıklı böyle çocuklar var. Biblio-ooooo! Biblio çocuklar ve ablam sürekli köfte. Sürekli köfte. Baya midem falan bulanmıştı. Midem bulandı ama şundan bulandı. Zeki Müren imajının yıkılması yani. Tabii ki yine salaklık bende. Hani bir ünlüye niye bu kadar mana yüklersin ki. Ünlü de köfte yapar, ünlü de kolileşir. Ama çocukluk işte heralde yani.

Sonra Ceylan yan dükkânı da satın aldı. Bu arada 14'ün ismi, kapı numarası çünkü 14. Kulübün ismi falan yok. Bir yerde yazmıyor. 14 deniliyordu ya da Ceylan deniliyordu. Ceylan sonra 19 noyu da aldı. Sonra 20 noyu aldı. İkisini ayrı ayrı yaptı. İşte Twenty biraz daha straightlike diyelim. 19 da, 14'ten çıkan herkesin rahatlıkla girebildiği bir kulüptü. İkisi ayrı ayrıydı galiba ilk başta, sonra onları içerden birleştirdi. Dünyanın en iyi kulübüydü.

Sonra Maslak'ta bir araba mezarlığı buluyor Ceylan. Merdivenle falan çıkıyorsun kuleye. Kulede sana OK verilirse kulübün içine giriyorsun ve muazzam bir kulüp. Muazzam. Maslak 2019. Efsane oldu artık. Biz VIP'den alınıyorduk o kulübe, herhalde. Şimdi tabii araba mezarlığının içinde yani her şey, sevişen, öpüşen, takılan, çekişen her şey dönüyordu. Galiba iki ya da üç sene falan sürdü oranın ömrü. Ama ilk senesinde dünyanın en iyi kulübü falan dendi. Bizim de, benim de o zamanlar kulüple, yani kulübe çalışmak için değil, para harcamak için gittiğim dönemler artık başlamıştı. Seks işçiliği ile aram açılmaya başlamıştı. Yani mesleki olarak aram açılmaya başlamıştı.

Geçen sene Onur Haftası dokuz tane prepride partisi yaptı. Dokuz tane biraz fazla değil mi falan filan dediğimizde şöyle bir şey söylediler ve çok haklılardı yani. "E insanlar bir araya gelecek, Taksim'de çok dernek de kalmadı." Dört-beş tane dernek vardı beş-altı sene evvel. Dernek de kalmadı. Herkes başka bir yere gitti, bazıları işlevsel değil artık falan. İnsanlar bir araya gelmek için fırsat

arıyorlar, nokta! Parti ise bunun zemini o zaman parti yapacağız! Partiler gümbür gümbür geçiyor. Yani eğer amaç bir araya gelip queerlerin, queer tayfanın, queer komünitenin bir araya gelip birbirini güçlendirmesi ve bu şekilde politize olması ise dans da örgütlenmektir, kulüplerde de gayet örgütlenilir. Biz beş sene sonra, eğer bu iklim devam ederse şey röportajları yapacağız, “Kulüp hayatı ve feminizm” “Kulüp hayatı queer bilmem ne bilmem ne sosyolojisi” falan gibi şeyler.

Salih Canova: Gece hayatının değişim ve dönüşümü

2009 yılının sonlarına doğru İstanbul’a taşındım, dolayısıyla gece hayatıyla daha sıkı ilişkileneceğim de bu dönemde başladı diyebilirim. İzmir’de de geceleri dışarı gidiyor, eğleniyorduk ama hem mekanların sayısı azdı hem de daha çok gece arkadaşlarımızla vakit geçirmek için çıkıyorduk. İstanbul’da gece hayatı o açıdan biraz farklı, ne arıyorsanız onu bulabileceğiniz zenginlik ve çeşitlilikte bir gece hayatı vardı benim geldiğim dönemlerde. Müzikle ilişkim bir dinleyici olarak her zaman vardı aslında. İzmir’deyken dünya müzikleri yayınlayan bir blogun kurucu ekibinde yer almıştım, daha kendine özgü ve rafine diyebileceğim bir müzik kulağım gelişmişti bu süreçte. Elektronik müzikle de az çok ilgiliydim ama çok amatördü. İstanbul’a geldikten sonra Özgür Radyo’da dünya müziklerine yer verdiğim bir program yapmaya başladım. Bir yandan da geceleri dışarı çıkıyor özellikle elektronik müzik çalan mekanlara gitmeye çabalıyordum. Bir gün Lambda’nın bir dayanışma partisinde DJ gelmemişi, biri de “senin radyo programın yok mu sen çalsana?” dedi. “Nasıl çalayım? Benim programın konsepti etnik müzik, ne alaka?” dedim. “Ayol indir ordan iki Hande Yener bilmem ne çalarsın işte” dediler. İndirmedim bile, bazılarını Youtube’den çaldım. Ama herkes çok eğlendi. Çünkü enerji çok yüksekti. O gün büyük bir keyif aldım, içimde bir şeyler buna devam etmem gerektiğini söyledi. O süreçte Bade ve Sema’yla tanıştım. Onlar BD-SM adıyla çeşitli küçük partiler organize ediyorlardı Lambda’da. Lambda’nın Tel Sokak’taki mekanından sözediyorum. Mekan iki katlıydı, bina da aile olmadığından konu komşu gürültü derdi yoktu. Üstkatlarda odluğundan sadece partiye gelmek isteyenler geliyor, öyle geçerken uğrayanlar kalabalık yaratmıyordu. Deniz de Leyla teras’ı işletiyordu o zamanlar, o partilerden birinde mi gördü birinden mi duydu hatırlamıyorum, Ermenistan’dan Onur Haftas’ına gelecek bir grubun yol parasının karşılanması için bir parti düzenleyeceklerdi bana orda çalıp çalamayacağımı sordu. Çaldım. Sanırım komünitemizin dışında çaldığım ilk parti oydu. Sonra Bade’nin yönlendirmesiyle bilgisayarımın DJ programını indirdim, kurslara gittim derken DJ oldum.

Çok pozitif bir uğraş DJ'lik. Eğlenceli bir şey yapıyorsun. İnsanlar mutlu, müzik güzel. Hep mutlu bir ortamda yapılan bir şey. Sanırım bu beni çok motive ediyor. Diğer yandan da hem mekanlar anlamında hem DJ'ler anlamında kendi eğlence kültürümüzü ev alanlarımızı yaratıp güvenli, ayrımcılığa uğramadığımız biçimde eğlenmeyi önemsiyorum. Eğlenmek dayanışmayı örgütlemenin bir yolu, kolay da bir yol ancak bir yandan da sınıfsal ve aslında pahalı bir yol. Dolayısıyla kendi alanlarımızı yaratırken bu sınıfsallığı da aşmak, herkesin erişebileceği bir eğlence yaratmak beni motive ediyor açıkçası. DJ'likle ilgili kendimi geliştirirken, neden daha iyisini sunmayayım dinlemeye gelenlere noktasından hareket ettim hep. Diğer yandan güvendiğim, kendimi güvende hissettiğim, etrafımda insanların flörtleşebildiği ortamlarda daha rahat çalışıyorum sanırım. Çünkü "kabul edildiğini" bilmek iyi bir motivasyon ya da kendini kabul ettirdiğini görmek. Eğlenceyle kurulan ilişkinin bir çok boyutu tartışmaya açık olabilir, konumuz olmadığından o boyutlarına girmiyorum ama insanları bir arada tutabilmenin en etkili yollarından biri olduğu kaçınılmaz açıkçası.

Uğur Alper: 90'larda lubunya gece hayatı

Ben ortama ilk girdiğimde "5. Kat" vardı. Yasemin Alkaya işletirdi. BİLSAK binasının en üst katıydı. Hala bunu konuşuyoruz, biz öğrenciydik o günlerde ama oraya gidip içki içmeye paramız yeterdi, nasıl oluyorsa? Sonra "Barbahçe" açıldı yine o binanın birinci katında. Hatta şöyle bir imaj vardı. 5. Kat daha kaliteli, Barbahçe biraz daha kopuk. Ondan sonra bir de kulüpler vardı. Kulüpler; 14, 14'ün yanında 2019... Haa bir dönem tabii Lambda partileri yapıldı oralarda. Onları da anlatmak lazım aslında. 2019, Prive. Bunlar daha karanlık yerlerdi. En azından bana öyle geliyordu. Özellikle Prive'ye bir sürü ünlü falan gelirdi ama ben yanımda, orada tanınan biri olmadan, bir büyüğümüz olmadan gitmezdim mesela. NEO sonradan açıldı. Ondan sonra... o dönem sadece bunlara gidilirdi. Hah, sonra HANS. Bir kere falan gitmişimdir oraya. Sonra 99. O dönem bunlar vardı. 99 ile HANS, daha sonra ve en son TEKYÖN çıktı ve hâlâ var biliyorsun. Bir sürü yer değiştirdi. Şu an İstanbul'un en büyük gey barı, hatta en büyük barlarından biri yani.

Ben daha İstanbul'a bile gelmeden -yani bu 90'ların en başı- Maslak'ta 2019 vardı, yazlık kulüp. Biz gazetelerden görürdük. Ve hâlâ anlatırlar orayı. Hani o dönem için Türkiye'de öyle bir yerin bulunduğu inanmak... Araba mezarlığında kulüp açmış Ceylan Çaplı. 90'ların başında elektronik müzik mi var? Varmış. Adam, işte DJ'lerini Amsterdam'a yolluyormuş, onlara plak aldırıyormuş. Sonra Talimhane'ye taşımış, 14, 19 ve 20'yi açmış. Bu işe para yatırmış. 14'te tamamen

geyer, 19 ve 20'ye, daha doğrusu 2019'a herkes gelirmiş. Lambda'ya çok destek oldu son dönemlerinde Ceylan Çaplı. 14'ü verdi Lambda'nın parti yapması için bedavaya. Giriş paralarını Lambda alıyordu. Çok komik, bilgisayarda bilet tasarlayıp bastırıp onları satıyorduk.

SAPPHO'NUN KIZLARI

Yeşim Başaran: Kendi deneyimimizle ilgili nasıl konuşacağımızı bilmiyorduk

Yani tamam Kaos'ta bir çalışma var paralelde. İşte hani dergi var, bir üretim var. Sonuçta onun içeriği, neler yayınlayacağın, üretim süreci, baya bir iş kısmı var. Bir de bir arada olma kısmı var. Toplantılar daha çok o bir arada olma kısmı içindi. Böyle çok bilerek gündem koyarak gitmese bile bir araya geliyorduk. Bazen de kodu belirleyelim, hazırlanalım, öyle tartışalım, diyorduk. Ya da hani bazen dergiden bir şey çıkıyordu. Onları da tartışıyorduk. Bu toplantılarda çok az kadın oluyordu. Bir-iki kadın anca oluyordu. Böyle yıllar içerisinde dört-beş olmaya başladık. Ama orda bile yani elli erkek varsa, dört kadın. Ve konuşulan her şey erkeklerle ilgili oluyordu. Biz de bir şey konuşursak, aslında o konuşulan deneyim hakkında konuşuyorduk. Kendi deneyimimizle ilgili konuşmuyorduk. Kendi deneyimimiz ile ilgili nasıl konuşulacağını bilmiyorduk. Öyle bir şey açığa çıkamıyordu bu eşitsiz matematikte. Sonra bir keresinde şey oldu. Bir gün konuların belirlendiği toplantıda yoktum. Sonra bir baktım konular şöyle. İşte çalışma hayatı, yaşlılık, hani eşcinseller ya da translar açısından hayatın tartışılacak çeşitli alanları. Sonra da lezbiyenlik diye bir konu var. Ya bu konuların hepsinde lezbiyenlik diye bir konu varken lezbiyenlik diye niye ayrı bir konu var, anlamamıştım. Sonra meğer o toplantıdaki diğer arkadaşlar da rahatsız olmuş onun öyle ayrı bir başlıkmiş gibi konmasından. Aslında biz bütün bu başlıkların içerisinde hani erkek eşcinselliği, kadın eşcinselliği, trans kadınlar konuşuyorduk. Trans erkekler hiç yoktu. Trans erkek yok diye bir şey düşünmüyoruz tabii ama trans erkeklerle birliktelik yoktu. Ama en azından orda olan insanlar hakkında konuşulabilir çalışma hayatı konuşulurken, hepsi hakkında konuşulabilir. Öyle düşünülmemişti. Sonra biz bunu tartışmaya açtık. "Yani sonuçta biz lezbiyenliği bilmiyoruz. O nedenle öyle bir başlık koyduk, böylece öğreniriz diye düşünmüştük" gibi şeyler dediler. Biz de gidip tamam dedik, kalsın başlık. Gidip o başlığın neden doğru bir başlık olmadığını anlatan bir etkinlik yapmıştık. Böyle böyle şey çıktı: Sappho'nun kızları. Yani biz bir araya gelip konuşmadıkça bu başlık hep yan başlıkmiş gibi kalacak diye düşündüğümüz için çıktı. Yani erkeklerin içinde böyle birbirinden kopuk adacıklar gibiydik. Nasıl LGBTİ+ insanlar toplum içinde birbirinden kopuk adacıklar, biz onun içinde daha küçük adacıklar gibiydik. Kendi dilimizi, sözümüzü, konuşmak istediklerimizi bulabilmek için ayrıca

da toplanmak istedik. Meğer ne kadar mantıklı bir şeymiş ayrıca da toplanmak. Çünkü yıllar içerisinde bu deneyimle anladım ki bir ortamda kadın-erkek var diyelim ve kadınlar az diyelim. Kadınlar niye az, kadınlar niye gelmiyor, hani bu yıllardır olan bir tartışma konusu. Ve hep de bir şeyler düşünüyor insanlar, bunu dert ediyor aslında ama yanlış soruyla tartıştıkları için bir çözüm çıkmıyor. Kadınlar oraya davetli olmadıklarını düşünüyorlar. O yüzden gelmiyorlar. Nasıl, ne yaparsak davetli olduklarını anlarlar, diye düşünüp öyle yapmak lazım. Onlar gelmiyor değil. Senin onların gelmesini istediğini bilmiyor. Ama ne zaman ki kadın etkinliği yapıyorsun, dolayısıyla çok net, orda kadınların davetli olduğu, dolayısıyla kadınlar ortamlara gelmeye başlıyor. O ortamlara geldikçe sosyalleşip başka alanlara geçebiliyorlar. Bu sadece kadınlarla özgü bir şey değil aslında. Herhangi bir kalabalık grup içinde azınlıkta kalan, dâhil değilmiş, davet edilmiş gibi hisseden her kesim için geçerli. Dolayısıyla neden gelmiyorlar değil de, davet ettiğimizi biz nasıl gösterebiliriz sorusunun sorulması lazım diye anladım yıllar içerisinde. Biz de aslında o davet alanını yaratmış olduk Sappho'nun kızlarını kurarak, bilmeden.

Biri mesela ben araştırmacıyım diye geliyor başka bir konu çıkıyor oradan. Başka biri başka bir şekilde geliyor farklı bir konu çıkıyor. Hayatımızı konuşuyorduk. Bir de feminist değiliz konusu vardı. Daha doğrusu feministiz de, feministiz demeyelim gibi bir şey vardı. Tek tek herkes feminizmi mantıklı buluyordu. Ama hani Sappho'nun Kızları lezbiyen feminist bir yerdir demeyelim, diyorduk. Çünkü feminizm çok kötü algılanan bir kelime gibi düşünülüyordu. Sonra bir gün şey oldu. Benim feminist hareketle iletişimim vardı. Orda da insanlar şey diyorlardı, “Ya işte biz çok merak ediyoruz, tanışmak istiyoruz. Bir araya gelip toplantı mı yapsak, ne yapsak?” Bir arkadaşla böyle konuşurken çıktı. “Tamam” dedim, “hani benim evimde toplanırız.” Zaten evlerde toplanıyoruz. İşte şu gün şu saat dedik biz. Böyle Ankaradaki bütün feminist çevrelere yayılmış. Adres de yayılmış. O akşam kırk kişi geldi. Ya sürekli kapı çalıyor, birisi bağılıyor şu kırmızı olan düğmeye basacaksın. O çok komikti. Orası birdenbire bizim mekânımız gibi oldu. Ve bizim grup hemen “Tamam ya feministiz, sıkıntı yok” dedi.

Oya Burcu Ersoy: Militan dönemler

Üniversiteye geldiğim zaman, bir de sosyoloji olunca tamam dedim. Bende ışık yandı. Ben buradan bir araştırma yapayım. Üniversite ilk senemizde hoca “Konusunu kendiniz seçeceğiniz bir sembolik saha çalışması yapın”, dedi. “Ben” dedim “eşcinselleri araştırmak istiyorum hocam.” Odasına gittim. “Ama” dedi, “bu sembolik bir araştırma. Konu geniş olduğu için sen sadece lezbiyenleri araştır

bence” dedi. “Tabii olur, siz nasıl isterseniz” dedim. Öyle işte başladı Sappho’nun Kızları’yla tanışmam. Sappho’nun Kızları lezbiyen feminist grup olarak adlandırılıyordu kendilerini. Daha sonra kendimizi demem gerekiyor ama o zamanlarki dilimle söylüyorum. Yeşim’le (Başaran) tanıştım. “Ev toplantıları yapıyoruz biz” dedi. “Evlerde toplanıyoruz pazar günleri. Sen de istersen gelebilirsin.” Tamam dedim. Ondan sonra ben zaten ilk toplantıda onlara da söyledim. Yani ben böyle araştırma yapıyorum, bu araştırmayı yapmayı gerçekten istiyorum ve sunum da yapacağım. Ama gerçekten kendim için de yapıyorum bu araştırmayı, kendimi bulmak için de yapıyorum. Altı kişi, yedi kişi oluyordu toplantılar. Bazen böyle başkaları da geliyordu. On kişi falan da oluyordu. Genelde belli bir sohbet konusu açıyorduk. Mesela işte bir tanesi aşk oluyordu, başka bir zaman örgütlenmeye ilgili bir konu oluyordu. Bazen şiir okuyorduk, bazen yazı okuyorduk, bazen sadece sohbet ediyorduk... Sappho’nun Kızları ben yokken broşür hazırlamıştı. ‘Lezbiyenler hakkında’ diye bir broşür, Sappho’nun Kızları’nın broşürü vardı. Onu dağıtıyorduk, yani militan kısmı orda. Ben tabii hemen broşürleri çantama doldurdum. Artık her tanıştığım insanla mutlaka konuşuyorum. Biraz kendimden bahsediyorum. Sonra Sappho’nun Kızları broşürünü çıkartıyorum. Bayağı Sappho’nun Kızları’yla birlikte bir militan lezbiyenlik dönemim başlamış oldu. Mesela yeni biriyle tanıştım. Bu bar da olabilir, cafe de olabilir, okulda konuşurken de olabilir. Bir şekilde konuyu o tarafa getirip yaptığım araştırmadan bahsediyorum. Sonra broşürü veriyorum.

İlerleyen yıllarda enerjimizi, zamanımızı Kaos GL’de kadınların örgütlenmesine, Kaos GL’de lezbiyenlerin örgütlenmesine ayıralım, dedik. Zaten toplantılarımızı 2000’de Kaos GL Konur Sokak’ta ilk yerini Kaos Kültür Merkezi’ni açtığı zaman orda yapmaya başlamıştık her pazar. Öyle karar verdik. Ondan sonra dedik; Sappho’nun Kızları’nı sona erdirdik diye. Kaos GL dergisinde deklarasyonumuzu yaptık. Ama az kişi de kalmış olsak o az kişi Kaos içinde aktif olmaya devam ettik. Bir kadın Kaos GL’ye geldiğinde orada kadın yoksa tam kendini açmıyor. Bir daha gelirse gene öyle olacak deyip bir daha gelmeyebiliyordu. O yüzden de dedik ki böyle özel bir zaman ayırsak hiç değilse diğer zamanlarda gelmekten çekinen, ayakları geri giden kadınlar bu şekilde gelir, bu şekilde ısınır. Öylece hani hem kadın kadına sohbetleri yapabiliriz hem de belki o kadın kadına sohbetlere olan ihtiyacı doyurduğu zaman birlikte bir şey yapabileceğine dair inancı da gelişecek diye düşünüyordum. Yani benim öyle oldu. Bir yandan kendimizi Kaos’a gelen kadınlara tanıtıyoruz ediyoruz. Ama yazılı olarak da şimdiye kadar neler yaptığımızı gösterebileceğimiz ve dağıtabileceğimiz bir broşürümüz olsun istiyorduk. ‘Biliyor(mu)sun? Her Kadın Heteroseksüel Değildir’ broşürü öyle çıktı. O broşürün iki amacı var aslında. İlki eşcinsel, biseksüel kadınlara “Her

kadın heteroseksüel değildir” demek. Yani kendini yalnız hissetmemesi gerektiğini söylemek. Hem de heteroseksüel dünyaya bir şey söylemek. Heteroseksist yaklaşıma karşı bir duruşu ortaya koymak. Yani siz hiçbir şey söylemediğiniz zaman heteroseksüel olmuyorsunuz demektir... O zamana kadar yaptığımız şeyler üzerinden onları hem yazılı hale getirdik hem de sıkça sorulan sorular bölümü koymuştuk. Öyle bir amaç güttük. Çok çaba harcadık onun yapılması için. Bir sürü insanla konuştuk. Onun gelişim, yani yapma süreci de ayrıca heyecan veren bir şeydi. Onu ürün olarak elimde gördüğümde... Benim için böyle bebek gibi oldu o broşür.

SES VERDİK DÜNYAYA: LAMBDAİSTANBUL AÇIK RADYO'DA

Uğur Alper: Bir demo kasetten programa

96'nın ilk çeyreği diyebilirim. Açık Radyo bizim dikkatimizi çekti. Diyorlardı ki "Burada her tür ses var". "Dünyanın tüm seslerine ve renklerine açık radyo" zaten sloganı. Niye bizi almasınlar? Bir arkadaşımızın evinde aklımızca, kendi kafamızca bir demo yaptık. Ama öyle propaganda dolu bir şey ki! Kaseti Açık Radyo'ya yolladık. Onlar dinler dinlemez bizi çağırdılar "Çabuk gelin!" diye. İşte gittik, konuştuk, nasıl olur, olur mu olmaz mı? Bültenimiz vardı Yüzde Yüz Gey Lezbiyen diye. Onun Yüzde Yüz adını alıp radyo programına koyduk ve kendimizi mikrofon başında bulduk. Ben o sırada Alper adını kullanıyordum, sonra gerçek adımlı kullanmadığıma üzüldüm, Alper'i soyadım yaptım. Ve o dönem her hafta büyük hazırlıklar yapıyorduk. Ama böyle o kadar aşırı didaktik ve serttik ki şimdi bakınca gülüyorum. Herhâlde o dönem bize onlar çok iyi geliyordu, şahane geliyordu. Shakespeare falan okuyorduk; "Shakespeare geydi" işte "Bu soneleri de bir adama yazmış" falan gibi. Açık Radyo'ya uygun düşünüyordu bir yandan, aslında tüm tarzları öyle olduğu için. Ondan sonra birkaç sezon devam etti.

O dönem Lambda'nın adını hem radyo sayesinde hem de katıldığımız etkinlikler, diğer sivil toplum kuruluşları ile kurulan bağlantılar, yurtdışı bağlantılar olsun çok acayip bir şekilde duyurmuştuk. İlginç bir tablo ortaya çıktı açıkçası. Atıyorum Meksika'da bir şey oluyordu, oradaki kampanyaya da katılıp mail atıyorduk. O yüzden de sık sık yurtdışındaki eğitim seminerlerine, festivallere falan çağırılmaya başladık. Ve bu hepimizin ufkunu çok açıyordu. Büyük bir açılma problemi vardı zaten. Coming-Out problemi vardı Türkiye'de. Ama yurtdışındaki etkinliklerde açılma problemimiz olmadığı için oralarda kendimizi daha rahatlıkla ifade edebiliyorduk.

Öner Ceylan: RTÜK sansürü de var tabii

Radyo programı yapıyordu Lambda, Açık Radyo'da. Ben de orada asistanlık gibi bir şey yapıyordum. Koray'la Kerem radyoda konuşuyorlardı, onlar programı hazırlayıp sunuyorlardı. Ben de hem hazırlık sürecinde yardımcı oluyor-

dum hem de canlı yayın sırasında telefonları bağılıyordum. Bir buçuk yıl sürdü program, ben bir kısmına yetiştim. Bir teyze varmış hep arayan, “Ben sizi destekliyorum çocuklar, çok iyi gidiyorsunuz” diyormuş. Frekansta olan bir kanal olduğu için karıştırırken de rastlayabileceğin bir şey. Bir kere işletildiğimizi de hatırlıyorum. Birisi arayıp “Ben çocuğumu eşcinsel olarak yetiştirmek istiyorum ne yapabilirim, ne yapmam gerekir?” demişti. Arkadaşlar da “Yani Hanımefendi bu şekilde olmaz” filan demişti. “Ama hayır, ben çok istiyorum” diye ısrar ediyordu kadın. En sonunda meğerse arkadaşlardan birinin arkadaşımı, okuldan işletmek için aramış. Bi de bir tane çok komik anım var. Yine gelen bir telefon. Bir kadın İsveç’te yaşıyormuş, gezmeye İstanbul’a gelmiş kız arkadaşı Aslı ile beraber. Hiç unutmuyorum adını. Tabii şimdi şey var o zaman RTÜK var, yeni kurulmuş galiba ve dolayısıyla sansür var. Bazı şeyleri söyleyemiyorsun. Küfür falan edemiyorsun radyoda, bir de reklama girecek şey söyleyemiyorsun, mekân ismi söyleyemiyorsun. Bu kadın geldi başladı, “Ben geldim İstanbul’a. İsveç’te her şey çok güzel çok rahat, biz kulüp işletiyoruz sevgilim Aslı ile çok rahatız. Bruaya geldim iğrenç yerler var, Bar Bahçe diye bir yere gittim...” Mekân ismi vermesek, diyoruz ama o da “Ne diye söylemeyecekmişim canım, Bar Bahçe iğrenç bir yerdi... Sonra kapatırken de şey dedi “Ben selam söylemek istiyorum arkadaşlarıma” dedi. “Selam söylüyorum dinleyenlere” dedi, “Aslı’yı da zaten yalıyorum!”

BAHARANKARA-GÜZTANBUL

Yeşim Başaran: Basın açıklaması ve iki buçukuncu gün...

2000'lerin başları artık. 2003 falan olabilir belki. O tarihlerde şeyler vardı. Ankara ve İstanbul buluşmaları, Güztanbul ve BaharAnkara ismini vermiştik. İstanbul'dakini Lambdaistanbul organize ediyordu, Ankara'dakini Kaos GL ve herkes o şehre geliyordu. Yani çoğunlukla tabii İstanbul ve Ankaralılar vardı ama başka şehirlerden de insanlar geliyordu. Ben Ankara'dayken BaharAnkara'nın organizasyonundaydım. Ve bir sefer de dedik ki, yani bu toplantılarda toplanıyoruz, bir sürü şey konuşuyoruz, bizim için iyi oluyor, güçleniyoruz filan ama söz söyleyelim, bir şey yapalım yani. Biz niye varız? Ondan sonra da şeye karar verdik. 'Eşcinseller ne istiyor?' diye bir metin çıkaralım dedik. Bu etkinliğin bir metni olsun. Tabii eşcinseller ne istiyor o tarihte, artık LGBTİ+'lar ne istiyor diye yeniden yazılması gerektiğini düşünüyorum o metnin. Ve de yani helal olsun bize diye düşünüyorum, yani iki yüz kişilik bir ortamdan ne istendiğini madde madde çıkarabilecek bir moderasyon yapabildik. Hemen ondan sonra gittik geceye kadar metni edit ettik. Ertesi günü bir metnimiz vardı.

Bir de basın açıklaması yapalım. Ben yaparım, ben yaparım diyen gönüllü arkadaşlar oldu. Ben de ben yaparım dedim. Ve o uzun metni özetledik. Açıklamayı Lambda'nın mekânında yapmıştık. Baya da gazeteci gelmişti. Şimdi yapsan o kadar gazeteci gelmez, diye düşünüyorum. O ilk yıllarda çok ilginç geldiği için gazeteciler doluyordu. Hep öyle oluyormuş dünya tarihinde bu arada. Önce herkes bir ilgileniyor sonra sen ne yaparsan yap, doğru dürüst haber yaptıramıyorsun. Neyse, gazetede yayınlanacak tabii açıklama. Kuzenimle konuşuyoruz. Ben böyle dua ediyorum, nolur Posta gazetesinde yayınlanmasın, çünkü annem Posta okuyor. Kuzenim bana bir kızdı. "Sen", dedi "oraya çıkıyorsun" dedi, "basın açıklaması filan ama annenle konuşmaktan kaçırıyorsun. Annene haksızlık değil mi gazeteden öğrenmesi? Önce annenle konuşman lazım ondan sonra basın açıklaması yapman lazım" diye. Neyse görmemiş heralde. Ondan sonra da dedim, tamam. Benim anneme söylemem lazım. Yani ya bu hayatı istediğim gibi yaşamayacağım ya da anneme söyleyeceğim. Dolayısıyla anneme söylemek daha mantıklı. Beş günlüğüne ziyarete gitmiştim. Dedim ilk günü zamanları güzel geçsin ama ondan sonra da sindirecek bir vakitleri olsun, hani başta söylersem tamamı kötü geçebilir. O yüzden iki buçukuncu gün kısmında söylemeye karar verdim. Saat hesabı yaptım yani. Şu gün saat 4'te tam iki buçuk gün yarısı oluyor

tatilimin, tam o noktada söyledim. Üzüldü, ağladı, garipsedi, şaşırıldı sonra yok saydı. Uzun bir süre, yıllarca yok saydı ama şey yani ben sonuçta istediğim hayatı yaşamaya devam ettim. Ve artık bazen konuşuyoruz bazen konuşmuyoruz ama hani açık açık konuşmak hoşuna gitmiyor hissediyorum hâlâ.

Öner Ceylan: Ev ağırlamaları

Buluşmaların içeriğini çok iyi hatırlamıyorum, bir süre devam etti bunlar ondan sonra sonlandı ama Ankara'ya gidişleri daha iyi hatırlıyorum çünkü böyle trenle hep beraber gidiyorduk. Bizim için de değişik bir şeydi Ankara'ya gitmek, Ankara'yı ben çok bilmiyordum. İlk aklıma gelen hamam ziyareti. Mutlaka bir tane hamam ziyareti oluyordu. Güzel anılardı bayağı eğlenceli gullümlü oluyordu. Birlikte planlama toplantıları da oluyordu. İstanbul'a geldikleri zaman biz onları evlerimizde ağırlıyorduk, onlar da Ankara'ya gittiğimizde bizi evlerinde ağırlıyordu. O da daha sıcak oluyordu yani öyle otel falan olayları yoktu o zaman. Daha kaynaşıyorduk yani samimi oluyorduk.

Uğur Alper: Çocuklar 29 Ekim'i kutluyorlar!

Bayağı 23 Nisan çocuk şenliği gibi yapıyorduk. Çok güzeldi. Hatta ben ilk Güztanbul'da büyük bir parti yapmıştım, polis basmıştı falan. Çok güzel günlerdi ya. Bir evdeydi Galata'da. Evin bodrumunda. Ama çok güzel bir evdi yani. Bahçesine falan da çıkıldı tabii. Komşular kışkırdı, polis çağırdılar. Polis geldi bastı ve dedi ki "Siz burada ruhsatsız bar işletiyorsunuz". Saçmalamayın, diyoruz. Herkes kendi içkisini getirdi. Yok ya bu kadar şişe, öyle olur mu falan dedi. İnsanları sayıyorlar çıkarken. Bitmiyor. 150 kişi çıktı içeriden. Polis yuh artık falan diyor. Sonra şişeleri sayıyorlar falan filan. Sonra da işte ev sahibi arkadaşı karakola çağırdılar. Çocuğun annesi de Papatyalardan o sırada. Özal'ın, Semra Özal'ın papatyaları vardı ya. Bu arada 29 Ekim'di o gün. Kadın aramış karakolu. Çocuklar 29 Ekim'i kutluyorlardı, siz Atatürk Türkiye'sinde böyle bir şeyi nasıl yaparsınız diye polisler, karakoldakileri fırçalamıştı!

1 MAYIS 2001: KAOS GL SOKAKTA!

Oya Burcu Ersoy: Burdayız!

Bir avuç kişiydik. İşte zaten iki kişi pankartı tutuyor. Üç kişi döviz taşıyor falan şeklinde. Annem beni bilmiyordu o dönem. Hani ben annelere bütün araştırmayı falan söyledim. Araştırma yaptığımı biliyorlar. Annem o süreçte, “Hani araştırmayı yaptın, bitti, tamam artık görüşme. Yoksa sen de lezbiyen olursun, seni de lezbiyen yaparlar” gibi şeyler söylüyordu. Lezbiyensem lezbiyenimdir anne, sonradan olunmuyor, diyordum. Yani böyle ona söylemenin yollarını arayan cümleler kuruyordum. Ama annemin de çok ciddi bir duvarı vardı. “Biz seni çok iyi yetiştirdik, sen iyi aile kızıydın, lezbiyen olamazsın” diyordu bana. “Onlar da iyi aile kızları, anlattım ben sana” diyordum. O sebepten yürüyüşteki tek tedirginliğim şuydu: Çok mutluydum. Çok gururluydum. Çok heyecanlıydım. Böyle ara ara şey geliyordu sadece. Hani kameralar geliyor falan diye. Çekerlerse, televizyona da çıkarsak... Annem öyle duvar örünce ben de hani söylemedim açıkçası. Onun dışında bir yandan da çok az düşünmüşümdür aman ailem beni görececek kısmını. Aman görürse de görsünler, rahatlarım da diyordum. Kaos GL'nin pankartına yönelik destek de güzeldi ayrıca. Yani alkışlayanlar... Genelde sendikalarından alkışlanıyorduk tabii. O da güzeldi ve yani çok heyecanlıydı. Başından sonuna kadar. Hani dövizlerin hazırlanmasından yürüyüşe mutluluk çok güzeldi.

Buse Kılıçkaya: Örgütlüyüz!

Bu kadar güvensiz olmamıza rağmen her 1 Mayıs'a çıktığımızda başımıza ne geleceğini bilmeden, korkarak bir yerden bir yere elimizde pankartlarla gözükmek bizim için çok güzel bir şeydi. O yerlerde işte insanların bize bakışı... Çünkü çok az sayıda insansın ve birçoğu “Ulan ibnenin hakkı mı olur?” derken birileri dövizlerini almış fıldır fıldır oralara gelmiş yürüyorlar. Eğlenceli eğlenceli yürüyorlar. “İsyan” diyorlar yürüyorlar. Yani bunlar çok güzeldi. Ama örgütlü olmak hiç kimsenin istediği bir şey değildi. Dışarıda o kadar koli kesmek varken, eğlenmek varken, daha gizli yaşamak varken... Örgütlenmek şiddete daha açık olduğunu düşündüren bir şeydi. Yani örgütlenirsen, kendini açık edersen, ben buyum dersen zarar görebilirsin, düşüncesi vardı. Bugün aslında ne kadar doğru şeyler yapıldığını gösteriyor. Kendini sakladıkça veya korktukça, sindikçe zarar göreceğinin bugün işte göstergesi... Var oldukça, örgütlendikçe, bir arada durdukça ilerliyorsun aslında.

2003: MİKROFONU ALDIK ELİMİZE, SEMPOZYUM

Umut Güner: Her yeri afişledik

Lezbiyen ve Geylerin Sorunları ve Toplumsal Barış İçin Çözüm Arayışları Sempozyumu 2003'ün 23-24 Mayıs'ında oldu. İlk 1 Mayıs'ta ben yokum. Ondan sonraki süreçte 1 Mayıs'a çıkmayla kamusal alanda özellikle sivil toplum alanında bilinirliğinin artmasıyla insanların da bize daha fazla ilgi duyduğu bir dönem. Bir de o dönem biri bize teklifle geldiğinde, kimseye hayır demiyorduk. Biri bize gelip şeyi anlatsa Galatasaray-Beşiktaş final maçındaki ofsayt üzerinde sunum yapmak istese biz buyur, gel diyecektik. Çünkü eşcinseller sırf seksten konuşmuyorlar, demek istiyorduk. Adem Arkadaş diye bir arkadaşımız proje döngüsü anlatmak istediğini söyledi. Biz de proje dediğinde hiçbir şey bilmiyoruz ama dedik hani anlatmak istiyorsa buyursun gelsin, anlatsın. Kaos'tan on kişiye proje döngüsü anlattı. Bu arada Adem eşcinsellerin hepsinin İngilizce bildiğini varsayarak İngilizce hazırlamış sunumunu. Ali Erol ve benim dışımdaki herkes İngilizce biliyordu. Ve o senenin sonunda, 2002 sonbaharında Ali'yle ben de Lezbiyen ve Geylerin Sorunları ve Toplumsal Barış Arayışları Sempozyumu'nun projesini yazdık o atölyede. Sonra da başka bir resepsiyonda Hollanda büyükelçisiyle tanıştık. Hollanda büyükelçisi bizi desteklemek istediğini söyledi. Bu arada Kaos tırnak içinde eşcinselliğin meşruiyet kazanması için birçok adım atıyorken, ilk baştan beri çok ciddi bir örgüt gibi çalıştığı için insanlar bizim yasal statümüzü de bilmiyordu. Mesela büyükelçi bizim zaten işte senelerdir dergi çıkartan bir dernek olduğumuzu varsayarak projemizi kabul etmiş. Sonra tabii ki dernek olmadığımız ortaya çıktı. Biz sempozyumun bütün hazırlıklarını yaptık. Sempozyumdan bir gün önce büyükelçi parayı bana nakit olarak verdi. Elçilikte böyle bir belge imzalayarak teslim aldım. Ve o kadar komik ki bizim elçiye gidip gelecek taksit paramız yoktu. Ben otobüsle gittim. Nasıl korktum böyle on bin Euro ne üstümde taşıyorum. Bilmediğim bir semt. Öyle bir şey.

Eşcinsel hareketin kamusal alanda ilk defa konuşulduğu bir etkinlik olacaktı. O yüzden eşcinsel hareketin o zamana kadar dert ettiği bütün meseleleri dökmeye çalıştık. Çok yoğun bir programdı. İki gün sürdü. Sanırım on altı on yedi

tane de konuşmacı vardı ve işte psikolojiden, psikiyatriden HIV, AIDS'e, insan haklarına, hukuka birçok alanda konuşma medyaya, çalışma hayatına... Mesela sendikacılar gelmeye çekindiler. Yani 2003'te Lezbiyen ve Geylerin Sorunları Sempozyumu, Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde belediyede yapılırken mesela konuşmaya gelen ve salonda konuşan bir konuşmacıya karısı çıkarken şey diye sormuş, "Emin misin gerçekten gidecek misin o etkinliğe?" diye. İnsanlar sempozyumda konuşmaktansa, salondan katkı vermeyi tercih ettiklerini söyledi. Yani öyle bir süreçte yapıldı.

O arada Kürşad Kahramanoğlu'nun özellikle uluslararası konuklar konusunda ciddi bir katkısı oldu. Michael Cashman Avrupa Parlamentosu parlamenterisi olarak geldi. O dönem Cemil Çiçek Adalet Bakanı'ydı. "LGBTlerle ilgili bir etkinliğe geldim, sizin bu konuda bir çalışmanız var mı?" diye soruyor. Cemil Çiçek de "Türkiye'de eşcinseller de mi varmış?" diyor. Onu aktarmıştı bize. Mesela ilk defa sokakta eşcinsellikle ilgili bir afiş o etkinlikte yapıldı. Çok komik, biz güvenlik sağlayamayacağız diye on beş kişi çıkmıştı afiş yapmaya. İki kişi afiş yapıştırıyor. Etrafındaki on kişi ne yapıştırdığını kimse görmesin diye çaba harcıyordu. Sonra da hep birlikte kaçıyorduk ordan. Her yeri, Kurtuluş'u, Cebeci'yi, Esat'ı neyi afişledik. Sonra şeye bakıyordu insanlar, afiş yapıştırdığımız yerlerde afişler sökülmüş mü sökülmemiş mi onu kontrol ediyorlardı. Mail atıyorlardı burdaki afiş sökülmemiş duruyor, burdaki sökülmüş diye. Ondan sonra ertesi gün tekrar afişe çıkıyorduk aynı yeri tekrar afişlemek üzere. Öyle bir süreç geçti.

Salonda beş yüz kişi vardı ve çok ciddi bir görünürlük sağladı. Medyanın ilgisi çok fazlaydı. Benim kamusal alanda açılmam için çok önemli bir işleve sahip olmuştu. Mesela ondan ay önce Güzİstanbul'da Güzİstanbul sonuçlarını basın açıklaması yaparak medyayla buluşalım dendiğinde, üç kişi çıkmıştı medyayla görüşmeye. Benim biletim alındığı için, Ankara'ya döneceğimiz için Ali'yle ben de dönmüştük. Altı ay önce medyaya LGBT konusunda konuşabilecek toplam Türkiye'de beş kişi varken, altı ay sonra beş yüz kişinin izlediği bir etkinlik yaptık. Biz şey diye düşünüyorduk mutlaka medya gelecek hani işte Tuba Özkan ve Yeşim Başaran medya sorumlusu olarak medyayla görüşecekler. Tuba heteroseksüel bu arada, çalışan akademisyen bir arkadaşımız. İşte Yeşim biseksüel, Kaos'un eskilerinden, açık bir arkadaşımız. O ikisi iletişim kuracak, bize iş kalmayacak zannediyorduk. Ama medya o kadar yoğun ilgi gösterdi ki canlı yayın araçları geldi, itfaiye geldi. Çankaya Belediyesi ya da büyükşehir belediyesi itfaiye aracı göndermişti arbede çıkar, olay çıkar, yangın çıkar diye tuhaf bir şekilde. Ve biz insanları medya yani kameramanlar ve televizyonlar rahatsız etmesin diye, medya kuruluşlarına konuşma sözü verdik "Bugün burda ne yaptığımızı biz anlatacağız" diye Oya Burcu, Ali Erol ve ben. Otomatikman medyayla görüşüyor olduk ve o

anda canlı yayın yapıyorlar ama canlı yayın yaptıklarını da bilmiyorum bu arada. Ben şey diye düşünüyorum hani onlar çekecekler, montaja gidecek, edecek, o arada ben de evdekilere söylerim diye. Meğer canlı yayında konuşuyormuşuz ve ben o gün dokuz on tane haber kanalındaydım. Hatta anneannem beni televizyonda görmüş, muhtemelen lezbiyeni teknisyen anlamış, “Teknisyen ne?” diye bir şeyden bahsediyordu. “Bütün komşuları, akrabaları aradım televizyonu izleyin dedim” demişti. Benim kamusal alanda açılmamla bütün ailenin artık öğrenmesi ve benim eşcinselliğim üzerindeki o belirsiz bulutun ortadan kalkması da o etkinlik sırasında oldu. Aynı zamanda homofobi karşıtı olmanın bu konuda konuşmayı da beraberinde getirdiği, aktivizm yapmayı da beraberinde getirdiği ve bunun bir zorunluluk olduğuna dönük de tartışmaların başladığı bir süreç oldu. Kaos’un kurumsallaşması açısından şu işleve sahip: Biz oturumları planlarken ve buna dair tartışma yaparken, aynı zamanda aslında Kaos’un çalışma alanlarını tanımlamaya başlamışız. Kaos GL şu alanda şunu yapacak, çünkü eşcinseller bu alanda bunu yaşayacaklar.

Benim kişisel tatlış bir anım da sempozyumdan daha önce eşcinsellikle ilgili Kaos toplantıları dışında hiç konuşmadım. Hatiplik deneyimim yoktu. Perihan Maden’in gelmemesi nedeniyle program boş olduğu için, Ali Erol ve Oya Burcu da yeteri kadar panelde konuşmacı olduğu için medya oturumuna dergi yayın kurulundan benim konuşmam gerektiği söylendi. Yusuf Eradam, Yıldırım Türker ve ben konuşacağım. Tabii ki hiç kimse Yusuf Eradam’ı ve beni dinlemeye gelmeyecekti. Herkes Perihan Maden’i ve Yıldırım Türker’i dinlemeye gelecekti. Nitekim öyle oldu. Bu arada ben çok heyecanlandım, Yıldırım’a da bunu söyledim. Yıldırım da şey dedi bana, çok basit bir teknik öğretti. Halen onu kullanıyorum. “Eline on tane boş dosya al. Sanki dosyada notları takip ediyormuşsun gibi yap, sıkıştığın yerde ne anlatmışım gibi önüne eğil ve nota bak. O arada bu senin düşünmen için bir fırsat olur” dedi. Yusuf Eradam panelde bir de beni Perihan Maden olarak tanıttı. Zaten hani özgüvenim yerlerdeyken sahneye Perihan Maden olarak çıkıyor olmak... Tabii oturum sırasında tekrar düzeltti espri yaptığını anlattı ama sonuçta ben orada yerin dibine batmıştım. Yanında Yıldırım gibi biri varken hiç kimse seni dinlemek istemiyor. Hani herkes onu dinlemek istiyor ve herkes bu sussa da şu adamı dinlesek diye bakıyor.

LGBTİ+ hareketinin dolaptan çıktığı etkinliklerden biri 1 Mayıs’sa, ikincisi de Lezbiyen ve Geylerin Sorunları ve Toplumsal Barış için Çözüm Arayışları. Bu arada etkinliğin adı Lezbiyen ve Geylerin Sorunları ve Toplumsal Barış için Çözüm Arayışları olsa da içerisinde transların da yer aldığı, biseksüelliğin ise pek görünür olmadığı bir etkinlikti. Toplumsal barış diyor olmamızın nedeni de eşcinselleri yok sayan bir barışın gerçekte mümkün olmadığını söylüyorduk.

Oya Burcu Ersoy: Açılış konuşmasında açılma

Benim 'baştan ayağa sempozyum' diye Kaos'a yazdığım bir yazı var. Çünkü orda gerçekten isim kartlarının hazırlanmasından moderatörlerin belirlenmesine, konuşmacıların bulunmasına, onlarla konuşulmasına, yerlerin ayarlanmasına herkesin kesinlikle her şeyde bir emeği vardı. Çok güzel bir ekip çalışmasıydı bir kere. Çok güzel bir katılım oldu. Ben açıkçası o kadar büyük bir katılım beklemiyordum. Açılış konuşmasını yapmak ister misin, diye bana sordular. İsterim. Yapabilir miyim? Yaparım falan... Kameralar da olacak yalnız... Evet, olacak. Ben o zaman bir düşünüyem mi acaba? Ama yani çok istedim yapmayı ve birlikte hazırladık zaten açılış konuşmasını. Provasını yaparken bile çok heyecanlanıyordum. Şey diyordum, ben bunu nasıl okuyacağım bu kadar heyecanla? Kalbim bu kadar çarparken nasıl okuyacağım acaba? Benim için o sempozyumun bir önemi de şu: Şimdi kameranın önüne çıkacağım için, basın orda olacağı için ailemin oradan öğrenmesini istemedim. O yüzden aileme sordurtma yoluna gittim. Onların bana sormasını istiyordum. O yüzden çalışmalarına başladım. İşte o dönem ben üniversiteden mezun olmuşum, boşum. O yüzden zaten tam zamanlı Kaos gönüllüsüydüm. Annem tabii soruyor; her gün nereye gidiyosun kızım? Ben Kaos'a gidiyorum demeye başladım. "Niye Kaos'a gidiyorsun? E, sen onlarla ilişkilerini kesmedin mi?" "Yo, kesmedim. Hepsi benim arkadaşım. Böyle sempozyum düzenliyoruz. Ben de yardım ediyorum sempozyuma." Sonra zaman yaklaştıkça işte böyle daha çok bahsetmeye başladım. En sonunda anne me sordurttum yani. İşte "Sen de onlardan mısın"la başlayıp ondan sonra "Hadi anne gel oturup konuşalım" deyip üç seanslı bir açılma yaşadık. Ondan sonra da söyledim. Ben böyle böyle sempozyumda açılış konuşması yapacağım, sizi de beklerim. Ya çok hızlı oldu. Bir ay içinde aileme açıldım. Annemle abime aynı anda açıldım zaten. Sonra annem babama söylemiş. Ve geldiler. Yani geleceklelerini beklemiyordum aslında. Annem de babam da geldi. Şey, tam böyle ben açılış konuşmasına başlayacağım sırada zaten o konuşmanın heyecanı içindeyim. Bir de annemle babamı görünce bıraktım kağıtları, onlara gittim. Bir yandan o kadar kameranın önünde o kadar... O kameraların anlamı şeydi, birçok kişi duyacak artık. Yani sadece etkinliklerde içerdeki katılımcılara bir şey anlatıyor değilsin. Şimdi birçok kişiye bir şey anlatıyorsun. Bütün Türkiye duyacak ya, onun da heyecanı var. O yüzden çok büyük bir şeydi, yani çok önemli bir şeydi. Ailemin orda olması ayrı bir şeydi. Açılmalara vesile olma sempozyumuydu bir yandan da o. Çok güzeldi.

Buse Kılıçkaya: Eyvah, annemler en ön tarafta!

Hazırlanma safhası çok güzeldi. Ali geldi dedi ki: “Buse ya, trans tanıklığı üzerine sen de bir şeyler yazar mısın, tanıklığını?” İlk defa konuşacağım ben insanlara karşı. Yani gözümde canlandıramıyorum bile nasıl bir şey olacak, ben nasıl konuşacağım, kaç kişi olacak? O kadar kalabalık olacağımı her şeyden önce düşünmemiştim. Yani inanılmaz bir heyecan var, bayağı bir çalıştık. Bugün bir toplantıya gitmek için belki iki sayfa karıştırmadan çıkıyoruz gidiyoruz. Oradaki toplantıda, oradaki sempozyumda konuşabilmek için ben bir arkadaşımınla, on beş gün eve kapandım. Bütün bir hayatımın tanıklığını yazdık. Sonra getirdik. Yirmi üç sayfa mıydı, otuz sayfa mıydı ne. Ali dedi ki “Buse’cim” dedi “bunu biraz kısaltır mısın?” ve saatlerce konuştu. Dedim ki bir daha bunun saatlerce konuşmaması için ben bunu bayağı kısaltmalıyım. Sonra onu kısalttım, sempozyumda konuşma gününe getirdik. Ali dedi ki “Buse bunu bir buçuk sayfaya indirir misin? Sempozyumda yani. Sempozyumda ben bunu bir buçuk sayfaya nasıl indirdim? Tekrar bir buçuk sayfaya indirdim.

Sempozyumun öncesinde basın toplantısı yapılacak, çok fazla kamera geleceğini düşünmedik. En fazla bir kamera olur, iki kamera olur. Daha önce çünkü Ali’nin söylediği “Ya, aman kimse gelmiyor zaten, bir iki kamera oluyor. Yine biz kendimiz konuşuruz, kendimiz ederiz” falan dediği bir yerde sürekli gazeteci geliyor, sürekli elinde kameralı birisi geliyor ve “Ne yapacağız?” dediğimizi hatırlıyorum. Sonra geçtik, karşımızda fotoğraf çekiyorlar, kameraya çekiyorlar, basın açıklaması okunuyor, sempozyumun duyurusu yapılmaya çalışılıyor ve ben öleceğim. Yani o kadar fazla kamera ve o kadar fazla fotoğrafçı var ki. Ay dedim, herhalde bugün bitti. Artık yaşamayız. Ve şeyden de korkuyorsun yani. Bu kadar açık olmak sana ne getirecek bilmiyorsun. Bu kadar gazeteci geldiyse, bu kadar da haber olacak. Ve nitekim de öyle oldu.

Ben o hayatımın tanıklığını yazarken, artık ailemle yaşamaya başlamıştım. Cezaevinden çıktım, Kaos GL’ye gitmeye başladım ve o tanıklığımı yazıyorum. Hayatımı yazarken böyle parça parça yazdıklarımın eve götürüp orada unutmuş gibi yapıyordum, annem de okusun bunları. Bu benim hayatım, okumalı bence dediğim. Çünkü bir taraftan da ilk kez fahişeliğimi, seks işçiliği yaptığımı anlatacaktım. Hayatımı her şeyiyle tam anlamıyla, tüm çıplaklığıyla, ne yaşıyorsam orada insanların gözünün önüne serecektim. Üç tane insanla konuşamayan kişi o kadar insana hayatımı anlatacağım. Parça parça bıraktım, bıraktım, bıraktım. Okumuyor zannediyordum. Bence okuyormuş. Sonra dedim ki “Anne ben

böyle böyle bir sempozyum var. Sempozyumda konuşmacıyım.” Annem, babam, ablalarımaya söyledim. “Gelin, güzel bir etkinlik olacak” dedim. Oya Burcu’nun da ailesi gelecekti. İşte biz bir taraftan da korkuyoruz. Hani gelecekler ve sonrasında neyle karşılaşacaksınız? Belki de evlatlıktan reddedecekler. Biz ilk orda açılacağız aslında. Yani tamam beni biliyorlar ama benim fahişelik yaptığımı bilmiyorlar. Ve ne olacaksa olsun dediğimiz, gözümüzü kararttığımız, bu bizim hayatımız dediğimiz, kimseye eyvallahımız yok dediğimiz, bu bir mücadeledir, mücadele de böyle verilir dediğimiz bir şeyin içerisine girmişiz. Bugün desen, aynı şeyleri yapmaya cesaretin var mı? Biraz zor. Bugün yapamayabilirim ama o zaman bir deli cesareti vardı galiba bende.

Ben ailemin geleceğini düşünmemiştim. Bana sürpriz oldu aslında. Bir bak-tım ailem. Aileleri ön tarafa oturtma kararı alındı. Oya Burcu’ydu sanırım ilk açılış konuşmasını yapan. Benim aklımda sadece ve sadece şu var. “Eyvah! An-nemler en ön tarafta. Ne yapacağız?” Yani bir sempozyum var, çocuğu orada konuşmacı, ben tanıklığımı anlatacağım, zaten yeteri kadar heyecanlıyım ve ne olacağını bilmiyorum. Geçtik oturduk. Beraber dizildik. Koray Hocayla birlikte yan yana oturduk biz. Bir akademik çalışma anlatıldı. Sonra Koray Hoca sanırım konuştu. Sonrasında ben konuştum ama benim şeydi böyle, bir uğultuydu benim için aslında o gün. Yanımda bir akademik çalışma anlatılıyor ama ben sadece bir uğultu duyuyorum. Salonda kalabalık insanlar görüyorum. Bu konuşmayı nasıl yapacağımı düşünüyorum. En kötü ihtimalle, o kadar üstüne çalışmışım, oku-rum diyorum ama sanki bütün şeyler gözümün önünden gitmişti yani, okumayı unutmuştum nerdeyse.

İlk gördüğüm yaşlı eşcinsel de Osep Minasoğlu’ydu mesela. O yaşta bir eş-cinseli, onu tanıyana kadar hiç görmemişim. Bir taraftan şey diyordum “Ya şuna bak ya! Hâlâ bu dönemde bunun mücadelesini veriyor. Hak mücadelesini veriyor. Fotoğraflar çekiyor, koşturuyor, herkesten daha çok heyecanlı. İnanılmaz saygı duymuştum. Sonra konuşma sırası bana geldi. Başladım konuşmaya ve benim için hayatımda başka bir döneme geçişti bir taraftan da. Bu beden inşa sürecim, İstanbul’daki geçirdiğim o zorlu dönemler, cezaevleri, Kaos GL, hafızamdaki ve tamamen aktif olarak mücadele etmeye başladığım Kaos GL... Daha önce elbette ki dergilerini aldığım, sattığım oldu. Yürüyüşlerine katıldığım oldu. Ara ara top-lantılarına katıldığım oldu ama zaten Kaos GL de tam böyle bir şeydi. Bir insanı görebilirsin ama bir ay sonra iki ay, üç ay göremeyebileceğin insanlardı yani.

Sonra ben işte hayatımı anlattım. Konuşma bitti, ailem kürsüye çıktı, elin-de bir demet papatya. Bana verdiler. Öptüler, geçtiler yerlerine oturdular. O gün biraz daha iyi hissedip o günden sonra mücadeleye biraz daha fazla sarıldım.

Çünkü Kaos GL içerisinde ve trans hareketi içerisinde ben biraz ortada kalmış bir transtım. Yani Kaos GL’de örgütlendiğim için sürekli “Ya senin ne işin var orada? Orası bir gey lezbiyen örgütü” cümleleri ile karşılaştım. “İyi de yani gey lezbiyenden başka bir şey de yapmıyorlar be kardeşim” diyen sokaktaki transların gittiği bir yer veya amaan gidiyoruz hep aynı şeylerin konuşulduğu, denildiği toplantılar. Bir tarafta da seks işçiliğinden hayatını kazanan, gazinolarda çalışan, caddelerde çalışan translar. E şimdi ben bunun her ikisinin içerisinde de aslında tam anlamıyla kendimi ait hissedemediğim bir yerdi. Kaos GL’nin içerisinde de kendimi tam ait hissedemiyordum çünkü şey gibi düşünülüyordum. Ben gidiyorum ama yani niye gey ve lezbiyen deyip kendime de çok sorduğum, arkadaşlarımla içerisinde de konuştuğum, aslında tam cevabını alamadığım, yeri geldiğinde “Burası gey lezbiyen örgütü” de denildi. “Ya kusura bakma ama burası gey lezbiyen örgütü ve sadece böyle çalışabiliriz” diye cevabını aldığım, başka örgütlenme seçeneğimin olmadığı, öbür tarafta sadece zaten “İnsanca Yaşam Platformu” diye bir platformun olduğu ve oraya da kendimi ait hissetmediğim bir ortada kalmışlık vardı benim için. Sadece benim için değildi aslında, birçok insan için de o ortada kalmışlık vardı. Kimisi dile getirebiliyordu, kimisi dile getiremiyordu. Kimisi küsüyordu gidiyordu, kimisi inatla devam ediyordu. Ben inatla devam edenlerden oldum. Her ne olursa olsun içeride de bir şeylerin değişmesi gerektiğine inanıyordum ki o döneme kadar aslında DEHAP’ın içerisinde de mücadele verdim. Ben 2000’lere kadar sadece Kaos’un içerisinde değil, DEHAP’ta da bir trans olarak kendimi görünür kılmaya çalıştım. Çünkü siyasetin içerisinde de transların olması gerektiği düşünüyordum. Özellikle Mamak ilçeyi açıyordum o dönemler. Bölgeden gelen, doğudan gelen insanlar hastane için oraya gelirlerdi genelde. Ankara Üniversitesi’ne falan tedavi olmaya gelenler. DEHAP da Mamak ilçeye, hastaneye çok yakındı ve ben orada da mücadele ediyordum yine sempozyumun dönemine kadar. Bir kongre yapılacaktı ve ben İç Anadolu Bölge Konferansı’nda cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği parti tüzüklerine geçmeli diye bir önerge sunmuştum. 2003 yılında ilk parti tüzüğüne DEHAP geçirmişti. 250 kişinin olduğu bir yerde konuşma yapmıştım. Seçimler yapılıyordu.

Sonra DEHAP’ın içerisinde hareket etmedim. Hayatıma Umut Güner diye birisi girdi ve hani Kaos’un içerisinde daha çok enerjiyi Kaos’a harcamamız gerektiği konusunda hemfikir olduk. Umut da çok fazla Kaos’un içerisinde emek sarf ediyordu. Bir taraftan ikimizin de kafası karıştı. Yani neden sadece GL falan dediğimiz hep bir aklımızda, Umut’un da benim de bir kenarında vardı. Kaos GL içerisinde mücadele etmeye devam etmemiz gerektiğini düşünüyorduk. Cinsel yönelimler kadar cinsiyet kimliğinin de ne kadar önemli olduğunu ve her şeyden önce benim orada olmam gerektiğini de düşünüyorduk. O dönem Kaos’un

toplantıları açılma sohbetleri gibi aslında belirli bir konu başlığı seçilirdi. O konu başlığı üzerine günlerce haftalarca bunun ne anlama geldiği tartışılırdı. Mesela benim içimi bayan şeylerden bir tanesi “coming out“ diye bir şey. Ya üç hafta coming out, dört hafta coming out konuşulur mu kardeşim. Konuşuyorlar, konuşuyorlar, konuşuyorlar ama birisi coming out’un ne anlama geldiğini bana açıklamıyor mesela. Yabancıyım yani hani. O kadar yabancıyım ki, ibneliğin hamurunda başka bir şeyi var galiba bir taraftan da. Böyle ne kadar süslü cümle kullanırsan o kadar sikilebilirsin mi, diye anlaşılıyordu artık neydi anlamıyorum yani o zamanki rahatsızlık. Bugün de var o rahatsızlık bazı yerlerde. Böyle tuhaf tuhaf cümlelerin tartışıldığı, kendini ait hissetmediğin, dışarda bir hayatın olduğu, aslında dışarıdaki hayata ne kadar dokunduğumuzun bilinmediği, bir taraftan da politika üretilmeye çalışıldığı, dergilerin çıkartıldığı bir yerdi Kaos GL. Dönem dönem yarım bilgimizle sadece belki de kendimizi anlattığımız yerden politika oluşturmaya çalışsan, adımlarımızı sadece kendi bireysel mücadelemizden yola çıkarak anlattığımız bir mücadele yöntemi. Çoğu zaman bunu genelleştirmeye çalışsak da aslında hiçbir zaman bir genel hikâyemiz olmayacağı da bugünden şunu gösteriyor. Çok net. İşte GL diye başlayan hareket LGBTİ+’ya doğru gidiyor ve herkesin aslında pratiği farklı. Ne desek boş. O yüzden sadece önemli olan şey bir aradalık ve bir diğer insana karşı bir insanın sesine veya çılglığına veya duruşuna karşı gösterdiğimiz refleks, yani duyarlılık.

ALİŞİN, BURADAYIZ: 2003 İSTANBUL ONUR YÜRÜYÜŞÜ

Can Yaman: Hep provası yapılmıştı

Sokağa 1 Mayıs'ta, 8 Mart'ta, savaş karşıtı hareketle çıkıyorduk ama kendi başımıza çıkmıyorduk. Kendi başımıza da yapabileceğimizi göstermek istedik. Çok endişeliydik tabii, yani bir kere izin almadık falan ama bulunduğumuz yerden Mis Sokak'a kadar yürüyecektik. Hatta onun da öncesinde 2001'de bir anım var. Her yıl bir Onur Haftası yapıyorduk ama onur haftaları genellikle şeydi bir haftalık bir etkinlik olur sonunda da parti olur, hoppa biter falan filan, geceliğin de göstermelik bir yürüyüş yapılır. İşte buradan Dolmabahçe Sarayı'na kadar bir yürünür. O da bizim yürüyüşümüz olurdu. Tabi görünür olmayan bir şeydir ama öyle mizansen olarak yapılırdı. Ünlü bir yazar vardı. "Siz" dedi, "tamam yapıyorsunuz ediyorsunuz da gizli olarak neyin onurunu kutluyorsunuz ki? Millet orda 68'de canı pahasına bir şeyler yapmış, kendini ortaya koymuş, ölmüş gitmiş, siz hâlâ kaçak köçek dövüşüyorsunuz." Biraz bel altından vurmıştu. Çünkü kolay değildi açılmak ve bunun üzerine bedel ödemek... Ama o serzeniş de bir yerde haklı geldi. Bir yandan da bu bahsettiğim etkinliklerde yürüyüşün hep bir provası yapıldı.

İlk başta bizim brandamız vardı, ay yolda giderken brandamızı bir açıyorduk birdenbire polis yanımıza geliyordu, "Kapatın napıyorsunuz, izniniz var mı?" Yanımızda avukatımız var, nolacak... İnsanlar bakıyorlar ama garip bir güven de duyduk. Yürüyüşten sonra bir basın açıklaması yapıldı, biz de duruyoruz, heyecanlıyız. Bizim yanımıza ilk gelenler Taksim'deki zihinsel engelli insanlar oldu. Çok ilginç mesela bir tanesi mikrofonu tutuyor, bir tanesi orada başka bir şey yapıyor, çünkü bu o zaman anladım biz harbiden delilik yapıyoruz yani bu başka bir şey değil, eşcinsellik hastalık mıdır mastalık mıdır falan filan ama, bu hakikaten delilik yani. İnsanlar eşcinselim diye ortaya çıkıyor yürüyor ediyor, onurdu bilmem neydi, yani bunu Türkiye gibi bir yerde... Bunların mutlaka akıllarında bir zoru olması lazım...

Esmeray Özadikti: Küçük bir bayrağımız vardı

Sekiz on kişi çıktık yürüdük. Ertesi yıl Mis Sokak'ın başında elli kişi... Böyle böyle devam etti ve... Hem heyecanlıydık, polis bizimle dalga geçiyordu. Dikkate bile almıyordu. Tam şeylerini hatırlamıyorum ama son derece heyecanlı olduğumuzu biliyorum. Dernek binasından çıktık, küçük bir bayrağımız vardı. Şu an şimdi o büyük bayrak var ya hani herkesin tutup İstiklal'de yürüdüğü. O zaman da daha minik vardı sekiz dokuz kişi tutuyorduk yürüyorduk. Öyle bir şeydi.

Mine Yanat: Seneler sonra bir heyecan!

Seneler sonra bir heyecan... O duyguyu ben nasıl anlatayım? 93'te ilk yürüyüşü yapamıyorsun, sonra çıkıyorsun oğlunla beraber orada yürüyorsun. Bu farklı bir şey. Bu duyguyu harbiden yaşamak gerekir yani, kelimeler kifayetsiz kalıyor. O duygularla ben sarhoş gibiydim zaten. Sadece oğlum, ben yürüdüğümü hatırlıyorum. Bayrağı salladığımızı hatırlıyorum, oğlumun öptüğümü, bayrağı öptüğümü falan hatırlıyorum. Yani o acayip bir duygu ya, şimdi de bir tuhaf oldum. Ya ben çok duygusal bir insanım da, ya o duyguları anlatamıyorum, içimde böyle keşke her gün yürüyüş olsa, her gün yürüsek keşke, insanları rahatsız etmeden tabii ki, biz neşeli insanlarız, biz insanları seviyoruz diye göstermek lazım. Ben hep böyle yola çıktım. İnsanlara da hep bunu anlatmaya çalıştım. Biz farklı değiliz.

Öner Ceylan: O an sadece attığımız bir adımdı bizim için

1 Mayıs'tan farklı olarak orada tek başımızaydık. Onur Yürüyüşü bizim resmen tek başımıza, bayağı az sayıda insan, elimizde bir bayrak ve işte bir şey yanılmıyorsam tabii bir şey yapmıştık pankart yaptırmıştık, Lambdaistanbul Eşcinsel Sivil Toplum Girişimi diye onu tutuyoruz ve yürüyoruz. Biraz böyle ürkeğiz, ne olacak tepki olacak mı, saldıracaklar mı bir şey olacak mı, birisi bir şey diyecek mi falan diye. Yani öncesinin hazırlıklarını çok hatırlamıyorum ama o günü hayal meyal hatırlıyorum. Lambda'dan çıktık ve Mis Sokak'ta bitirmek üzere yürüyüşümüzü başlattık. Yani bu sayı hakkında çeşitli şeyler söyleniyor ben yirmi kişi falan gibi hatırlıyorum kimisi daha fazla diyor, çok emin değilim ama çok kalabalık değildik. Özellikle sonraki yıllara kıyasla bayağı az kişiydik, elimizde tutuyoruz pankartı, yürümeye başladık... İlerki yıllarda bu kadar büyüyeceğini falan tabii hiç düşünmemiştik. O an sadece attığımız bir adımdı bizim için.

Yeşim Başaran: 2004 ve kutular

2004'te kutular, yani şey böyle buzdolabı gibi büyük cihazların konacağı kutular düşünün. O kutuların içine girdik bazılarımız. Ben de bir kutuya girdim.

Kutuların dışına da LGBTİ+'larla ilgili nefret içeren ya da olumsuz haberler, gazete kupürleri yapıştırdık. Yani siz böyle bir toplum olarak bizi bu kutuların içine hapsediyorsunuz gibi. Ondan sonra da neydi? "Bizi hapsedtiğiniz bu kutular kaderimiz değil" diye bi pankart hazırlamıştık. İşte Lambda'dan çıktık. Büyük-parmakkapı Sokak'taydı o zaman. Bazılarımız kutuların içinde, ben de kutunun içindeyim...

Özgür Azad: Nerden nereye?

Tabi çok heyecanlıydık. 1 Mayıs'a evet katıldık bir grup olarak ama 1 Mayıs yine de çok karma ve korunaklı bir alandı. İlk defa LGBTİ+'ların kendilerinin tek başına ve sadece kendi varoluşuyla ve sesiyle çıkacak olan bir şey olarak Onur Yürüyüşü daha önemliydi. Yine o dönemde temas halinde olduğumuz işte anarşist, antimilitarist, solcu, feminist kesimlerden insanların da bize desteği ve yürüyüşe katılımıyla, yaklaşık kırk kişi kadardık. Tam sayıyı da bilmiyoruz. Terkos'taydık. Terkos'tan yola çıktık. Tişörtler yaptırmıştık o dönem, onları giymiştik hatta böyle. Koyunlar vardı tişörtün üzerinde. Hepsi bi yöne gidiyordu. Bizim renkli, 6 renkli olanlar da ters yöne gidiyordu. O tişört hâlâ duruyor bende. Önemli bir şeydi. Sonrasında her yıl devam ettirdik. İlk birkaç yıl oturana kadar, mesela 250 kişi yürüdük galiba ikinci yıl. Tamam dedik artık, yaptık! Oldu diye. Üçüncü yıldır sanırım. Rehavete kapılınca mesela on beş yirmi kişi falan anca toplanabilmiş-tik. Günümüzde işte yüzlerce sosyalleşebilen, açılabilen, aktivizmini yapabilen insan var hani ne mutlu ki. Çok uzun bir süre değil aslında yani bahsettiğimiz. Ben hep umutluydum o zaman da çok kısa sürede ivme yakalayacağını tahmin ediyordum. 2007'de işte 1000 kişi yürüdük. 2003'den 2007'ye çok kısa bir sürede 1000 kişiye ulaşmıştık. O bizim kafayı sıyırdığımız yürüyüşü yani. Hepimiz aptal olmuştuk. Çok büyük güç almıştık. Her Onur Yürüyüşü'nde de öyleydi. Her sene tazelendiğimizi, güçlendiğimizi hissediyordum. Türkiye'nin küçük şehirlerinden, kasabalarından, taşradan bir sürü genç insanın böyle hevesle yürüyüşe gelip çok büyük güç aldığını ve o güçle köyüne, kasabasına döndüğünü çok iyi biliyordum ve çok önemliydi. İşte bunu aslında çaldılar yasaklarla bu çocuklardan. Benim Onur Yürüyüşü ile ilgili en büyük üzüntüm odur.

DERDİME DERMAN: LAMBDAİSTANBUL DANIŞMA HATTI

Yeşim Başaran: Nasıl kuruldu?

Eski sevgilim bana Londra'daki danışma hatlarının deneyimini anlatan bir kitap hediye etmişti. Ben de bu kitabı özetleyerek çevirdim ve de Lambda'da dedim ki "Ya bu deneyimden faydalanarak biz de danışma hattı kuralım." Birkaç kişi geldi ve biz bir ekip olduk. Lambda'nın çok uzun yıllarca eposta üzerinden verdiği danışmanlık aslında vardı. Bugüne kadar neler sorulmuş, ne cevaplar verilmiş? Arşivci arkadaşlarımız sayesinde vardı o bilgiler. Bizim yaklaşımımız ne olmalı diye tartıştık. Kitabın çok faydası oldu. Danışma hattı ne? Bizim görevimiz ne? Orda iletişim kurarken katkıda bulunabileceğimiz şey ne? Bunu iletişime açık olarak yapabilmeyen yolu ne? Bunları hep o kitaptan öğrendik. Sonra da kendi metnimizi yazdık. Lambda içinde tartışmaya açtık. Bayağı kalabalık bir toplantı olmuştu. Eleştirilerle iyice şekillendirdik. Sonra da bir eğitim programı hazırladık, duyurduk. Katılmak isteyenler geldi. İki hafta sonu dört günlük, sabahtan akşama kadar süren bir eğitimdi. Ve acayip bir sinerji oluştu. Duyurusunu yaptık. Sticker'lar bastık. İnsanlar eve giderken alıyor Lambda'dan her yere yapıştırıyor. İstanbul'un hiç aklına gelmedik yerlerinde o sticker'lardan vardı.

En çok gelen sorulardan biri, "Nasıl sevgili bulacağım" idi. Evli erkeklerden de çok fazla soru geliyordu. Somut bilgiler değiştikçe, biz o somut bilgilerimizi de güncelliyorduk. Nereye gidilir? Ne yapılır? Bürokrasisi nedir? Bu tip bilgiler de veriyorduk. Sırf yalnız olmamak ve sohbet etmek için arayanlar da çoktu. Bizim de amacımız şuydu aslında: Biz bir telefon olarak insanların hayatlarında büyük bir değişim yaratmayacağımızın farkındaydık. Bunu da söylüyorduk. Ama sen buraya gelersen, buradaki etkinliklere katılırsan, film gösterimleri, söyleşi, sohbet her zaman açık. Gelip sohbet de edebilirsin, insanlarla da tanışabilirsin. Biz hep reklam yapıyorduk, insanlar Lambda'ya gelsin. Gerçekten de çok fazla insan o yıllarda öyle geldi Lambda'ya, danışma hattı üstünden. Sıradan hayatın içinde bir yerde fiziksel olarak gözlerinde canlansın diye bayağı sokağı, apartmanı falan anlatıyorduk. Çünkü izbe karanlık bir yer hayal ediyorlar bizle telefonda konuşurken. Öyle olmadığını anlatıyorduk. İşte film gösterimleri var, şu var bu var.

Nasıl filmler var? Yani işte mesela bu hafta izlediğimiz konusunu anlatayım filan deyip anlatıyorduk. Ya işte bir çocuk var, ailesine açılmaya çekiniyor diye filmin konusunu anlatıyoruz. Çünkü film var deyince böyle porno film mi var filan gibi bir şey canlanıyor. En temel yaptığımız şey o kaygılarını gidermek. Bir de bazı işte somut bilgiler vermek oluyordu.

Esmeray: Sorular, sorular

Sanki seks yapacağımız gibi adamlar arıyordu. İşte tanışabilir miyiz, ben sizinle tanışmak istiyorum, ben gey değilim ama tanışmak istiyorum, kaç paradır işte öğrenmek istiyorum. İşte travesti var mı elinizde, kadın var mı? Böyle telefonlar da geliyordu. Tabii biz onun eğitimini alıyorduk, madilik yapmak yok. Tek tek buranın öyle bir yer olmadığını, temel amacımızın açılım olduğunu ve buranın bir yardımlaşma derneği de olmadığını, herhangi bir sorun olduğunda o sorunları mercilere yönlendirme yerinin olduğunu anlatıyorduk. Yani atıyorum işte şiddete uğramışsa avukata yönlendirebiliriz, cinsiyet değiştirirse doktora yönlendirebiliriz gibi bunları yavaş yavaş anlatıyorduk. Bazen de şöyle bir telefon geliyordu, arayıp zırlı zırlı ağlayan, işte kimsem yok, abime açılmıyorum, anneme açılmıyorum, şuna açılmıyorum korkuyorum oraya da gelemiyorum, orda başıma ne gelecek bilmiyorum. İkna edip çağırıyorduk. Bazen de işte ben trans kadınıymış gibi şöyle oldu bazen de bir kadın arıyordu ağlıyordu. Oğlum böyle ne yapabilirim, kızım şöyle ne yapabilirim, ablam böyle ne yapabilirim, hatta annem böyle ne yapabilirim diye arayan bile oluyordu. Babam böyle ne yapabilirim, böyle telefonlar geliyordu. Bazıları geliyordu derneğe kadar, bazılarını da gelmeden yönlendirebiliyorduk bir sürü yere. Çok verimliydi o danışma hatları, bunun kesinlikle olması gerekiyor.

KADIN KADINA ÖYKÜ YARIŞMASI

Oya Burcu Ersoy: Nasıl başladı?

Bizim Kaos'taki kadın kadına sohbetlerimiz içinde ortaya çıktı yarışma. Yani şöyle bir sohbetimiz olmuştu. Şimdiye kadar çoğunluk kadına kadına aşkı hep böyle depresif ya da sonunda birinin intihar ettiği ya da aileden zulüm görülen kötü sonlu veya işte içeriğinde de hezeyanlarla dolu hikâyelerle okuyoruz. Medyada ortaya çıkan ürünler hep bu şekilde. Neden biz kendimiz yazmıyoruz? Çünkü böyle değil. Her şey hezeyan, hüsrana, drama falan değil. O yüzden kendi öykülerimizi yazalım dedik. Eğlenceli hale getirmek için de bu bir yarışma olsun, dedik. O zamanlar Burcu Baba vardı ilk konuştuğumuzda. Onun fikriydi yarışma. Duyurularımızı yaptık hemen. İlk öykü yarışmasına dokuz kişi katıldı. Dokuz katılımcı vardı ve bunların da herhalde ikisi falan aktivist değildi. Geri kalanı aktivistlerdi. Biz katıldık gibi bir şey oldu yani. Ben jürideydim. Benim öyle bir yeteneğim yok. Ben katılmadım. Jüri de bizdik zaten.

İlk üçe ödül verdik. Sonra özel ödüller yaptık bir de. Çünkü dokuz kişi katılmış ve hani amaç birilerini yarıştırmak rekabet yaratmak değil. Amaç başka bir şey. Amaç görünürlük, amaç gerçekten hem kadınların yazmasını teşvik etmek hem de eşcinsel biseksüel kadın görünürlüğüne katkıda bulunuyor olmak. Yelda X özel ödülü diye bir ödül verdik mesela. Evli olan bir kadınla ilişki yaşadığı için o kadının kocası tarafından öldürülen bir kadını Yelda. Onu koymuştuk mesela. Bu çeşitte atfedilen ödüller de vardı. Ama ondan sonra gittikçe arttı. Yani dokuzdan yirmiye, otuza, kırka şeklinde sayı büyüdü. Ve çok güzel bir heyecandı. İlk Kadın Kadına Öykü Yarışması'ndaki heyecanımı her sene yaşadım. Sonra onları kitaplaştırdık da. Aşkın L hali diye. O da üçüncü basımını yaptı. Yani Aşkın L Hali kitabı üzerinden, sonuçta onu okuyup da hiç aktivizmle ya da Kaos GL'yle ya da LGBT ortamla alakası olmayıp da o kitabı okuyup ulaşanlar da oluyordu. O da çok güzeldi bizim için.

UZUN YOLUN DURAĞI: KAOS GL ARTIK DERNEK!

Yasemin Öz: Nasıl oldu?

O dönem şöyle bir boğulma yaşıyoruz. Tüzel kişiliğimiz yok, paramız yok, her ay kirayı nasıl ödeyeceğiz? Ve haftalık toplantılarımız gerçekten tamamen maliye konuştuğumuz bir şeye dönüşüyor, yani politika tartışmıyoruz, ne üreteceğimizi tartışmıyoruz, üretecek kaynak bulamıyoruz. Ve buna nasıl bir çözüm üretebiliriz diye konuşmaya başlıyoruz. Ben her ay mesela cumartesi nöbetimde tek tek üyeleri arıyorum. Aidatınızı öder misiniz, işte kiramızı ödeyemedik çok zor durumdayız... Ki aidatları toplasan bile yetmiyor işte... Parası olan arkadaşlarımızdan borç istiyoruz, borç alıyoruz falan. Onu ödemeye çalışıyoruz. Böyle bir döngü içindeyiz. O dönem 2004 yılında Dernekler Kanunu değişmişti. Dernek olmak çok kolay hale gelmişti yani tüzüğü verdiği anda dernek olarak kurulmuş oluyordun. Ben de tabi hani hukukçuyum ve arkadaşlarla şey konuşmaya başladım, ya biz dernekleşelim. Hani çok kolaylaştırdılar, on altı kişi bulsak dernekleşiriz. Açık eşcinsel olarak on altı kişi kurmak istemese bile heteroseksüel arkadaşlarımızla konuşalım, kurucumuz olur musunuz diye falan. Bir dönem yapabilir miyiz yapamaz mıyız falan tartışarak bir sene sonra falan, 2005'te işte, tamam yani biz bunu yapmayı bir deneyelim noktasına geldik. Ama bizde şöyle bir fikir vardı. Bizim dernek olmamızı bunlar kabul etmez, kapatılmamız için dava açarlar. Ama birkalın açsınlar, böylece somut olarak devlete karşı bir adım atalım. Onlar da bize somut olarak resmi bir cevap versin. Hani bu iş bir resmiyete dökülsün. Stratejimiz şuydu; reddedileceğiz işte kanun yollarına başvuracağız, AİHM'e başvuracağız, niyetimiz beklentimiz o yöndeydi. Ve biz tabi dernek olduk. Ve ağırlıkta gerçekten LGBT'lerin kurucu olduğu bir dernek olduk, heteroseksüel arkadaşlarımız da vardı.

Tabi hemen valilik bize kapatılmamız için Medeni Kanun'un 'ahlaka aykırı dernek kurulamaz' maddesine göre savcılığa başvuruda bulundu, dava açın bu derneğe karşı diye. Biz tabi bekliyoruz ne olacak... Bu arada ilk defa işte uluslararası ILGA konferansı, ILGA Europe konferansına gidiyoruz o seneler, aynı zamanlar. Eşzamanlı oluyor böyle şeyler. Onlar bize geliyor, bize eğitim veriyor, hani Avrupa Birliği hukukunu mekanizmalarını nasıl kullanabiliriz, insan hakları mekanizmalarından nasıl yararlanabiliriz, işte falan. O dönem onlarla da

ilişkimiz böyle gelişiyor bir yandan. Biz onlarla da görüştük tabi hani biz kapatılma davasıyla yüz yüze kalırsak diye. Onlar Avrupa Parlamentosu'nda parlamenterlerden mektup yazdırıp bakanlığa gnderttiler, endişeyle izliyoruz falan diye. Sonra bir savcılık kararı geldi bize. Derneęin kapatılmasını kabul etmediğine dair savcının. Dava amayacağına dair bir karar. Ya çok demokratik bir karardı yani detaylı yazılmış, insan hakları boyutuyla incelenmiş, hani bizim savunmalarımız kadar iyi, ondan daha iyi bir karar, yani şok edici bir karar. Beklemiyorduk açıkçası.

LAMBDAİSTANBUL KAPATILMA DAVASI

Yeşim Başaran: Dava ve görünürlük

Lambdaistanbul'da benden önceki yıllarda da hep dernekleşelim diye bir tartışma olmuş. Sonra yeniden bu tartışmalar ortaya çıktı ben de içindeyken. Ve yapalım diye karar verdik yedi kişilik bir kurucu isim listesi olması gerekiyor. Kimler olur dedik, oooo herkes ben olurum diyor. O zaman dedik madem bu kadar gönüllü var, pozitif ayrımcılık yapalım, çoğunluğu kadın olan bir listeye kuralım Lambda'yı. Trans ve natrans kadınlardan oluşan bir listeye kurduk. Öyle. Kurarken de tabii Kaos GL deneyimini biliyorduk. Ama öyle olmadı, dava açıldı. Ondan sonra da o zaman özellikle yönetim kurulunda olan arkadaşlar tabii fiziksel olarak daha çok ilgilenmeleri gerekti direkt isimleri geçtiği için. Beraat ettik ama tüm o süreçleri takip ettik yani, böylece mahkeme kapılarına gitme gibi bir kültürü oluştu Lambda'nın.

Özgür Azad: Toplumsal etkisi

Kaos yeni dernek olmuştu. Dernek olsak mı olmasak mı, diye biz de konuşuyorduk. İhtilaflar vardı aramızda. Bir süre sonra dedik ki yani evet olalım. Avantajları daha fazla olur. Tanınması açısından da, yüzleşmek açısından da kuralım, diye karar alındı. Ön süreçleri tamamlayıp dernek olduk ama sanırım kısa bir süre sonra kapatma davası açılmasıyla yasal süreç başladı. Tabii hukuk çalışma gruplarımız da başlamıştı o süreçlerde zaten daha oturaklı bir şekilde. Mahkeme süreçlerimiz de tabii başlı başına hepsi bi eylem ve bizim için güçlenme, mücadele alanıydı. Duruşma önlerinde mutlaka dövizlerimizle basın açıklamamızla her seferinde bunu dile getiriyorduk, görünürlük sağlıyorduk. Hatta Ankara'ya topluca Yargıtay'a gitmiştik. Yargıtay'a giden süreçte otobüsler tutup İstanbul'dan. Sesimizi duyurmak en önemli şeydi. Basında yer alabilmek...

PEMBE HAYAT KURULUYOR

Buse Kılıçkaya: Saldırılarından öz örgütlü mücadeleye!

Pembe Hayat kuruluna kadar çok aşama var. Biz Kaos GL içerisinde Umut'la gerçekten trans görünürlüğü mücadelesi verdik. Ben Kaos'ta bir dönem profesyonel olarak çalıştım da. Hak ihlalleri raporları da yaptım. "Bir trans politikası var ve bununla ilgili çok fazla çalışan insan yok. Vitrin olmak istemiyorum" dediğim dönemler başladı ve tepkilerimizi göstermeye başladık artık. Kaos GL'nin GL dergisinden çıkıp LGBT dergisi olması da aslında o dönemki tartışmaların getirdiği bir şeydi. Yani Kaos GL'nin yapısı biraz daha farklıydı. Hâlâ daha birçok LGBT örgütünden farklı. O zaman anlayamıyorsun. Yani farklı farklı örgütler, farklı farklı alanda çalışan yerler olabilir. Bugün biraz daha anlıyorsun ama bugün de şöyle bakıyorsun "o gün buna ihtiyaç yoktu". Yani o gün daha kapsayıcı bir yerden belki de örgütleniyor olmalıydı. Belki de böyle örgütlenmeyi seçti. Kendi doğruları vardı ve kendi doğrusu üzerinden örgütleniyordu. Biz ama ısrarla şunu yapmaya çalışıyorduk Kaos GL'nin içerisinde. Ben burada bir transım, trans görünürlüğü çok önemli, ben burada bir vitrin değilim, herhangi bir şey değilim, herkes kadar ben de burada çalışıyorum, onun için bir şeyler değişmeli. Bu konuda Umut'un da çok desteğini aldım çünkü Umut'la zaten çok samimi iki arkadaş-tık ve o mücadeleyi beraber vermemiz gerektiğini düşünüyorduk. BaharAnkara, Güztañbul gibi buluşmaların yapıldığı dönemde de hep bana translardan veya başka insanlardan "İşte bu da Kaos GL'nin vitrini" lafları geliyordu. Bunlar tabii ki hoşumuza giden şeyler değildi ama dışarıda durarak başaramazsın. Hani içeride durarak bunun mücadelesini vermek gerekiyordu ki içeride ne kadar mücadele verirsen ver belirli, kalıplaşmış bir politikası vardı.

O dönem aslında Pembe Hayat'ın ilk tohumları atılmaya başladı. Yani Pembe Hayat oluşmaya başladı. Belki de Kaos GL trans mücadelesine el atmamakla o dönem en iyi şeyi yaptı, Pembe Hayat kuruldu. Eğer trans mücadelesi üzerinden de örgütleniyor olsaydı belki her şey karışacaktı. Desteğini sunuyor olması güzeldi. Aslında kurtulmak istedi bir taraftan, kurtulurken güzel kurtuldu hani trans hareketi de kurtardı. Eğer yapabileceğine inansaydı, yapardı. Yani bazen uzun sürede bazı şeyleri göremediği, kaçırdığı şeyler olabiliyor Kaos'un. Trans kadın örgütlenmesi ciddi bir sabır istiyor. Onun istediği caddeye çıktığı zaman

dayak yememek, sen değilsin. Onun ihtiyacı evini tutması için gereken koca, sen değilsin. Senin dergine yazdığın üç cümle onu tatmin etmiyor. Veyahut hayatındaki mekânları istiyor. Trans kadınların ihtiyaçları başkaydı ve örgütlenmesi çok zordu ve hiçbir sivil toplum örgütü de bu işin içerisine elini atmazdı.

İlk oluşum, işte Eryaman süreci, Esat'taki olaylar, aynı kişilerin hem Esat'a hem Eryaman'a saldırıyor olması... Balyoz'un çıktığı dönemler. Balyoz diye bir emniyet gücü oluşturuldu. Sadece translara karşı aslında gasp masasına ait bir birim. Translara saldırıyor, transların arabalarını parçalıyor, bir emniyet birimi. Polisler var. Sivil, izbandut gibi adamlar ve transları dövüyorlar, arabalarını parçalıyorlar, yok etmeye çalışıyorlar. Tam böyle bir çatışmanın içerisinde Pembe Hayat kuruldu. Oluşum işte, ya şey diye düşünüyorsun. Oh ne güzel, kurulduk. Bundan sonra biraz haklarımız üzerinde devam ederiz. Biraz mücadeleye şöyle yaparız... Yooo tamamen bir çetenin içerisine düştük. Devletin politikaları, polisin izlediği politikalar ve çetelerin izlediği politikaların içerisinde, yaşam hakkı mücadelesi vermeye çalışan, yaşam diye bağırın transların mücadelesi ve ortada ne yapacağını bilmeyen birkaç tane bu mücadeleye inanmış aktivist. Lubunyaya gidiyorsun "Lubunya hani şu an bir eziyet görüyorsun, polisler seni darp etti, gidelim karakola şikâyetçi olalım" dediğinde o dönem şey "Ne karakolu ayol, ne hakkından bahsediyorsun lubunya, ben travestiyim ayol" diyen bir yerden örgütlenmeye başladık. Bu bizim için de, benim için de Kaos GL için de apayrı bir deneyimdi. İlk işte toplanmaya başladığımız dönemlerde Kaos GL içerisinde toplanıyorduk ve toplantı... Ben bir siyasi parti ve örgütlü bir hayattan gelen bir insanım ve en azından bir toplantı adabı dediğimiz bir adapla yola çıkarsın. E Kaos'un da böyle bir adabı vardır toplantıyla ilgili, nasıl olman gerektiği yani bir konuyu konuşacağın anda yirmi tane konuyu "Bunu niye konuşmuyoruz?" diyen lubunyalardan çıkıyor ve sen oradan bir şeyler çıkartmaya çalışıyorsun. Çünkü gerçekten eğitim hakkı elinden alınmış transların olduğu veya seks işçiliğinden başka bir şey reva görülmeyen bir dönemdi. Yani bugünkü gördüğümüz gibi "Bir tane doktor trans varmış, bir tane avukat trans varmış, birisi yoga ile ilgileniyormuş translardan, aaaa birisi bir sivil toplum örgütünde çalışıyormuş" bunların hiçbirisi yoktu. Böyle hiçbir örnek yoktu hayatımızda. Sadece tek bir örnek vardı; seks işçiliği yapan trans kadınlar.

Bütün bu madiliklerin içerisinde biz Kaos GL'nin toplantısına gidip, etkinlik yaptırmadığımızı da biliriz. "Hayır, burada trans yok!" dediğimiz günler de oldu. Veya birbirimizle büyük çatıştığımız, yani sandalyelerin masaların havalarda uçuştuğu günler de oldu. Bence bunlar özel günlerdi. Bunları yaşamasaydık bugün birbirimizi anlamıyor olacaktık. Keşke işte hani trans meselesini sadece

cinsiyet kimliği değil de yönelimler üzerinden anlasaydık. Çünkü benim böyle bir toplantı deneyimim var. Bir trans toplantısıyla trans kadınların, aman, bir transların toplantısıyla kadın toplantısı aynı saate konulmuştu. Ben yeni yeni şey yapıyordum “Ya ben kadınlarla da yatıyorum” falan dediğim bir dönem. Hangi toplantıya katılacağım? Ben böyle aksi bir kadındım, hâlâ aksiliklerim vardır. Gittim dedim ki “Ya ne oluyor. Niye aynı toplantıyı aynı saate koydunuz? Ben şimdi hangisine katılacağım?” “E tabii ki sen trans toplantısına katılacaksın”. “Nasıl ben trans toplantısına... Ben diğer lezbiyen kadınlarla biseksüel lezbiyen kadınların da toplantısına katılmak istiyorum. Ay bence güzeldi hepsi, böyle ilerledik ve ben gidip o çemberin içerisine oturmuştum. “Galiba ben kadınlardan da hoşlanıyorum, ben biseksüel miyim?” falan deyip o çemberde açılmıştım falan. Bu hayatımdaki birçok şeye de Oya Burcu ile Umut tanıklık etti aslında. Yaşadığım o çırpınma hallerime diyeyim. Yani sudan çıkan bir balık misali. Çıkmıyorsun, sadece çırpınarak ben bunca yıl aktivizm yaptım. Aslında derdim de aktivizm falan değil. Görünür olmak ve hak meselesi. Yaşayabilmek, kendi yaşadığım acıları başkalarının yaşamaması için mücadele etmek ama bu ha dışarda yaşamışım ha içerde. Caddedeki arkadaşlarım ne kadar başkalarından acı çektiyse, ben de sivil toplum içerisinde bu acı yaşatılmış aktivistlerden bir tanesiyim.

Umut Güner: Kuruluş

Pembe Hayat'taki kurucu aktivistler çok önemli bir rol oynadılar. Sadece şu anda bildiğimiz aktivist arkadaşlar değil. Şu anda hareket içinde olmayan arkadaşlar da çok ciddi sorumluluk aldılar ve Pembe Hayat'ın ilk dernek ofisini tutması, ilk ekipmanlarını almaları için gelen kaynak oradan doğdu. Bunu anlatıyor olmamın nedeni bir taraftan Eryaman gerçeği var. İnsanların artık bir şeyler yapmak için bir araya gelmek istediği bir dönem vardı. O dönemde trans kadınlar “İşkence ve kötü muameleyle ilgili ne yapabiliriz?” diye Kaos'a geliyordu ve ne yapabileceğimizi konuşurken örgütlenme ihtiyacıyla Pembe Hayat ortaya çıktı. Dernekleşme süreci oldu. Eryaman çetesinin yakalanmasında işte muumlu eylemler çok önemli bir işlev gördü. Her hafta düzenli olarak Yüksel'de yapılan eylemler sonrası o eylemlerde özellikle savcının harekete geçmemesine tepki olarak faillerin adları, soyadları ile ve suç işledikleri arabanın plakasının bile ifşa edilmesi, bunun gazetelerde yayınlanması sonrası Eryaman dava süreci başladı.

2006: BURSA'DA SALDIRI

Yeşim Başaran: Aynı gökyüzünün altında değil miyiz?

Bursa'daki bir dernek yürüyüş düzenleyecekti. Başka şehirlerden insanlar gelecekti. Ankara'dan, İstanbul'dan. Yürüyüşten önce Bursaspor taraftarlarının bir internet forumunda, işte onlar buraya gelecek, onları yürütmeyelim filan gibi yazışmaları oluyordu. Biz onu duyduk ama böyle şey gibiydi. Sonra tam bir gün öncesinde bir yerel gazetede, "Padişahların, evliyaların şehrinde onları yürütmeyeceğiz" diye tehdit içeren bir yazı yayınlandı. Böyle gidiyoruz ama neye gidiyoruz, çok bilmeden yola çıktık. Bir de normalde gelme gibi planı olmayan insanlar, öyle bir tehdit olduğunu görünce gelmeye karar verdiler. Yani böyle biraz garip bi şey... Niye gidersin di mi öyle bir şey? Ama insanlar yalnız bırakmak istemedi muhtemelen.

Düşündüğümüzden daha kalabalık yola çıktık. Önce otobüsle bir yere gittik, sonra vapurla... Sonra bindiğimiz otobüste insanların konuşmalarını duyuyorduk. Bursasporlular bunları bugün dövecek filan diye bizim hakkımızda konuşuyorlar ve Allah Allah yani nasıl? Böyle bir şeyi bilsen bile başka türlü davranırmışsın, gibi geliyor. Hani madem bizim hakkımızda konuşuyorsun, merhaba de, iyi misiniz falan de. Bunları dövecekler diye konuşuyorlar. Böyle çok yabancı ve tehdit altında olduğumuz bir yere doğru adım adım gidiyoruz. Sanki film açılıyor ve bunun mesajı veriliyor gibi.

Dernek mekânında buluştuk. Şehrin merkezinde bir apartmanda. Bayağı da kalabalık. Başka şehirlerden de insanlar geldi. Ne zamandır görmediğimiz arkadaşlarımız. Kendi halimizde mutluyuz. Ama sonra yürüyüş için buluşma mekânına gitmek üzere binadan çıkmak istediğimizde, binanın etrafı Bursaspor taraftarlarınca sarılmıştı. Polis de bizi kapıdan çıkarmadı. Bildiğim kadarıyla o dernek başvurmuş ve Valilik'ten iznini almış yürüyüşün. Sonuçta "Belgemiz var yürüyüş yapmak için iznimiz var" filan diyor insanlar, polis de "Olmaz, güvenli değil, o yüzden sizin bu binadan çıkmanıza izin veremeyiz" diyor. Böyle bir tartışma başladı. Ve bu sırada dışardaki insanlar küfrediyor bağırıyor, çağırıyor, çok korkunç küfür dolu sloganlar atıyorlar. Bir süre kapıda polisle tartışma olduktan sonra biz tekrar yukarı çıktık. O arada binanın arkası da sarılmıştı. Taş atıyorlardı ve bizim bulunduğumuz odanın camı kırıldı yani o taşlardan biri denk geldi. Bir dakika

sonramızı bilmiyoruz, hani çok ürkütücü. Bir yandan insanlara haberler iletiyoruz, işte bizim ilettiğimiz haberler İngilizceye çevriliyor dünyaya iletiliyor. Yani İstanbul'da Ankara'da başka arkadaşlar da bunun bilinip duyulmasını sağlamaya çalışıyorlar ve bize destek olabilecek kurumları harekete geçirmeye çalışıyorlar.

Ben kendimi çok şey hissettim... Ne yapacağımı bilemez halde böyle etrafı izliyordum. En çok kızdığım şey bizim aramızdan bi kaç kişi de, karşı tarafa küfrediyor, bizimkiler de onlara böyle ööööö bağırınlar da oluyordu. En çok onlara kızdım ben o gün. Çok sağduyulu, aklı başında, her şeyi tıklar tıklar organize edenler vardı. Özellikle trans arkadaşlar direkt olaya el koydular ve hem bizi kendi içimizde organize ettiler hem polisle daha düzgün bir iletişim kurdular. Yani o gün ordan hiç burnumuz bile kanamadan çıktıysak, onların sayesinde çıktık diye düşünüyorum. Böyle saatler geçti binanın içinde tutsak bir şekilde. Bir yere çıkamıyoruz. En sonunda otobüs geldi bizi, şehir dışına gidecek olanları götürmek için. Polis kordonu yapıldı. Çünkü binanın etrafı Bursaspor taraftarı dolu ve küfür ediyorlar, bağırıyorlar, bir galeyana hali içindeler.

Sonra otobüs giderken de bunlar şehre dağılmışlar, otobüsü de biliyorlar. Belediyenin otobüsüdü galiba, otobüsü takip edip otobüsü taşıdılar. Biz otobüste yerlerde gittik yani korktuk baya. Gara gittiğimizde bir şey yoktu.

Sonra bindik otobüse. Vapurla dönerken artık, böyle güneş batmıştı. Gökyüzüne bakıyorum, yani aynı gökyüzünün altında değil miyiz bu insanlarla? Böyle bi şey nasıl oldu? Böyle bi şey nasıl yaşanabilir? Sonra düşündüm, o insanlardan herhangi birini akşam yemeğine davet etsek evde, otursak, sohbet etsek, yani kimliğimizi gizlemeden... Normal hayat yani, yemek yiyoruz sohbet ediyoruz. Hiçbir sorun olmayacak aslında. Sonra da İstanbul'da bir hafta sonraydı galiba eylem organize edildi. Nefrete karşı nefretle değil de nefreti sönmülmendirmeye dönük çok da tatlı bir dili vardı açıklamanın ve en sonunda uçan balonlar bıraktı gökyüzüne... Bursalı'larla Bursaspor taraftarlarıyla paylaştığımız bu gökyüzüne bu uçan balonları bırakıyoruz, dedik...